

Külföldi Jatekszin Kiadja a magyar tudos tarsasag.
(Ausländische Schaubühne.). 13. Messzinai hölgy.
Szomorujatek 5 felv. Ford. Szenvey Jozsef. (Die Braut von
Messina.)

Trattner

Pesten; Budapest 1836

Signatur: 55627-A.13

Barcode: +Z174549701

Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ174549701>

Umfang: Bild 1 - 212

Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzanangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

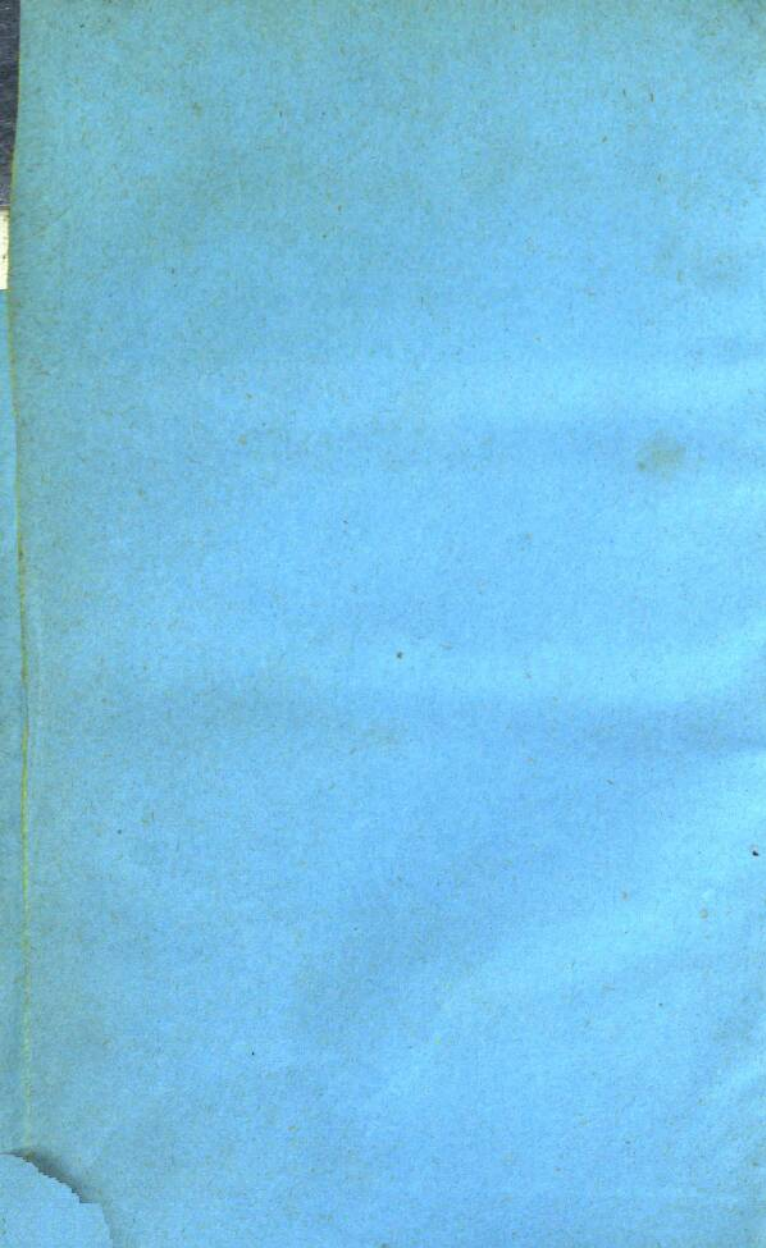
ÖN. HOF- BIBLIOTHEK

55.627-A

Alt-

55627-A.

KÜLFÖLDI JÁTÉKSZÍN.

KIADJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

TIZENHARMADIK KÖTET.

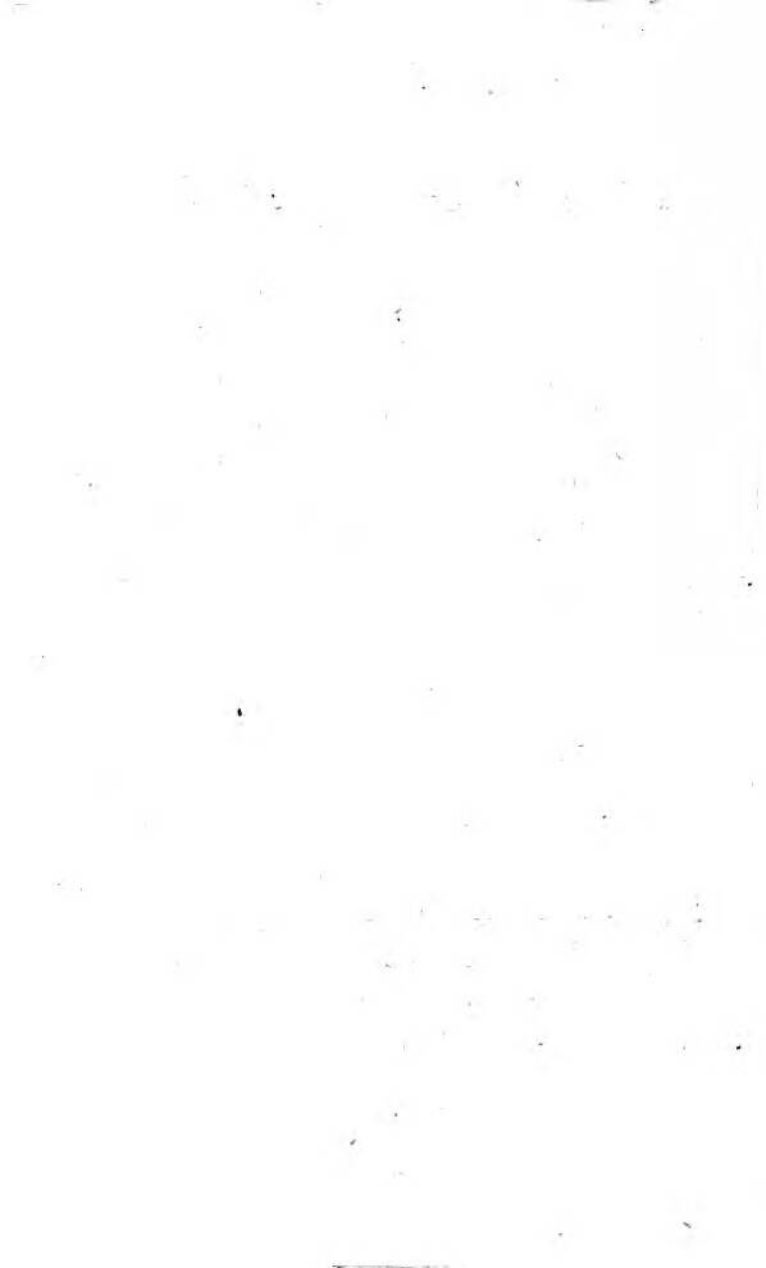
MESSZINAI HÖLGY.

BUDÁN.

A' MAGYAR KIR. EGYETEM' BETŰIVEL.

1836.

MESSZINAI HÖLGY.

SZOMORÚJÁTEK ÖT FELVONÁSBAN.

SCHILLERTÓL.

FORDÍTÁ

SZENVEY JÓZSEF,

M. TUD. TÁRS. L. TAG.

BUDÁN.

A' MAGYAR KIR. EGYETEM' BETŰIVEI..

1836.

A' Kar' vagy Chorus' alkalmaztatásáról a' szomorújátékban.

A' költői műnek érdeme önmagában létezik, 's hol a' tett nem beszél, ott a' szó keveset fog érni. Épen nem volna tehát helytelen a' Kar t meghatalmazni, hogy saját szószólója legyen, csak előbb el volna kellő módon fölléptére készítve. De a' szomorköltészeti mű csak játékszíni előadás által lesz tökéletes *Egészszé*; a' költő csupán a' szókat adja; e' szavak csak úgy nyernek életet, ha táncz és muzsika velök szükségkép szövethetik. Valamig tehát a' Kar ezen érzékileg hatalmas kíséret' hijával marad, mind addig az, a' szomorújáték' oecónomiájában küldolognak, idegen testnek 's olly jelenésnek fog tetszeni, melly az actio vagy cselekvés' rendes menetét megakasztja, a' csalódás' bájait elenyésztí 's a' nézőben hidegséget teremti. Hogy tehát a' Kar maga

rendeltetésének megfelelően, szükséges a való nézőszínről egy lehetségesre át helyezni magunkat; de hisz' így kell cselekednünk mindenütt, hol valami nemesebb 's fönségesbhez jutni szándékunk. A' minek még hijával van a' művészet, igyekezzék azt megszerezni, a' segédeszközök' történetes fogyatzása ne korlátozza a' költész' teremő képzelőerejét. Ő a' legméltóbbat veszi czéljaul; — ő egy ideált hű szorgalommal nyomoz; — a' végrehajtó művészet simuljon a' körülményekhez.

Hamis azon állítás, hogy a' Közönség lehúzza magas köréből a' művészetet; a' művész húzza le inkább a' Közönséget, 's minden időben, ha a' művészet hanyatlott, a' művészek által hanyatlott. A' néző Közönségben nem kívántatik más, csak fogékonyság (Empfänglichkeit) 's ez a' Közönségben meg is van. Ő határozatlan kívánnattal és sok-oldalú tehetséggel jelenik meg a' kárpit előtt, a' legfellengzőbbhez fogható erőt hoz magával; gyönyörködik a' jónak, szépnek, értelmesnek, igaznak műrajzatin, és ha eleinte a' silányon 's alávalón mutatta kedvét, végre minden bizonynyal a' jeleset

— a' valóan művészt fogja kívánni, ha t. i. egyszer már abban gyönyörködhetett.

A' költőnek — imez ellenvetést halljuk — vajmi könnyű, ideál után dolgozni; — a' művészet' bírálójának vajmi könnyű ideák után itélni: a' szükségét csak a' feltételes és határok közé szorított végrehajtó művészet érzi. A' színbérő boldogulni, a' színész kitűnni, a' néző pedig mulattatni, egyszersmind megindíttatni akar. Lehetlen pedig a' nézőnek megelégedni, ha ott elmefeszítésre kényszerítetik, hol ő csupán játékot 's játék által kedvtöltést reméll.

De midőn a' játékszinnek így komolyabb belső elrendelést adunk, koránsem azt akarjuk, hogy a' nézőnek gyönyörűsége elenyésszen, hanem hogy nemesbedjék. A' játék maradjon játék, de — költői játék. Minden művészet az örömnnek van szentelve; és nincs méltóbb, nincs komolyabb feladás, mint az, mi az emberek' boldogítását tárgyazza. Igazi művészetnek csupán azt nevezhetni, melly a' legfőbb élvezetnek (Genuss) forrása; legfőbb élvezet pedig a' léleknek azon szabadsága, mellyet összes erejének eleven játékában gyakorol.

Minden ember azt várja ugyan a' képzelőerő' művészségétől, hogy némikép a' valónak korlátjai közül kimentessék; ő gyönyörködni akar a' lehetséges és valószínű dolgokon, — szabad szárnyakra kívánja eresztetni phantasiáját. Ki pedig legkevesbet vár, legalább nyomasztó foglalatosságát, mindennapi életét, rideg individualis énjét akarja néhány pillanatra elfelejteni; rendkívüli helyzetekben akarja magát érezni 's a' vakesetek' különös szövedékein mulatni; — ő, ha komoly természettel 's lelkülettel bír, a' morális világkormányt, mellyet a' való életben hasztalan keres, a' játékszínen ohajtja feltalálni. Mindazáltal igen jól tudja, hogy tulajdon értelemben csak álmokképekkel mulatkozik, 's ha a' játékszínről a' való világba ismét visszatér, annak szűk körében szinte az előbbeni kinos szorongást érzi. Ő most is, valamint azelőtt, a' szigorú életnek rabja; ő megmaradt előbbi helyzetében 's rajta legkisebb kedvező elváltozás sem történt. A' mit nyert, az a' pillanatnak egy játszi, kellemes álma, melly nincs többé, ha felserken.

És épen azért, mivel itt csak egy átmenő csalódás a' czélirány, egyedül a' valónak álképe — a' kedvelt valószínűség — kívántatik meg, mellyet a' hideg valóval mindig olly örömet felcserélünk.

De az igaz művészet nem csupán egy tünedékeny 's futólag átmenő játékot akar; nemcsak hogy az embert a' szabadság' néhány pillanatig tartó álmába helyezze, hanem hogy őt egyenes, való értelemben szabaddá tegye. Ezt pedig az által igyekszik eszközölni, hogy az emberben felkölt egy még szunnyadó erőt, azt gyakorolja és ki-műveli; melly erő által azután az érzéki világot, melly különben mint dűrva anyag fekszik rajtunk, 's vak hatalom' súlyával nehézkedik ránk, objectiv messzeségbe mozgassuk, szellemünk' szabad szüleményévé változtassuk, 's imígy az anyagon ideák által uralkodjunk.

Mivel tehát az igaz művészet valami valódi és tárgyképes (objectív) dolgot akar, a' valónak álszínével meg nem elégedhetik; ő magán a' valóságon, a' 'természet' szilárd, mély alapján állítja fel idealis épületét.

Mikép legyen 's lehessen pedig a' művészet egészen idealis vagy is képzelmi, egyszersmind egészen realis azaz természeti; — mikép távozhatik el egészen a' valótól, 's még is mikép állhat a' természettel legszorosb összefüggésben: ez épen az, mi csak kevés avatottnak világos; ez az, mi a' költői és plastikai művek' tekintetét olly igen sandákká teszi; mivel köz ítélet 's általános vélemény szerint az egyik a' másikkal örök ellentétben állván, egymást egyenesen megsemmíteni látszatnak.

Többszörre úgy történik, hogy a' művészek az egyiket a' másik' feláldozásával igyekeznek elérni 's ennél fogva mind a' kettőt eltévesztik. Kinek a' természet józan értelmet 's érzelmi mélységet kölcsönzött, de teremtő képzelőerőt nem adott, az a' valóznak hű festője lesz; ő a' véletlen jelenéseket képes felfogni, — ámde nem a' természet' lelkét. Csak a' világ' anyagrészét fogja nekünk másolni; de épen azért nem lesz a' mi saját mivünk, nem teremtő szellemünk' szabad szüleménye, 's így tehát a' művészet' jótékony erejével, melly a' szabadságban áll, bírnia nem lehet. Komoly

ugyan, de egyszersmind igen kedvetlen azon lélekállapot, melyben az illy művész és költő minket hagy; és mi ugyanazon művészet által, melly szabadokká tenni tartozék, kinosan látjuk magunkat a' mindennapi valónak szűk körébe visszahelyeztetve. Ki ellenben tüzes phantasiával, — de szelidült érzés, derült értelem 's karakter nélkül — bír, az a' valóval mitsem gondol, az csak játszik a' világ' anyagrészével, az csupa észrajos, hagymáz combinációkkal akar meglepni, 's valamint minden téteménye csak buborék 's csalfény, úgy a' jelen pillanatban fog ugyan gyönyörködtetni, de az indulaton, érzelmen maradandólag mitsem javít 's nemesít. Ennek játéka tehát, valamint amannak komolysága szintugy nem poétai, nem valólag-költői. — Észrajos képzeteket kény szerint öszveszövägetni, nem téssen: az ideálok' országába hatni; 's a' hideg, fanyar valót utánozni sem téssen: fösteni a' természet' eleven képét. — Ezen két postulatum vagy kívánat egymással nemcsak nem áll legkisebb ellentétben, sőt inkább mindkettő egyazon dolognak lelkét teszi; 's a' mi több, a' művészet csak az által nyeri a'

valónak élőszinét, hogy a' valótól egészen eltávozik 's tisztán idealissá lesz. Maga a' természet sem egyéb, mint lélek' ideája, melly soha érzékekbe által nem megy. A' jelenéseknek leple alatt fekszik az, de ő maga meg nem jelenik soha. Csupán az i d e a l i s művészetnek van megengedve, vagy is inkább neki van feladva, hogy a' mindenségnek ezen szellemét fogja fel's testesítse. Maga az idealis művészet sem hozhatja ugyan őt az érzékek elé, de legalább képes teremthő hatalmával a' képzelet elé idézni, 's ez által igazabb lehet minden valónál 's valóbb minden tapasztalásnál. — Innét önként következik: hogy a' művész a' valónak egy elemét sem használhatja úgy, mikép azt találja; — hogy az ő művének minden részben idealisnak kell lenni, ha akarja, hogy mint egész, realis 's a' természettel egyező legyen.

A' mi a' poësisről 's művészetről egészben igaz, ugyan az igaz azoknak külön neimeiről is, és fáradság nélkül tehetni az imént mondottról a' Tragoediára alkalmazást. Itt is sokáig kellett 's kell ma is még a' természetinek köz fogalmával küzde-

ni, melly minden poësiszt 's művészetet szám-
 űz 's megsemmít. A' képző művészetnek tu-
 lajdonítatik ugyan, de inkább conventiona-
 lis mint benső okokból, bizonyos ideali-
 tas; hanem a' poësisztól — 's különösen a'
 dramaitól — illusio azaz megjátszás
 kívántatik; melly kívátnak ha meg lehetne
 is felelni, nem volna egyéb — nyomorú szem-
 fényvesztésnél. A' dramai előadásnál min-
 den külsőség ellenkezik ezen fogalommal.
 Minden csak a' valónak jelképe azaz sym-
 boluma. — A' játékszínen feltűnő nap mes-
 terkélt; az építéstudomány jelképes, 's
 maga a' mértékes nyelv is mi egyéb valljon,
 ha nem idealis? De már az Actionak rea-
 lisnak, mindenkép természetinek kell lenni,
 's vakon kívánjuk, hogy e' részlet az
 egészlet dugába döntse. Így hozták be a'
 francziák, kik eleinte a' hajdankor' szelle-
 mét egészen fonákul fogták fel, a' néző-
 színre — legközönségesb tapasztalati értelem
 szerint — a' hely' 's idő' azonságát, mint-
 ha itt más hely volna a' csupán idealis tér-
 nél, 's más idő, mint a' művelésnek vagy
 is Actionak csupán haladó rendje.

Azonban a' mértékes nyelv' behozatása által a' költői tragoediához szembetűnő közeledés történt. Némelly lyrai próbatételek a' játékszínen szerencsések valának, 's a' poësis saját élő erejével már többször győzött az uralkodó előítéleten. De egy esetben kevés a' nyereség, ha csak a' tévedés egészben nem oszlik el; és nem elég, hogy az ember azt — csupán mint költői szabadságot tűrje, mi a' poësis' egyedüli lelke. — A' Karnak behozatása a' végső elhatározó lépés volna. És ha egyébre nem szolgálna is az, mint arra, hogy a' művészetben a' naturalismust nyilván 's becsülettel megtámadja, már így is nem keveset nyerénk, mert az egyszersmind egy eleven kőfal leend, mellyet a' tragoedia maga körül húz, hogy magát a' valóságos, érzéki világtól elrekeszsze 's imígy idealis természetét 's költési szabadságát megőrizze.

A' görögök' tragoediája, mint tudva van, a' Karból vevé eredetét. De mint az — t. i. a' tragoedia — magát történetileg 's időrendben attól különszakasztá, tehát azt is mondhatni, hogy az költőileg 's szellem szerint eredett abból, 's ezen állandó tanúk 's

tettviselők nélkül a' költésnek egy egészen más neme származott volna. A' Kar' eltörlesztése 's ezen érzéki hatalmas organumnak egy nyomorék meghitt', vagy megbizott' kontárképébe szorítása (melly untatólag annyiszor visszakerül) koránsem volt tehát olly nyomos javítás a' tragoedián, mint a' francziák 's utánzóik képzeltek.

A' régi tragoedia, mellynek eleinte csak istenek, hősek 's királyok valának tárgyai, a' Kart, mint szükséges kíséretet használá, — a' természetben találta fel azt, 's mivel feltalálta, tehát használta is. A' hősek' 's királyok' élete, különféle tetteik 's viszontagságaik már magokban eléggé nyilvánosak, 's az egyszerű ősvilágban még inkább azok valának. A' Kar következőképen a' régi tragoediában inkább csak természeti műszer volt, 's a' való élet' költői természetből származott. Az ujabbkori tragoediában az művészi organummá lesz, segíti a' poësiszt előidézni. A' mai költő a' Kart a' természetben már nem találja fel, neki költőileg kell azt teremteni 's behozni, azaz: neki azon regén, mellyen dolgozik, olly változtatást kell tennie, melly által az,

az életnek ama' gyermekkorába 's egyszerű természetbe helyeztessék vissza.

A' Kar tehát a' mai tragoedia - irónak még lényegesebb szolgálatakat tesz, mintsem tőn a' hajdani költőnek, 's pedig azért, mivel a' jelen közvilágot a' régi költői világgá változtatja, mivel neki mind azt haszonvehetlenné teszi, mi a' poësissal ellenkezik, 's mivel őt a' legegyszerűbb, legeredetibb, naivabb motívumokra rugtatja fel. A' királyok' palotái most zárvak, a' törvényszékek a' városok' kapuitól a' házak' termeibe huzódtak, az istenek mindnyájan az ember' kebelébe tértek vissza; az irás az előszót elnyomta; maga a' nép — ezen érzéki nagy eleven test — hol mint durva hatalom nem uralkodik, statussá, közvetkezéskép abstract fogalommal lőn. — A' költőnek ma újra fel kell a' palotákat nyitni, — szabad ég alá hozni a' törvényszékeket, 's az isteneket visszabájoslnia; minden közvetlennek, mellyet a' való élet' művészi elrendelése kitörölt, előbbi létét vissza kell adnia 's az emberen 's ember körül minden mesterkélt csinálmányt, melly benső természetének 's eredeti tulajdonának megjelené-

sét gátolja, valamint a' szobrász az újabb-kori divatruhákat, el kell vetnie 's az egész külsőségből egyebet fel nem vennie, mint azt, melly a' legnemesb 's legfőbb termetet, t. i. az emberit, teszi láthatóvá.

De valamint a' képző művész az 'öltözet' ránczhullámival önti el termeteit, hogy képenek hézagait gazdagon 's kellemesen kitöltse; hogy annak különzött részeit nyugalmas szép egészszé foglalja; hogy a' színnek, melly a' szemet bájolja 's gyönyörködteti, játékkört adjon; hogy az emberi testalkatot művészi elmésséggel fedezze, egyszerűs mind láthatóvá tegye: épen úgy veszi körül a' tragicus költő szoros szabásu művét 's mivelő termeteinek színrajzatát lyrai diszes szövedékkel, mellyben azok, mint valamelly széles redőjű biboröltözetben, szabadon 's nemesen, komoly méltósággal 's csendes fölséggel léptetnek.

Már egy föntebb organisatióban az anyagnak vagy elementaris résznek látszania nem szabad, a' chemiai szín elenyészik az elevennek finom testesülésében. Mindazáltal az anyagnak is van saját méltósága, 's egy művészi testbe nem siker nélkül ve-

hetni azt fel. Hanem akkor életteli 's harmonia által leend csak helyére méltó. Neki a' termeteket, mellyeket körülvesz, emelnie kell, nem pedig terhének súlyával elnyomnia.

A' képző művészet' munkáiban ezt kiki könnyen megérti; de a' költésre 's különösen a' szomorköltésre, mellyről itt szó történik, szintugy terjed annak alkalmazása. Minden, mit az értelem átalányosan kifejez, valamint az, mi csupán az érzékeket gyönyörködteti 's csiklandozza, költői műben nem egyéb, mint anyag 's durva elem; — 's minden bizonynyal ott, hol kény szerint uralodik, a' költői szint eltörli, mert ez épen az idealitas' és érzékiség' értékarányos pontjában fekszik. Azonban az ember ugy van alkotva, hogy szüntelen a' különösről az egyetemibe vagy mindenesbe akar áthajolni, 's így ezen áthajolást (reflexio) a' tragoe-diának is szükségkép viselnie kell. De hogy itt helyére méltó legyen, azt, miben az érzéki életre nézve fogatkozást szenved, előadás által kell viszont kipótolnia; mert ha a' költésnek két eleme — az idealitas és érzékiség — szoros összeköttetésben e gy ü t t

nem munkálnak, tehát egymás mellett kell munkálniok, — vagy a' poësis nem poësis többé. — Ha a' mérték tökéletesen meg nem állapodik, akkor a' súlyegyent csak a' két serpenyű' lebegtetése által eszközölhetni.

És ezen szolgálatot teszi a' Kar a' tragoediában. A' Kar maga nem individuum, hanem általános fogalom; de ezen fogalom egy érzéki hatalmas tömeg által repraesentálja magát, melly kitöltő jelenlétével az érzékeknek parancsol. A' Kar az actio' keskeny köréből eltávozik, hogy a' multa 's jövőre, messze időkre 's népekre 's különösen az emberi dolgokra kiterjeszkedjék, — hogy az élet' fontos resultatumaít húzza 's a' bölcsesség' oktatásit hirdesse. — Hanem ő ezt a' phantasia' teljes erejével viszi véghez, merész lyrai szabadsággal, melly az emberi dolgok' magas tetőin isteni lépésekkel halad; — ő ezt a' rhythmusznak 's muzsikának egész érzéki hatalmától kísértetve — hangok 's mozdulatok közt — cselekszi.

A' Kar tehát tisztázza a' tragoediai költeményt, midőn a' reflexiót az actiótól elkülönzi, 's épen ezen elkülönzés által sze-

rez magának való poëtai erőt; valamint a' képző művész a' köz öltözethijányt gazdag redőzet által igéző szépséggé 's bájjá változtatja.

De valamint a' képiró kénytelen az elevenség' színét erős vonásokkal kitüntetni, hogy a' hatalmas anyagokkal mértékirányban álljon: szintugy a' Karnak lyrai nyelve kötelezi a' költőt, hogy a' költés' egész nyelvét mértékirányosan kiemelje 's ez által a' kinyomás' érzéki hatalmát kiváltkép erősítse. Csupán a' Kar hatalmazza meg a' tragoedia-irót a' hangnak ezen fölemelésére, melly a' fület kitölti, a' lélek' figyelmét feszíti 's az érzemény' egész körét kitágítja. Képének ezen egy óriási termete kényteti őt, hogy valamennyi figuráit pompásan állítsa színre, 's mutatványának ez által igazi tragoediai nagyságot adjon. Ha a' Kar tőle elszakasztatik, a' tragoedia' nyelvének az egészben hanyatlani kell; vagy pedig az, mi most nagy 's hatalmas, — mint idomtalan torzkép jelenend meg. Ha a' régi Kar a' franczia szomorújátékba behozatnék, az ennek nemcsak egész szegénységét árulná el, hanem magát a' szomorújá-

téket is semmivé tenné; 's ime! ugyan az adna még Shakespeare' tragoediájának valódi értelmet 's nyomosságot.

Mint a' Kar a' nyelvbe életet, úgy a' művelésbe vagy actióba nyugalmat hoz; értem ama' szép 's fönséges nyugalmat, melly egy nemes mesterműnek mindenkori sajátja. Mert illik, hogy a' néző, legnagyobb szenvedelemben is, fentartsa indulatszabadságát, ne legyen az soha benyomások' áldozatjává, hanem különözze magát tisztán és derűlten amaz érzékeny meghatásoktól, mellyeknek hatalma alatt szenved. Miről a' közvélemény a' Kart vádolni szokja, hogy t. i. a' szép csalódást elenyészteti, hogy az indulatok' hatalmát megtöri, — az neki legfőbb ajánlatul szolgál; mert épen az indulatoknak ezen vak hatalma az, mellyet a' valódi művész gondosan elkerül; épen ezen csalódás az, mellyet a' nézők előtt keletbe hozni legkevésbbé ohajt. — Ha azon csapások, mellyekkel a' tragoedia szívünket illeti, félbenszakadás nélkül követnék egymást, akkor a' szenvedés győzödelmet venne az erőn, akkor az anyaggal vegyülnénk össze 's többé nem lebegnénk fölötte. — Az által,

hogy a' Kar a' részeket egymástól különözve tartja, 's a' szenvedelmek közé nyugtató elmélkedéssel lép, visszanyerjük szabadságunkat, melly különben az indulatok' viharjában elenyészendő. Magoknak a' traegediai személyeknek is szükséges ezen állapotadás és nyugalom, hogy újabb erőt gyűjtessenek; mert ők nem olly természeti lények, kik csupán a' pillanat' hatalmának engedelmeskednek, 's csupán egyes individuumot tárgyaznak; ők idealis személyek, ők némők' képviselői, kik az embernek mélységét fejezik ki. A' Kar' jelenléte, melly őket bíráló tanuként hallgatja 's indulatjok' első kiütéseit közbejövet által zabolázza, elrendeli ama' józan alkalmaztatást, melly szerint művelnek, 's el ama' méltóságot, mellyel beszélnek. Ők némikép már természeti theatrumon állnak, mert nézők előtt beszélnek 's művelnek, 's épen azért annál ügyesbek lesznek egy művészi theatrumról szólni a' közönséghez.

Illy igazló okoknál fogva ohajtom én a' régi Karnak visszahozatását a' szomorújátékba. Ismerünk ugyan már Karokat a' mai szomorújátékban is; — hanem a' görög

tragoediában levő Kar, mint én azt itt a „Messzinai hölgyben“ használtam, — egy Kar, mint egyetlen idealis személy, melly az egész játékot hordozza 's kíséri, — ez amaz operabéli karoktól egészen különbözik; 's ha én a' görög tragoediák' említésekor Kar helyett Karokat hallok neveztetni, nem hihetem, hogy az ember igazán értse azt, a' miről beszél. A' régi Kar — tudommal, azóta hogy elenyészett — meg nem jelent többé a' játékszínen.

Én ugyan a' Kart itt két részre osztám 's önmagával villongólag állítám elő, hanem ez csak akkor történik, ha mint valóságos személy és vak sokaság játszik össze. Mint Kar 's idealis személy mindenkor egyazon magával. Én a' helyet is megváltoztattam, 's a' Kart a' játékszínről több ízben elköltöztetém, — de maga Aeschylus is a' tragoedia' nemzője, és Sophokles, ki legnagyobb mester volt e' művészetben, szint-ugy élt ezen szabadsággal.

Mindazáltal még egy szabadságot engedtem magamnak, 's itt talán nehezebb a' helyes mentség. Én a' keresztyén religiót 's a' görög mythoszt e' szomorújátékban vegye-

sen alkalmazám; sőt még a' mórok' (maurusok') babonaságát is több helyen hozám emlékezetbe. Azonban a' történet' helye Meszszina, hol ezen három religio részint élőleg, részint emlékjelek által munkálódott 's hatott az emberi lélekre; — és én a' poësis' szabadságának tartom, a' különböző religiókkal — a' képzelőerőre nézve — mint gyűjteményes egészszel élni, mellyben minden, mi tulajdon charaktert visel és saját érzelemre mutat, helyet lel. Az összes religiók' leple alatt rejtezik önmaga a' religio, — az istennek ideája; 's a' költőnek szabad legyen ezt kifejezni, a' mint 's milly alakban mindenkor legkönnyebben 's legheylesebben azt kifejezni képes.

Schiller.

MESSZINAI HÖLG Y,

VAGY

AZ ELLENSÉGES TESTVÉREK.

SZEMÉLYEK.

DONNA IZABELLA, Messzina' hercegasszonya.

DON MÁNUEL)
DON CESAR) fiai.

BEÁTRIX.

DIEGO.

Küldöttek.

Kar (áll a' két testvérherceg' vitéziből).

Vénei Messzinának.

Történet' helye Messzina.

ELSŐ FELVONÁS.

A' színhely nagy oszlopos - csarnok; mindegyik oldalon bejárás. A' szín' hátuljában nagy szárnyas-ajtó, melly kápolnához vezet.

DONNA IZABELLA (egész gyászban), Messzina'
Vénei körülállják.

IZABELLA.

Nem enszivemnek ösztönét követem,
Lépek ki csöndes asszonytermeimből
Hozzátok itt, Messzina' őszei!
A' szükség kényszerít, hogy félre húzzam
Előttetek ma arczom' fátyolát.
Mert illik egy jó özvegyhez, ki el-
Vesztette édes férjét, — életének
Örcsillagát, dicsőségét, negédjét,
Hogy gyászlepelben, néma zárt falak közt
Kerülje a' világ' tekintetét.
De íme! irgalmatlanúl ragad

A' pillanat' hatalmas karja engem
Ma újra annak únt sugárhoz!

A' hold nem újult kétszer még az égen,
Hogy sírba tétetek fejedelmi férjem,
Ki e' város felett uralkodott,
'S a' sok ravasz külnép' ártalma ellen
Erős karokkal óvá éltetek'!
Ő nincsen immár! Oh de lelke él
Két nagyra termett szép vitézfiúban,
Kikért e' tartomány kevély lehet.
Mindkettejét ti vídám, nyers erőben
Láttátok felserdülni köz'tetek.
De egy homályos és megfejthetetlen
Végzet szerint magzott fel ővelők
A' leghalálosabb testvérgyűlölség.
Kiölte ez durván a' gyermeki
Szép összehangzást, és a' serdület'
Korával íjedelmes lángra nőtt,
Testvéri egygyességükön szívem
Örömré még nem gerjedett soha.
Egy mellen ápolám mindegyiket,
Igaz mértékkel osztom, mint anya,
Fel gondomat 's szerelmemet közöttök;
Mint magzat egy őszinte érzeményt
Táplál szívében hozzám mindenik —

Csupán ezen esetben egyyetértők;
De e' világon minden másban őket
Legzordonabb vizsgálkozás különzi.

Igaz, hogy a' mig édes atyjok élt,
A' büntetés' félelme kötve tartá
Viharra vágyó indulatjokat.
Ó e' dühös két árnak szüntelen
Hatalma által gátokat vetett;
Egy ércz-igába fogta egygyüvé
A' két agyarkodó természetet.
Meg volt keményen tiltva mindeniknek,
Fegyverrel egymáshoz közelre jőni,
Vagy egygyazon falak közt éjszakázni. —
Így gátolá bölcsen szoros fenyíték
Által vad ösztönük' kizúdulását,
De mély gödrében a' fedett kebelnek
Ben hagyta a' gyűlölség' gyökerét.
Szükségtelennek tartja a' hatalmas —
A' lassan ömledő forrást bedűgni,
Mivel magát erősnek érezi,
Hogy ellenálljon a' folyó' dühének.

Im! a' minek meg kelle jőni, megjött, —
Midőn sírjába szállt a' jó atya,
'S hatalma megszűnt délczeg magzatin —

Mint tűznek elszorított lángja, tört
 Nyilván ki most emésztő gyúladásra
 A' régi ellenséges indulat. —
 Emlékezetbe hívom újra azt,
 Minek ti mindnyájan tanúi vagytok:
 Messzina két nagy ellenfélre oszlott,
 A' természet' minden szent kapcsait
 Eltépte a' kaján testvéri had —
 Jelszónak értvén a' közgyilkolást; —
 Fegyverre fegyver, kardra kard csapott;
 E' város hadpiaczczá lőn, 's magát
 E' csarnokot vér föcskendezte bé.

A' társaság' kötése megszakadt,
 De ah nekem ben a' szülői szív
 Szakadt izekre. Titeket csupán
 Csak a' köz inség 's bánat érdekelt,
 Ti fel sem vettétek gyötrelmit az
 Anyának. — Hozzám jöttetek, 's ezen
 Kemény szavakkal nyílt meg ajkotok:
 „Te látod, asszonyom, hogy a' gyűlölség,
 Melly magzatid között uralkodik,
 Polgári háborút szül városunkban,
 Melly is körülvetette egy ravasz
 Gonoszszívú szomszédtól, néki csak
 Bontatlan egygyességgel állhat-ellen.

A' magzatok tiéid, — a' vihart
 Mint szünteted meg köztök, azt te lássd;
 Mi békességes életet kívánunk,
 A' hercegek' patvarkodásihoz
 Nincs semmi gondunk; veszni hagyjuk-e
 Közös szerencsénket, mivel szülöttid
 Egymást vakon halálra üldözik?
 Mi nélkülök segítünk majd magunkon,
 Fogunk urat — 's olyant választani,
 Kinek szivén fekszik polgárjavunk,
 'S hatalma van munkálni 's védni azt.“

Így szóltatok, ti zordon férfiak!
 Kőszívetek' nem illetté könnyör.
 Csupán csak önjaváról és ezen
 Város felől gondolkozott kiki;
 Így rá tolátok érzéketlenül
 A' közbajak' súlyát is bús szivemre,
 Ámbátor azt eléggé terhelék
 Már a' szülői gondok 's aggodalmak. —
 Felvállalék egy dolgot, melly iránt
 Nem biztatott reménység. Vérező
 Szívvel vetettem a' dühösködő
 Pártok közé magam' — békét kiáltván —
 Elcsüggedés nélkül erőtetém
 Szelíden intve majd ezt, majd amaszt,

Hogy szünjenek gyűlölni egyszer egymást, —
 Mig végre számtalan kérelmeim
 Után reá tökéle mindenik
 Magát, hogy itt Messzina' városában
 Ez ós-fejedelmi várba érkezik,
 A' hol czivódás nélkül fogja el-
 Szenvedni majd egymás' tekintetét,
 Melly herczegatyjoknak halála óta
 Óh fájdalom! még egy izben se' történt.

A' mái napnak kedvez e' szerencse!
 Már minden órán szívrepesve várom
 Elérkezésükről a' hirnököt.
 Készüljetek tehát a' két vitéz
 Uralkodót itt elfogadni most,
 Miképen hű alattvalókhoz illik;
 Csak tisztetekről gondoskodjatok,
 Hogyjátok a' többit reánk egészen.
 A' tartománynak 's önmagoknak is
 Káros lön e' hős magzatok' viharja —
 De mint kiengesztelt rokonvalók
 Elég erősek védni titeket,
 'S hatalmukat, ha szükség úgy kívánja,
 Tirajtatok megállapítani!

(A' nép' vénei mellökre bocsátott kézzel oltávoznak. I z a b e l l a egy
 öreg udvariszolgának int, ki is helyben marad.)

IZABELLA. DIEGO.

IZABELLA.

Diego!

DIEGO.

Parancsolj hercegasszonyom?

IZABELLA.

Őszinte, jó szolgám! jer, lépj közelbre!
 Te legnyomasztóbb szenvedéseim'
 Mindíg hiven megosztád énvelem;
 Oszd meg tehát most azt a' kedvet is,
 Mellyet nekem ma a' szerencse ad. —
 Te tartod rejtve hű kebledbe' — szent,
 Fájdalmas-édességű titkomat.
 Az óra itt van, mellyben azt nekünk
 Fel kell fődözni a' világ előtt.
 Régóta fojtom már magamban el
 A' természet' hatalmas ösztönét;
 Óh mert fölöttem egy levíthatatlan
 Ellenható erő uralkodott!
 Mostan szavának nincs tilalma már,
 Szivem ma nyerjen még elégülést —
 'S e' házba, melly olly régen elhagyatva
 Áll, még ma gyűljön-össze minden, a' mi
 Eltemnek drága és kedves lehet.

Vontasd tehát korlankadt tagjaid'
 Még egyszer, jámbor ősz! azon monostor
 Felé, hol egy szent kincsem rejtve van.
 Te vagy, hű lélek! a' ki azt oda,
 Mint biztos helyre vitted boldogabb
 Időig, és a' síró hús anyának
 Ezen komor szolgálatot tevéd.
 Menj, és nekem szerencsésnek vigan
 Hozzd-vissza most a' drága zálogot.

(Kürtszó hallatszik a' távulból.)

Siess, siess! a' tiszta szent öröm
 Agg lábaidra fűzzön szárnyakat!
 Már hallok a' kürt' harsogó szavát,
 Melly két fiamnak jöttét hirdeti.

(Diego elmegy. — A' muzsika két ellenoldalról hallatszik, 's
 mindig közelebb hat.)

I Z A B E L L A.

Egész Messzina fölkelte — Hah, mi zaj!
 Mi szörnyű hangzavarnak árjai
 Tolyongnak erre zúduló morajjal —
 Ők, ők azok! hangos veréssel érzi
 Szülői szívem érkezésöket, —
 Oh drága — édes — kedves gyermekim!

(Kisiet.)

A' KAR (föllép):

(Ez két fél-karból áll, melyek azonagy időben két ellenoldalon, az egyik a' szín' hátuljárul, másik a' szín' elejéről belépnek, a' színt körüljárják 's azon oldalon, mellyen mindegyik hejött, rendbe állnak. — Az egyik félkart az éltesb, a' másikat az ifjabb vitézek képezik. Színre 's jelekre mindegyik különbözik egymástól. Ha a' két Kar egymás' ellenében áll, a' badi muzsika elhallgat 's a' karvezérek beszélnek.)

ELSŐ KAR (KAJETÁN).

Üdvözlek téged
Te fényes csarnok,
Uralkodóim'
Herczegi bölcsője,
Oszlopokon nyugvó fölséges ház!

A' mély hüvelyben
Békén nyugodjanak
A' gyilkos fegyverek,
És a' kapuk előtt
Lánczon heverjen
A' vad viszátkodás' Gorgon-csudája!
Mert a' baráti ház'
Sértetlen küszöbét
Őrzi az E s k ü v é s,
Ez, a' pokolnak
Legszörnyebb istene!

MÁSODIK KAR (BOHEMUND).

Vad dűh emésztí belsejét szívemnek,
 Karom feszűl és kard felé ered,
 Mert im! halálra gyűlölí ellenemnek
 Undok medúza-arcza rám mered.
 Igyekszik gátjain kitörni vérem,
 Megtartsam-é tett esküvésemet?
 Vagy a' vak indulat legyen vezérem? —
 De hajh! a' Fúriának nagy hatalma,
 Melly itten őrt áll, 's e' hely' szent nyugalma
 Rettegni készítek mérész lelkemet.

ELSŐ KAR (KAJETÁN).

Az idősb kort bölcsebb
 Mérséklet illeti,
 Mint okosabb hát
 Első köszöntök.

(a' második Karhoz)

Hozott az Isten

Vitézi bajtárs!
 Ki most szelídűlt
 Baráti szívvél
 A' rokon érzeményt
 Megosztod énvelem,
 'S e' palotának
 Védelem-istenit
 Itt félve tisztele!

Mivel a' két herczeg most békével együtt
 Van, kövessük hát mi is példájokat,
 'S váltsunk egymással szives szóhangokat; —
 Hajh! de a' szabadban hogy ha rád talállok,
 Kardaczéllal oszszak a' véres viszályok
 Ujra ott köztünk a' koczkasorsokat.

AZ EGÉSZ KAR.

Hajh! de a' szabadban hogy ha rád talállok,
 Kardaczéllal oszszak a' véres viszályok
 Ujra ott köztünk a' koczkasorsokat.

ELSŐ KAR (BERENGÁR).

Téged nem üldözlek, te nem vagy ellenem!
 Egy város adta életünk' világát —
 Csak e' fejedelmi vér külnemzeti;
 De hogy ha egymást a' fejek boszontják,
 Vérök' szünetlen a' polgárok ontják,
 Ezek közös világrend' végzeti.

MÁSODIK KAR (BOHEMUND).

Ők tudják, hogy miért
 Üldözik ilyen
 Véresen egymást —
 Azt nekem nem illik kérdeni; —
 De mi bátran szállunk a' harc' mezejére,
 'S a' ki ott uráért áttal küzdeni,
 Korcs az és méltatlan a' vitéz' nevére.

AZ EGÉSZ KAR.

De mi bátran szállunk a' harez' mezejére,
 'S a' ki ott uráért áttall küzdeni,
 Körcs az és méltatlan a' vitéz' nevére.

EGY A' KARBÓL (BERENGÁR).

Midőn elballagék nyugottan,
 Honföldi szép vetéscink között,
 Halljátok, a' mi nékem ottan
 Elmélkedő fejembe ütközött.

Bölcs fontolást közöttünk egy se' tőn,
 Mert akkor a' vad üldözések
 Miatt az ész a' vérnek rabja lőn.

Nem a' miéink e' vetések?
 Nem nőtt-fel e' szőlővesszővel
 Ölelkezett sok szilfa-szál
 Hazánk' szép napsugárinál?
 Nem élhetnénk egymással itten
 Mi csöndesen, vigan 's meghitten
 Polgári boldog életet?
 Miért fogunk fegyvert egymásra
 Egy külföldi nemzetért,
 Mellynek dagálya minket sért,
 'S itt joga sincs uralkodásra?
 Ő napnyugotrul származott,

Vitorlás gálya hozta el,
 'S keblébe e' nemes haza
 Vendégszeretve vette fel.
 Koránsem álmodák meg édes
 Ősink, kik akkor éltenek,
 Hogy jó utóik e' negédes
 Külfaj' szolgái légyenek!

EGY MÁSIK (MANFRED).

Való, mi szép hazában élünk!
 Földére a' nap' bájsugára
 Örökké tisztán mosolyog;
 De gátot és zárt nem szivel,
 'S a' tengeren, melly békeríti
 Mindenfelől azt öblivel,
 Száz rabló korzár csavarog
 'S javunk után törét feszíti.
 Olly áldást kell im! védenünk,
 Melly a' külország' mord aczélját
 Ingerli mindig ellenünk.
 Rabok vagyunk minbirtokunkban;
 A' nemzet eltéveszti célját,
 'S magát jó házi-isteni
 Mellett erőtlén védeni. —
 Nem ott, hol a' csend' szép ölében
 Pán's Czéressz áldást hintenek,

Hanem, hol a' hegy' mély ürében
 A' vasgöröngyök termenek:
 Szülőhelyét ottan találja
 Mindenkor a' népek' királya.

ELSŐ KAR (KAJETÁN).

Nem eggyaránt osztattak a' halandók
 Között el a' porélet' javai,
 De a' természetnek nem változandók
 Igaz szülői gondjai.
 Nekünk az áldás' velejét
 Juttatta, mely magát mindig nyugalmas
 Tenyészet' szép becsében érleli,
 'S amott azoknak adta a' hatalmas
 Kény' győzhetetlen erejét;
 Ez által mindent véghez visznek,
 A' mit kevélyen jónak hisznek.
 Körülrendíti vad robajjal
 Csodált hatalmuk a' világot;
 De a' tető, mely büszkén égre nyúl',
 A' mélyre egykor mennydörögve hull.

Azért alant kívánok állni,
 Erőtlen embersorsomat becsülve!
 Ama' duló esőviz' árszája,
 Mellyek sűrű jéggel vegyülve

'S felhőszakadva omlanak,
 Ijesztő képet játszanak;
 Éjszárnyain a' vészözönnek
 Vadúl ordítva 's zúgva jönnek;
 A' hídakat 's töltéseket
 Dörögve kapják el magokkal,
 Az ész hiába küzd azokkal,
 Nem jármozhatja mérgöket.
 De e' vad vészek' ostroma
 Csak egy pillantat' szüleménye,
 Futásuk' rettentő nyoma
 Kiszárad 's elvesz a' homokban,
 'S a' pusztulás csak hirdetménye. —
 A' külhódítók megjelennek
 Határinkon, de újra mennek;
 Mi önekik szót fogadunk,
 De mindig helyben maradunk.

(A' hátulsó ajtó feltárol; DONNA IZABELLA megjelenik, fiai DON MÁNUEL és DON CESAR között.)

MIND A' KÉT KAR.

Hála 's dicsőség
 Néked aranynap,
 Ki feltünsz itt nekünk!
 Térdhajiva tisztelem
 Fönséges arczodat.

ELSŐ KAR (KAJETÁN).

Szép az ezüst hold'
 Tiszta világa,
 Csillagi fények'
 Tűzseregében;
 Szép az anyának
 Nyájas alakja
 Hős szülemények'
 Büszke körében.
 Nincs neki mása világ' kerekén!

MÁSODIK KAR (BERENGÁR).

Örvendve lát ő szűz öléből
 Fel egy virágzó fát lövelni,
 Melly szüntelen tartó erőben
 Tenyészt gyümölcsös ágokat;
 Ő olyan nemzetségnek anyja,
 Melly veszhetetlen nyomokat
 Fog hagyni a' futó időben.

(ROGER.)

Népek kimulnak,
 Elhalnak a' nevek,
 'S a' bús felejtés'
 Éjszárnya béborít
 Sok büszke nemzetet.

De a' fejedelmek'

Egyes személye
Ijján megakasztja
A' halál' nyilait;
Auróra őket
Örök sugárral
Körülfolyasztja,
Mint a' világnak
Kinyúló csúcsait.

I Z A B E L L A (háival előre lép.)

Oh ég' fölséges istenasszonya!
Tekints alá és illesd szívemet,
Hogy el ne bízsa vétkesen magát;
Mert könnyen általléphetem
A' kedv' határit, hogyha mint anya,
Illy két derék, jeles fiúra nézek.
Oh csak ma érzem a' szerencse' teljét
Először, a' mióta szültem őket.
Mert ah! maig vas szükség kénytetett
Kedvem' szent árjait megosztani.
Egészen el kellett felejtenem
Az egyik édes gyermeket, midőn
A' másiknak jelenlétén örültem —
Oh bennem a' szülői szív csak egy,
'S az én két magzatom — gyűlölve egymást —
Tőlem minduntalan kettőt kívánt. —

Ah! szóljatok, szabad ma félelem
Nélkül, szabad, — szívemnek elmerülni
A' szent szülői-érzés' tengerébe?

(Don Manuelhez.)

Ha megszorítom nyájasan kezét
Öcsédnek, nem verek szivedbe tört?

(Don Cesarhoz.)

Hahogy szemem' bátyádon nyugtatom,
Szólj, nem fogok rablást követni rajtad?
Oh énnekem méltán reszketni kell,
Hogy a' szülői vonzat, mellyet itt
Hozzátok én nyilván elárulok,
Csak még nagyobbra bojtja bennetek
Az átkozott gyűlölség' lángtüzét.

(Miután mindkettőn kérdőleg jártatá szeméit.)

Mi jót reményljek hát, feleljetek!
Minő szívvel jelentetek meg itt?
A' régi gyűlölség' veszett nadályát
Hoztátok most is a' szülői házba?
'S a' hadnak ott kün a' kapú előtt
Csak egy pillantat nyujt-e szűnetet?
Csak egy rövid pillantat, édesim?
'S ha vissza fogtok aztán menni tőlem,
Hogy annál lángolóbb és véresebb
Dühhel viszont egymásra rontsatok?

KAR (BOHEMUND).

Vagy háború, vagy béke! — A' jövendő
Takarja még, hogy mellyik lesz kelendő;
A' sors kiszabja, míg egymást elhagyjuk, —
Mi ezt is, azt is jó szívvvel fogadjuk!

IZABELLA (körültekint).

És milly tömérdek fegyver villog itt?
E' vad sereg mi czélból gyült ide?
Had' síkja lessz-e e' vár' csarnoka?
Miért ez itt, midőn jó magzati
Előtt szívét megnyitja eggy anya?
Hát még anyátok' lakhelyében is
Féltek ti egymás' lesvetésitől,
Hogy ennyi űr áll hátatok mögött?
Oh e' sötét-arczú szilaj csoportok,
Kik mint boszúvét' szolgállelei
Karddal nyomon követnek mindenütt,
Higyétek, ők nem hű barátitok! —
Ők nektek hasznost nem javaslanak,
Őszinte szóval egy sem ad tanácsot. —
Mint is tehetnék ezt, midőn ti egy
Külföldi nemzetségnek ágai
Vagytok, kik ön-örökjükből merészen
Őket kiűztétek, 's erőszak' útján
Parancsoló urukká lettetek?
Oh higgyetek nekem! tulajdon ősi

Törvénye mellett, szabadon kíván
 Mindegyik élni; külföldről szakadt
 Vezérfejét epésen tűri el.
 Csupán hatalmatok miatt teszik
 Ők nektek a' nyögös szolgálatot.
 Oh! szívtelen vad álnok nemzet ez;
 Ismerni kell azt, drága gyermekim!
 Kár-szülte rút örömmel áll boszút most
 Fejdelmi tündöklő nagyságtokon.
 Ő a' királyok' megbukásiról
 Tűzzel szeret dalolni és beszélni;
 Erről regélnek még utói is
 A' hosszú tél' unalmas éjszakáin.
 Oh gyermekim! csalárd ez a' világ,
 És ellenséges annak indulatja —
 Mindegyik ember csak magához húz,
 Könnyen szakad 's bomlik minden kötés,
 Mellyet vakon az álszerencse fon.
 A' változó kény itt az ég alatt
 Örök divatban oldoz és kötöz.
 Csak a' természet hú! Csak ő nem ing
 Bölcs és örök törvénytörésben,
 Ha minden más az élet' szélveszes
 Hullámain kétség közt hanyatlik.
 A' vonzat ad barátot; a' haszon
 Ad társt; de százszor boldogabb, kinek

A' születés jó testvérlényt adott!
 Illyent nem adhat a' kevély szerencse;
 Ő benne egy nemes barátot is nyer,
 Ez a' világ' incselkedési ellen
 Kettős rokonszemélyben áll elő,
 Kettős erővel nyújtja védekezét!

KAR (KAJETÁN).

Szép egy herczegasszony, lelki kellemében —
 Szívem hozzá önként tiszteletre int,
 Ő az emberek' száz változat' nemében
 Létre kelt művökre csöndesen tekint. —
 Oh de minket a' bős indulat vakon
 Hajt örökké a' szűk életcsolnakon!

IZABELLA (Don Cesarhoz).

Te, a' ki gyilkoló aczélt emelsz
 Bátyádra, nézz körül e' nagy seregben —
 Találsz-e köztük egy Don Mánuelt?

(Don Mánuelhez).

Szólj, mind ezek közül, kiket te itt
 Barátidnak nevezsz, ki bír öcséddel
 Érdemre megmérközni? — Mindenik
 Remekje gyöngykorának. Egybe' sincs
 Hasonlatosság, egyben sincs különbség. —
 Tekintsetek már egyszer eltökélten
 Egymás' szemébe! — Oh veszett irigység!
 Szerencse- 's becsfáltás' pokoldühe!

Ezer közül jelelted volna ki
 Te őt barátodnak, 's rekesztenéd
 Boldog szivedhez — eggyetlen gyanánt. —
 És most, midőn a' szent természet őt
 Neked megadta, 's a' bölcső' ölében
 Már téged megjutalmazott vele —
 Most döllyfős önkénnyel letiprod annak
 Legszebb ajándékát; gyalázatos
 Hóhért üzesz tulajdon véreden;
 Alábbvaló embercsapattal állsz
 Kötésben, melly vidéki, 's nem barátod.

DON MÁNUEL.

Anyám, hallgass meg!

DON CESAR.

Engem érts, anyám!

IZABELLA.

Hiába! Pusztá szó nem szünteti,
 És el nem oltja e' gyászos vihart —
 Itt a' tiéd 's enyim már nem különbözhet;
 Egy testté forrt a' bűn és bosszulás —
 Ki tudná régi ágyát megtalálni
 A' kénköves folyónak, melly tüzes
 Habjával egykor szerte ömledett?
 Egy földalatti tűz' irtóztató
 Szülése minden; — egy nagy lávadomb

Fekszik terhével a' multak felett,
 'S minden halandó lábnyom a' szilaj
 Duló erők' munkáit illeti — —
 Most én ez eggyet csak kötöm szelid
 Intéssel szívetekre még: Ama'
 Rosz, mellyet el szokott követni itt
 Egy érett férfiú a' másikon,
 Az, elhiszem, hogy nem felejtethő
 'S hogy itt bocsánat és engesztelés
 Igen nehéz. A' férfiú gyűlöl; —
 A' végzést, mellyet ő fontolva tesz,
 Idő nem hozza változás alá. —
 De a' ti üldözések' kutfeje
 A' dőre gyermekélet volt; ezen
 Értt férfikorban önként kellene
 Megszünni annak. — Oh tekintetek
 Egyszer — csak egyszer a' multakra vissza,
 'S gyűlölségteknek indítóokát
 Keressétek fel; — hasztalan! ti nem
 Akadtok rá, 's ha rá lehetne is
 Akadnotok, tehát minden bizonynyal
 Pirúltni fognátok a' balgatag
 Koczódás végett.—'S íme! még sem más egyéb,
 Mint e' legelső összeütkezések,
 Melly éveken keresztül nőtt tűzében,
 Okozta e' jelen nagy gyűladást.

Minden súlyos rossz, a' melly ekkorig
Történt, csak a' gyanú és bosszuállás'
Szülöttje. — És ti e' gyermekvihart
Folytatni most sem szünnétek, midőn
Már férfiak vagytok?

(Mindkettőnek kezét fogja.)

Jertek szülöttem!

Jertek 's tökéltén fogjatok kezét,
Legyen szelíden érző szívetek
'S a' róhatatlan szörnyü tartozást
Egymásnak engedjétek el nagylelkűen —
Mert egygyaránt hibázott mindenik.
Nincs a' bocsánatnál az ég alatt
Az embernek nagyobb 's szebb győzödelme!
Dicső atyátok' sírja nyelje el
A' régi gyermekkor' viszátkodását,
'S a' boldog egygyességnek 's szeretetnek
Legyen ma fölszentelve éltetek.

(Egy lépéssel hátravonúl, mintha fiainak utat kívánna nyitni az egymáshoz-közeledésre. Mindkettőn földre sültek szemeket a' nélkül, hogy egymást egy pillanatra méltassák.)

KAR (KAJETÁN).

Szálljon szívetekre, a' mit mond anyátok,
Oktatása fontos — érett — bölcskorú;
Szünjön üldözések, legyetek barátok,
Vagy folytassuk hát, ha jobb a' háború.
A' mi nektek tetszik, országló Nagyok!
Törvény az nekem, mert szolgátok vagytok.

IZABELLA

(miután bizonyos időig hallgatott 's hasztalan várta a' két testvérben az engesztelődés' jeleit, elnyomott fájdalommal).

Most nem tudok már semmit. A' szavakból
 Kifogytam, és erőm nincs kérni többé;
 A' sír' ölében nyugszik a' hatalmas,
 Ki úr volt rajtatok, ti vadszívűek!
 Erőtlen áll az elbusúlt anya
 Közöttetek. Vigyétek véghez, a' mi
 Még hátra van! — Hatalmatok szabad —
 Járjátok hát az átkozott utat,
 Mellyet tinektek a' pokol kijegyzett. —
 A' házi istenekből űzzetek
 Csufot, rontsátok össze ősoldárakat!
 'S e' várlakot — bölcsőjét élteteknek —
 Tegyétek a' szilaj viszont-ölés'
 Vad színhelyévé. Rajta hát! Anyátok'
 Láttára irtsátok ki itten egymást
 Tulajdon kardotoknak vashegyével —
 Mellet mell ellen, mint a' thébai
 Pár, törjön egyik a' másikra, és
 Az üldözés' dühös vivási közt
 Fogjátok által egymást érzkarokkal; —
 És életet cserélve életért,
 Gyilkot taszítva egymásnak szívébe —
 Így győzzön mindenik; hogy a' halál

Se orvosolja gyűlölségteket ; —
 Hogy még a' láng is — a' vörös tűz-oszlop —
 Melly a' ti máglyátokrul fellobog,
 Két részre csapván — rémesen mutassa :
 Mint éltetek 's mint holtatok !

(Elmegy. A' két testvér most is ugyanazon helyzetben marad, különözve egymástól.)

DON MÁNUEL, DON CESAR 's a' két KAR.

KAR (KAJETÁN).

Szó csak, a' mit mondott, hajh ! de lánglövése
 Áthatá kemény aczélos mellemet ;
 Elholt bátorságom' vig, szabad szökése —
 Bár a' vétek' súlya nem nyom engemet.
 Rátok, oh testvérek ! száll csak a' nagy átok,
 Jaj, ha a' tett' végét meg nem fontolátok !

DON CESAR

(a' nélkül, hogy Don Mánuelre tekintsen).

Első szülött vagy, hát te szólj előbb !
 Ez egyben szégyen nélkül engedek.

DON MÁNUEL (szintazon helyzetben).

Mondj jót, ha tudsz, 's az ifjabbnak nemes
 Példájin én örömmel indulok.

DON CESAR.

Nem mintha vétkeesebbnek, vagy talán
 Erőtlenebbnek érezném magam' —

DON MÁNUEL.

Nem mondja azt, ki Cesart ismeri,
Ha gyöngébb volna, büszkébben beszélne.

DON CESAR.

'S valóban így érzed öcséd iránt?

DON MÁNUEL.

Te büszke vagy hajolni, — én hazudni.

DON CESAR.

Megvettetést nem tűr nemes szívem;
De a' csaták' légmérgesebb tüzében
Te józanul gondolkodál felőlem.

DON MÁNUEL.

Te nem kívánsz megölni, ezt tudom.
Egy szerzetes magát orgyilkosúl
Ajánlta nálad, és te érdeme
Szerint büntetted a' rossz árulót.

DON CESAR

(kevésbé közelebb lép).

Ha én korábban tudhatom vala,
Hogy szíved illy igazságos, bizony
Nem történt volna annyi rossz közöttünk.

DON MÁNUEL.

'S ha tudhatám előbb, hogy szíved illy
Engesztelésre hajló, akkor én
Kiméltem volna a' mi bús anyánkat.

DON CESAR.

Büszkébbnek írt a' hír' ecsetje téged.

DON MÁNUEL.

Nagy súlyos átok az, hogy a' nagyok'
Fülét a' szolganép megvesztheti.

DON CESAR.

Úgy van! saját szolgálaink' vétke minden.

DON MÁNUEL.

A' vad vihart közöttünk ők okozták.

DON CESAR.

Ők sértő gúnyszavakkal szerte jártak.

DON MÁNUEL.

'S mindennek, a' mit mondánk vagy tevénk,
Ellenkező fonák értelmet adtak.

DON CESAR.

Csak mérgesebbre vágta a' sebet,
Mellyet megorvosolni tartozának.

DON MÁNUEL.

A' lángot bojtogatták, melyet ők
Olly könnyeden nyomhattak volna el.

DON CESAR.

Mi a' kaján csalók' játéki voltunk —

DON MÁNUEL.

És a' kül-indulat' vakeszközei! —

DON CESAR.

Igaz, hogy más egyéb, mind hűtelen —

DON MÁNUEL.

'S csalárd!—Anyánk mondotta, higy szavának.

DON CESAR.

Testvérkezed' most megfogom tehát —

(Kézét nyújtja.)

DON MÁNUEL.

(hévvel szorítja azt meg.)

Első rokonkéz hozzám e' világon!

(Mindketten kézzszorítva állnak, 's egy ideig némán tekint egymást.)

DON CESAR.

Én nézlek, és ámulva látom édes
Anyánk' szelíd vonalmit arczodon.

DON MÁNUEL.

'S én egy hasonlatosságot veszek
Terajta észre, melly által szívem
Csudálatos módon megilletődik.

DON CESAR.

'S te vagy valóban az, te vagy, ki itt
Öccsével olly jól bánik és beszél?

DON MÁNUEL.

És e' szelidszivű jó ifju e
Azon kaján testvér, kit üldözök?

(Ismét hallgatás. — Mindegyik elmerül egymás' nézletébe.)

DON CESAR.

Atyánk' végrendeléséből te az
Aráblovak' tulajdonosa lettél;
'S vitézeidnek, kik hozzám jövének,
Átalkodásom őket megtagadta —

DON MÁNUEL.

Ok kedvesek neked; már elfelejtém.

DON CESAR.

Nem, nem! vedd által őket a' szekérrel
Együtt; atyám' porára kényszerítlek!

DON MÁNUEL.

Általveszem, ha a' tengerre fekvő
Várat te is tiédnek vállalod,
Mellyért gyakorta véresen czivódtunk.

DON CESAR.

Nem vállalom, de kedves lesz szívemnek,
Ha ott szeretve együtt lakhatunk.

DON MÁNUEL.

Legyen tehát! — Miért birnánk különzött
Jókat, midőn szívünk megegyezett?

DON CESAR.

Miért tovább is elszakadva élni,
Midőn az eggyesség' kötése által
Mindegyikünk most gazdagabb lehet?

DON MÁNUEL.

Az üldözés kiholt; mi testvérek vagyunk!

(Karjai közé siet.)

ELSŐ KAR (a' másikhoz) (KAJETÁN).

Különszakadva mért állunk kevélyen,
Midőn a' hős fejedelmi magzatok
Egymás' szivére nyájasan borúlnak? —
Ihol van jobbam, — a' szent béke éljen!
Vagy bennünk a' kaján indulatok
Holtig csak öldöklő viharra gyúlnak? —
Ha ők egy fának testvérágai,
Mi egy honnak vagyunk polgárai! —

(A' két Kar öleli egymást.)

EGY KÜLDÖTT (föllép).

MÁSODIK KAR (Don Cesarhoz) (BOHEMUND).

A' kémet, kit kiküldöttél, Uram —
Im' vissza látom térni már. Örülj!
Jó hírt hoz ő tenéked, mert derült
Arczúlatán örömláng lobbadoz.

KÜLDÖTT.

Mit látok, oh egek! — Vigadj te átok
 Alul feloldozott város velem!
 A' földön hol van szebb 's dicsőbb tekintet!
 A' két herczegfi egymás' karja közt —
 Dicsőült jó uramnak magzati,
 Kiket szilaj viszályban hagytam el!

DON CESAR.

Úgy van! szerelmünk a' viszály' tüzéből
 Szelid féniksz gyanánt emelkedik.

KÜLDÖTT.

'S' én e' szerencse' szép nemes malasztját
 Mint hírhozó ujjal halmazom.

DON CESAR (öt félrevezetvén).

Mi jót hozasz, beszélj!

KÜLDÖTT.

Egy nap kíván
 Minden gyönyörkényt összegyűjteni.
 Az elveszett leányzó, kit kerestünk,
 Már megkerült, uram, 's nem messze van.

DON CESAR.

Már megkerült? Oh szólj, hol, — merre van?

KÜLDÖTT.

Messzina rejti őt el, herczegem!

DON MÁNUEL

(az első fél Karhoz fordulva).

Magas libortüz ég öcsémnek arczán,
 Villám gyanánt ezikáz pillantata;
 Okát én nem tudom, de látom, hogy színe
 A' szép örömnnek, 's így belőle, mint
 Testvér, rokonlélekkel osztozom.

DON CESAR (a' küldöttehez).

Jer, és vezess! — Bátyám, isten veled!
 Anyánk' karjában feltaláljuk egymást —
 Most egy nyomos tárgy tőled elszakaszt.

(El akar menni.)

DON MÁNUEL.

Ne késsél hát, vezessen a' szerencse!

DON CESAR

(magát meggondolja 's visszajő).

Don Mánuel, ki nem fejezhetem,
 Miként vidít engem tekinteted;
 Örülve sejtem, hogy rokon szívünk
 Síríg hiven fog egymásért lobogni;
 Az elnyomott ösztön vigabb 's nagyobb
 Mnnkás erőt nyer új napunk' sugárin,
 És én az életet, melly a' gyűlölség'
 Harczában elveszett, kipótolom.

DON MÁNUEL.

Mutat már a' virág e' szép gyümölcsre!

DON CESAR.

Igaz, hogy egyetlen 's feddésre méltó
Mostan kiválnom karjaid közül,
'S e' boldog óra' szárnyait
Elvágnom illy hamar; hanem ne gondold
Azért, hogy én kevésbbé érezek.

DON MÁNUEL

(szembetűnő elandalodással).

Menj, a' hová idéz a' pillanat;
A' boldog összehangzásnak legyen
Szentelve mától kezdve életünk.

DON CESAR.

Ha felfödözném, hogy mi vonz el innét —

DON MÁNUEL.

Csak szíved' add nekem, — titkod maradjon!

DON CESAR.

Titok sem lessz ezen túl már közöttünk;
'S miről ma én utólszor hallgatok,
Örvendve érted azt meg nemsokára.

(A' Karhoz fordulva.)

Halljátok, a' mit itt mindnyájatoknak
Nyilván jelentek! Közttem és nemes
Bátyám között minden viszátkodás
Meggszűnt. Vad ellenemnek nézem én,
'S mint a' pokolnak ördögét fogom

Gyűlölni azt, ki a' haragnak el-
 Aludt szikráit uj lángokra bojtja.
 Ne vélje senki, hogy kedvembe jó,
 Avagy hálás jutalmat nyer, ki édes
 Bátyám felől nekem rosszat beszél,
 'S hamis szolgálathéli szorgalommal
 A' szó' epés nyílát tovább lövi. —
 Felejtethő a' szó, ha azt vakon
 'S megfontolás nélkül az ajkakon
 A' lángoló harag kiszökteté;
 De a' gyanú' fülétől felkapatva
 Fertelmes egy féreggé nő 's magát
 A' szív' mélyébe ellenállhatatlan
 Mérges kullancs-erővel rágja be. —
 Így válnak el gyakorta a' sötét
 Zavarban — egymástól örökre — a' leg-
 Hivebb rokonvalók 's baráti lelkek!

(Még egyszer megöleli bátyját 's megy; — a' második Kar követi.)

DON MÁNUEL 'S AZ ELSŐ KAR.

KAR (KAJETÁN).

Bámúlva nézek rád, uram, 's egészen
 Elismerlek ma e' gyors változatban —
 Alig viszonzod egyikét szóval a' te
 Öcséd' szives beszédét, a' ki nyílt

Kebellel 's jót-akarva szól veled.
 Tennenmagadba elmerülve állsz —
 Egy álmodó gyanánt itt, mintha csak
 Testtel volnál jelen, lelked pedig
 Egy más világ' vidékén tévelyegne. —
 Ki téged így lát, könnyen azt hiszi,
 Hogy gőg 's hidegség űli szívedet;
 De én felőled ezt nem gondolom,
 Mert nyájasan pillantsz magad körül,
 Miként kedvében a' boldog szokott;
 'S egy szent mosolygás lángol arczodon.

DON MÁNUEL.

Mit szóljak én? mit viszonzazzak én?
 Őcsém ha szót talál, az nem csoda;
 Ő benne új szent érzemény fakad,
 Melly bájerővel szállja lelke' mélyét.
 Ő régi bosszuját enyészni látja,
 'S ámulva érzi szíve' változását. —
 Én már haraggal nem jövék ide;
 Alig tudom már, hogy miért czivódtunk
 'S gyűlöltük egymást olly szilaj dagálllyal.
 Mert minden földi dolgon túlemelve
 Fellengezz lelkem a' kedv' szárnyain,
 'S a' fényözönben, melly körülfolyaszt,
 Poréletem' sötét felhőji mind
 A' semmiség' tavába vesztenek. —

Én látom itt e' csarnokok 's szobák'
 Bolthajlatit, 's örülve képzelem
 A' meglepett, álmélkodó jegyesnek
 Vidám megdöbbenését, hogyha őt
 Mint herczegasszonyt és fejedelmi hölgyet
 E' várkapun majd bé fogom vezetni.
 Most még csupán csak névtelen
 Imádójaért ég angyalszive;
 Nem tudja a' kegyes 's nem sejtí, hogy
 Don Mánuel, Messzina' hercege
 Legyen, ki néki itt aranykötővel
 Övezni fogja majd szűz homlokát. —
 A' szép jegyest mi édes boldogítani
 Váratlan' a' nagyság' sugárral! —
 Már rég halasztom én e' szent gyönyört —
 Igaz, hogy a' szépségnek önmagában
 Virít igéző tiszta kelleme;
 De hogyha a' nagyság is ékesíti,
 Őt akkor még emeltebb dísz keríti,
 'S fentebb sugárt nyer, mint arany
 Abroncsban a' gyémántnak érdeme.

KAR. (KAJETÁN).

Uram! most hallom hosszú hallgatás
 Után először ajkad' szóra nyílni.
 Már rég követlek kémlelő szememmel,
 Egy nagy csodálatos titkot gyanítva; —

De nem merém azt, a' mit gondosan
 Kebled takart, tőled kikérdeni.
 Immár téged nem vonz a' vig vadászat,
 Sem a' lovagpályán a' bajfutás.
 Mindenkor eltűnsz szolgálid' köréből,
 Ha a' nap alkonyodni kezd — 's közöttünk,
 Kik minden harcz-'s minden vadászveszélyben
 Veled vagyunk, nem engedsz senkit is
 Magaddal menni. — Mért rejtezteted
 Szerelmed' szép szerencsáját előttünk
 Ilyen sokáig el? mi kényszerít,
 Hogy illy nagy gonddal őrizd titkodat,
 Midőn érzed herczeg-hatalmadat?

DON MÁNUEL.

Gyorsan szokott repülni a' szerencse,
 'S nehéz lekötni villámszárnyait;
 Csak a' mély hallgatás képes fődött
 Keblünkben azt hiven megőrzeni.
 Gyors nyil gyanánt odébb száll, hogyha az
 Időtlen csacskaság elárulója lesz. —
 De most, midőn a' célhoz olly közel
 Vagyok, nemcsak szabad, sőt szívem is
 Kivánja, hogy félben szakaszszam e'
 Mély 's hosszú hallgatást elóttetek.
 Mert a' jövő reggel' sugárin ő már
 Enyím örökre, 's a' kaján pokolnak

Rajtam hatalma többé nem leend.

Már nem fogok hozzá csak lopva menni,
 'S rabolva élni láng-szerelmem' üdveit;
 A' szép ma's holnap összefűzve perczeit —
 Vig fényben fog szünetlen megjelenni;
 Nem egy kilobbanó villám' sugárja
 Leend szerencsém, mellyet hirtelen
 A' durva éj sötét gyomrába nyel,
 Hanem lesz szép pataknak csöndes árja,
 Melly kígyódzó medrében szüntelen
 A' legszelídebb bájjal ömlik el.

KAR (KAJETÁN).

Nevezd tehát meg őt nekünk, uram!
 Ki téged illy titokban boldogít,
 Hogy sorsodat magasztalnunk lehessen,
 'S érdem szerint tisztelnünk hölgyedet.
 Szólj, hol találtál ő reája, 's hol van,
 Milly táj felé csodás rejtekhelye?
 Mert hasztalan jártuk mi össze-vissza
 A' nagy sziget' vadász-ösvényeit,
 Szerencséd' legkisebb nyomára sem
 Akadhatánk, 's így csaknem azt hiszem,
 Hogy hölgyedet varázsköd leplezi.

DON MÁNUEL.

Ezen varázsködöt most széllyelűzőm —
 Mert a' mi rejtve van, ma fogja még

Meglátni a' napnak szép bájos arczát.
 Halljátok hát, mi történt énvelem. —
 Már öt hónapja; — akkor még atyánk
 Uralkodott e' tartomány felett,
 'S hatalma által érezigába nyomta
 Testvéri délczyakunkat. — Én csupán
 A' kard' szilaj zörgésit ismerém,
 És a' vadászat' zordon kedveit.
 — Mi már egész napon vadászva jártunk
 Hosszában a' hegyrengetegnek; — ekkor
 Történt, hogy egy nőszarvas általam
 Űzőbe vétetvén — közületek
 Nagy messze elszakadtam. A' fejem
 Állat, vadulva, a' völgynek kigyós
 Hajlasi közt — járatlan bokrokon
 'S magas kőszirteken szökött keresztül; —
 Egy dárdalökkenetre láttam azt
 Mindíg előttem futni, — hasztalan!
 Én célba nem vehettem semmikép.
 Végtére eltűnt egy kert' ajtajánál —
 Itten lepattanék gyorsan lovamról,
 'S utána törtem; — a' dárdát kezem
 Már kész kilökni, 's álmélkodva látom
 Itt a' félénk vadat heverni egy
 Ifjú apácza' lábánál, ki azt
 Szelíd ártatlansággal símogatja. —

Dermedve nézek e' rendes csodára!
 Dárdám a' vad felé huzalkodik —
 De a' szép szűz' merő pillantata
 Szelíden esdve függött rajtam. Így
 Állánk mi némán egymás' ellenében;
 Hogy meddig, azt én meg nem mondhatom,
 Mert túl — mert túl repült emlékerőm az
 Idő' határán. Lángtekintete
 Mélyen hatott lelkembe, 's rendes
 Fordulatot szült szívem' állapotján.
 Hogy mit mondtam és hogy mit viszonzott
 E' bájos angyal 's tündérhölgy nekem,
 Azt tőlem emberlény ne kérde, — mert
 Egy álomkép gyanánt — éltem' homályos
 Gyermekkorából — fekszik az halandó
 Emlékemen túl. — Szíve szívemen vert,
 Egy titkos egyesülés volt közötttem
 'S közöttte, a' mint eszméletre jöttem.
 Ekkor csendülni hallék egy harangot —
 Hórára látszott adni hívó hangot;
 'S mint egy való, melly a' sphérákat lakja —
 Lebbent el gyorsan a' szűz' bájalakja.

KAR (KAJETÁN).

Uram! beszédedet rettegve hallom,
 Az ég' tulajdonán rablást tevé,
 Vétkes heveddel csábító levél;

Szerencséd vakmerő, — én nem javallom —
 Irtóztató szent a' klastrom' törvénye,
 Nem férhet ahhoz szívnek földi kénye.

DON MÁNUEL.

Már most csak egy uton kellett haladnom,
 Leköttek a' sok futó kívánat,
 Éltemnek foglalatját föllelém.
 'S mint a' zarándok napkeletre tart,
 Hol a' dicső ígérlet' napja fénylik:
 Úgy húzott most kívánatom 's reményem
 Ez' egy világos égi pont felé.
 Egy nap sem kelt föl 's áldozott le, melly
 Két földi boldogot nem egyesített;
 Titkon szövődtek össze szíveink —
 A' véghetetlen égkör volt felettünk
 Csak a' mi szép szerelmünk' hű tanúja. —
 Ezek boldog 's aranynapok valának!
 — Én nem követtem el rablást az ég'
 Tulajdonán, mert semmi esküvés
 Által sem köttetett le még azon szív,
 A' melly szívemmel egygyé forradott.

KAR (KAJETÁN).

Hát a' klastrom csupán csak őrhelye
 Virágkorának, és nem élte' sírja?

DON MÁNUEL.

Mint szent és drága zálog bízott ő
Az isten' hajlékára, melyet egykor
Imettől vissza fognak majd kívánni.

KAR (KAJETÁN).

'S milly rendü származással kérkedik?
Mert csak nemestől jöhet a' nemes —

DON MÁNUEL.

Ő mély titokban nőtt fel, és nem
Isméri sem szüléit sem hazáját.

KAR (KAJETÁN).

'S nincs semmi kétes nyom, mely elvezetne
Leányi származása' kútfejéhez?

DON MÁNUEL.

Egy férfiú — az egyetlen — ki sorsa'
Mély titkát tudja, azt vallá neki,
Hogy főnemes szüléktől származott.

KAR (KAJETÁN).

'S mi férfi az? ne titkolj semmit el; —
Csak tudva adhatok hasznos tanácsot.

DON MÁNUEL.

Egy éltés szolga látogatja meg
Csak néha-néha őt; — ez a' szülött
'S szülő között egyetlen hírvivő.

KAR (KAJETÁN).

'S te tőle még semmit sem érthetél meg?
Az aggkor nyúl szívű 's könnyen fecseg —

DON MÁNUEL.

Mert féltem olyan újság' ingerének,
Hódulni, melly az én titkos szerencsém'
Véletlenül veszélybe ejtheti.

KAR (KAJETÁN).

És mit szokott ő akkor mondani,
Ha a' szüzet meglátogatni jött?

DON MÁNUEL.

Egy évről a' másakra mindig azzal
Vigasztalá csak, hogy jövendő idő,
Melly titkot fejt 's elűz minden homályt.

KAR (KAJETÁN).

'S ezen homályt szétoszlató időről
Nem tett világos meghatározást?

DON MÁNUEL.

Az ősz — négy hold előtt közelvaló
Sorsváltozással fenyegette őt.

KAR (KAJETÁN).

Mit? fenyegette? hát te olly cserét
Gyanítsz, mellynek nem fogsz örvendeni?

DON MÁNUEL.

Oh a' szerencsést minden változás
Rettentni szokja; hol nyeresre nincs
Többé remény, ott veszteség ijeszt.

KAR (KAJETÁN).

De a' titoknak felfödöztetése,
Mellytől te félsz, igen könnyen szerelmed!
Szebb fénybe keltét eszközölheti.

DON MÁNUEL.

'S könnyen szerencsém' is megdöntheti;
Azért az ész' tanácsán indulék,
'S útjába vágtam a' következésnek.

KAR (KAJETÁN).

Uram, mi ez? te félelembe ejtesz —
Egy vakmerő gyanútett kél fejemben!

DON MÁNUEL.

Az ősz a' két utolsó hó előtt
Azon nyilatkozást tevén neki,
Hogy a' határnap nincsen messze már,
Melly őt majd a' szüléknek visszaadja;
Tegnap pedig nyilván kihirdeté,
Hogy a' jövő reggel' sugárinál,
(Ezen határidő pedig ma van)
Sorsának éjhomálya széllyeloszlik.
Minden szökő időpercz drága volt;
Gyorsan vivém tehát azt véghez, a' mi

Gyorsan magamban eltökélve lőn. —
 Ez éjszakán a' szűzet elragadtam,
 És Messzinába hoztam titkon őt.

KAR (KAJETÁN).

Melly szörnyü vakmerő rablóí tett!
 Uram, bocsáss meg, hogy dorgálni merlek,
 Az éltes kornak ahhoz van joga,
 Midőn magát az ifjú elfelejti.

DON MÁNUEL.

Az irgalmasbarátok' klastromátul
 Nem messze egy kert' félre rejtekelt
 Békés ölében — a' hol nem kalandoz
 Kém 's vizsga emberek' csapatja, váltam
 Most épen tőle el, 's jövek sietve
 Ezen szülői várba, hogy magam'
 Kiengeszteljem itt Cesar öcsémnel.
 Aggasztó félelemben hagytam őt
 Ott vissza, és korán sem álmodik
 Arról, hogy ő egy herceghölgy' diszcében
 A' földi fény' fokára ültetik,
 Mint éke és csodája Messzinának. —
 A' földi nagyság' 's pompa' kellemében
 Fogok most öelötte megjelenni —
 Körülvetelve tőletek, vitézek! —
 Nem úgy jön ő, miként hazátlan árva,

'S mint szökevényleány azon anyának
 Elébe, a' kit én adok neki;
 Én mint egy herczegasszonyt, herczegi
 Módon kívánom bévezetni őt
 Dicső atyáim' fényes udvarába.

KAR (KAJETÁN).

Parancsolj, herczeg! intésedre várunk.

DON MÁNUEL.

Én ámbár a' kegyestől elszakadtam,
 De rajta járnak váltig gondjaim.
 Most a' bazárba jöttök énvelem,
 Hol a' híres 's dús mór-kereskedők —
 Mint egy zsibongó nagy világpiaczra
 Mindent kiraknak, a' mit Napkelet
 Művészi kézzel — száz meg száz alakban —
 Drágát, diszest szül, alkot és teremt.
 Először is mingyárt válaszszatok
 A' szandálok közül, mellyek finom
 Kis lábait védjék és ékesítsék.
 Válaszszatok továbbá öltözetnek
 Az indusok' becses művész-szövetjét,
 Melly olly fejéren és tisztán ragyog,
 Miként az Etna' tündöklő hava —
 'S a' reggel' illatos gőzárjaként
 Folyaszsa sугár termetét körül.

Az öv legyen nemes biborbul, és
 Aranyfonállal általszöve, melly
 A' szűz melldomb alatt bájlóan össze-
 Szorítja köntösét. Fényes selyemből
 Válaszszatok palástot, és színe
 Egyezzen szép övének vérszínével,
 'S vállán aranykapocs csatolja-össze.
 A' szép aranypereczről is hiven
 Megemlékezzetek, melly díszesen
 Kerítse tajtból fűtt hókarjait.
 A' szép gyöngyökre 's klárisokra is —
 E' tengerek' csodás termékre —
 Szintügy figyelmes gondotok legyen.
 A' legnemesb kövekből alkotott
 Fejdísz övezze fürtjeit hajának,
 Hol a' smaragd a' lángoló rubinnal
 Egymásba lőjje színvillámait. —
 A' fejnek ékességiről — alá
 Szép hosszú fátyol nyúlják, és folyaszsa
 Egy nagy világos lángfelleg gyanánt
 Körül sugárzó büszke termetét;
 És a' szüzesség' szép myrtuszfüzérje
 'S díszes repkénye által érje
 A' bájoló Egész — tökéletét.

KAR (KAJETÁN).

Úgy lesz, uram! miként parancsolod,

Mert a' vevők' számára mind ezen
Dolgok ki vannak rakva a' bazáron.

— DON MÁNUEL.

Aztán vezessétek ménaklaimból
A' legjelesb 's szebb paripát elő —
Tündöklő hófejér legyen színe,
Miként az égen Fébusznak lováé.
Bársonyterítő ékesítse hátát,
Szerszáma és zablája gazdagon
Legyen kirakva gyönggyel 's drágakövel;
Mert ez hordozza majd az én királyném'! —
Ti mindnyájan pedig készüljétek
Egész vitézi díszben és vidám
Kürthangzatok közt herczegnéteket
Jövendő lakhelyére elkisérni. —
Ma mindezekre gondotok legyen;
Kettő közületek mostan velem jó;
'S ti többiek be fogtok várni engem.
Az, a' mit én nektek mondtam itt,
Szent, mély titok maradjon köztetek,
Mig meg nem oldom önként nyelvetek'.

(El. — Két karvitéz követi.)

KAR (KAJETÁN).

Feleljétek, most mit fogunk mivelni,
Midőn két herczegünk közt béke van?

Alkalmat mint fogunk dologra lelni,
 Hogy el lehessen éltünkét viselni
 Az óraperczek' rákfutásiban? —
 Az ember, a' ki gyermek-édenéről
 Számúzve — férfiú-pályára költözött —
 Szükség, hogy félelem 's remény között
 Aggódjék a' jövő nap' reggeléről;
 'S miként a' szél a' lomha part' fővényét
 Sodorva hordja forgó szárnyain:
 Szükség, hogy ő is senyvedt földi lényét
 Jártassa munkák' ingó lánczain;
 Különben a' lét' ónterhű unalma
 Által kihal türelme és nyugalma.

EGY A' KARBÓL (MANFRED).

Szép szülemény az isteni Béke!
 Ó övezetjén a' szelid érnek
 Mint deli gyermek, csöndesen ül,
 'S a' juhanyáknak víg növedéke
 Gyöngge gyepén a' parlagi térnek
 Játszi szökéssel lejtű körül.
 Sipja búbájos hangokat ömleszt,
 A' hegyi nimfa visszafelel;
 'S a' biborarczú alkonyi fényben
 Ő a' pataknak lassu morajján
 Gondszabadúltan szendereg el. —
 Hajh! de a' had sincs érdem' hijával,

A' vidor élet' földi robajján,
 Mellyre viszályok feltüzelik,
 Büszke szívemnek kedve telik.
 Lelkem örül, ha látom az embert,
 Mint lebeg, ing, száll 's dőlled örökké,
 Mint pokol- és mint égi rokon
 Itt fel, alá a' sorshabokon.

Mert a' hivalkodó csend elpuhítja
 Az embert és szívét elaljasítja,
 'S kiirtja a' vitézség' szellemét.
 Hozott törvény csak a' gyávák' barátja,
 Laposra húzni kívánná — sajátja
 Gyanánt ezen világ' nagy tetemét.
 De a' had síkra kél erők' tüzeiben
 'S mindent szokatlan cél felé ragad,
 Félénkek' szíve is forgó szelében —
 Vitézi bátorságra feldagad.

EGY MÁSIK (BERENGÁR).

Felnyitva áll Ámornak temploma! —
 Minden szív itt a' szép elébe száll,
 Itt számos a' remény' és félelem' nyoma;
 Kit a' szem kedvel, az lesz itt király!
 Éltünket a' szerelm mozgásra készti,
 'S a' barna színek' éjködét enyészti.
 A' tajték' gyöngyleánya — bájkecsével

Megjátssa a' szerencsés éveket,
'S a' bús való' hideg váztermetével
Eljegyzí a' szép álmképeket.

EGY HARMADIK (KAJETÁN).

Tenyésszen a' virág a' zöld tavasznak,
Fonjon — mig arczrózsái el nem asznak —
Hajára a' szépség füzérekét;
A' férflú, ki gondoktól üződve
Túlhagyta a' növendék-éveket —
Valódiabb istenhez van szegődve! —

ELSŐ (MANFRED).

Jertek az erdő' éjsürüjébe,
Mellynek örök csend lakja ölét,
'S ottan az ormos sziklagerinczről
Ejtse le ívünk a' gödölyét.
Mert a' vadászat a' had' alakja,
'S a' komoly Áresz' víg jegyese,
Hadra szívét itt edzeni szokja
A' vadonoknak fegyverese. —
Hajnal' hasadtán álma eloszlik,
'S a' riadó kürt a' deli völgynek
Gőzkebelébe csalja-el őt; —
A' hegyeket kémlelve bejárja;
'S a' levegőnek illatos árja
Önt tetemébe vig életerőt.

MÁSODIK (BERENGÁR).

Vagy tengeren keressük kedveinket,
 Mellyet változni látunk szüntelen,
 'S melly nyájasan csalongat végtelen —
 Tükörtündökletű színére minket? —
 Építsünk eggy uszó várat magunknak
 A' tánczoló magas hullámokon;
 Ki a' hajók' orrával szántogatja
 A' tengereknek ingó zöld határját, —
 Azzal szerencse jár, — önként folytatja
 Ez néki a' világi kincsek' árját:
 A' termést ő vetés nélkül aratja! —
 A' tenger széles öble a' reménynek,
 'S a' koczka sors' szeszélyes birodalma —
 Itt hirtelen vesz a' gazdag' hatalma,
 'S fejedelmi fényt nyer élte a' szegénynek;
 Miként a' könnyü porral egyveledve —
 Gyorszárnnyakon kering az esti szél,
 Koczkát a' sors itt olly hamar cserél,
 'S olly gyorsan fordul a' szerencse' kedve,
 A' tengeren hullámok mindenek,
 Rajt ingatlan jószágok nincsenek.

HARMADIK (KAJETÁN).

De nemcsak a' vizek' vészes honában,
 'S a' tengereknek ingó habjain —

A' földön is , melly nem rendülve nyugszik
 Év-ezrek óta oszlopszálain —
 Színt úgy hamar mulandó a' szerencse. —
 E' béke engem nem képes vidíteni,
 Busít, nem altathatja gondomat;
 A' láván, mellyet a' hegy' gyomra szórt ki,
 Többé nem építném lakásomat —
 Mert a' gyűlölség mélyen béevődött,
 És számtalan nehéz tett végbe ment,
 A' mellyet el már nem lehet feledni;
 A' vég szememnek még meg nem jelent.
 Rémít a' sok komor sejtésű álom,
 Szerencse, hogyha bé nem töltetik. —
 Ez a' boldogtalan hites szövetség
 'S titoktartás nekem nem tetszhetik,
 Sem e' szerelm' sötétes görbe útja,
 'S e' vakmerő leányorzói tett,
 Mert jót folyaszt csak a' jó' tiszta kútja,
 Rosz forrásból mindig roszt ömledett.

(BERENGÁR.)

És vakmerő egy rablás volt az is,
 Mint mindnyájan tudjuk, melly a' megholt
 Herczegnek hitvesét hölgygyé avatta,
 Mert ő a' nemző' választottja volt.
 Az ős-úr rettentő nagy átkokat
 Szórt itt haragja' lángoló dühében

A' rút, szentségtelen hites kötésre. —
 Irtóztató nagy bűnforrásokat
 Rejt e' fejedelmi nemzetségnek háza
 Sok kárhozattal undokult ölében.

KAR (KAJETÁN).

Úgy — úgy van! a' kezdet boldogtalan volt,
 'S a' vég se' jó lesz — azt higyétek-el,
 Mert itt az ég alatt a' vak dühösség'
 Minden vértettiért bűnhödni kell. —
 Nem pusztá sorskény 's vaktörténet az,
 Hogy e' testvéri pár egymást emésztí;
 Már a' szülőnek méhét átok érte,
 A' vad vihart közöttök ez tenyésztí. —
 De én e' bús jövőről hallgatok;
 A' bosszuállás' büntető leányi
 A' jegyzett cél felé lappangva mennek;
 Sírjunk, ha majd a' balfordúlatok
 Közelgnek, és valóban megjelennek.

MÁSODIK FELVONÁS.

A' játékszín kertté változik által, melly kilátást
nyit a' tengerre.

BEÁTRIX.

(Kijő egy kerti palotából, nyugtalanul fel 's alá jár. — Kémlelve
néz mindenfelé. — Hirtelen megáll és figyel.)

Oh nem — nem ő! — csak a' szél' lágy fuvalma,
Melly játszva átfut e' fák' üstökén.
Hanyatlik a' nap, és szívem' nyugalma
A' lomha órák által halni mén.
Bús lelkemet sötét irtózat hatja,
E' néma sírcsend létem' borzogatja;
Nézek — de semmi sem tűnik szemembe, —
'S ő engem itt hagy vesztő félelembe'!

Irtózva hallom itt közel zajongni
A' népes város' élethangjait,
'S dörgő morajjal partokhoz tolongni

Ott távol a' tenger' hullámaid;
 'S érzem — száz rettenetnek itt hagyatva —
 E' szörnyű nagyban milly kis részt teszek,
 Mint egy levél az ágról elkapatva —
 A' végtelen térségen elveszek!

Mért hagytam el nyugalmas rejtegem'!
 Vig voltam ott, nem kinza semmi bánat,
 Szivemben ott nem gerjedett kívánság;
 A' csöndes ér példázta életem'!
 Most a' világ beránt dühös zajába,
 Felém lövelli a' hullámokat —
 Eltéptem minden régi kapcsokat,
 Bizván egy esküvés' könnyű szavába.

Oh mit követtem el!
 Értelmem hol vala?
 Az őrzöngés' dühe
 Kapott-e engem el?

Im összetéptem
 A' klastromi
 Fenyíték' fátyolát.
 Feltörtem ajtaját
 Szent kamarámnak,
 'S küszöbén kiléptem!

Tán a' pokol' bűbája illetett,
 Midőn egy férfiút szivembe vettem,
 'S őt, a' ki megszökésre kénytetett —
 Feláldozott szeméremmel követtem.

Oh jer, jer kedvesem!
 Hol késel, hol maradsz?
 Siess megmenteni
 Vivódó lelkemet!
 A' bánat 's fájdalom'
 Iszonyú terhe nyom —
 Erőre költeni
 Jer csüggedt létemet!

'S bűn az, hogy én olly férfihoz hajoltam,
 Ki egyedül szövetkezett velem?
 Mert én vidéki életkörbe voltam
 Taszítva, — 's árvaság volt létjelem.
 Egy közfalat — midőn világra jöttem —
 Emelt a' sors anyám között 's közöttem;
 Csak egyszer láttam őt, de mint az álom
 Szétlebbent képe — 's többé nem találom.

Így nőttem fel sötét rejtekhelyen —
 Árnyékokhoz fűzve lángkoromban,
 'S ím! ő a' klastromnál itt megjelen —

Szép istenarczczal, büszke hős-idomban.
 Hogy itt mit érzék, az nevezhetetlen,
 Ó külvilágról jött, mint ismeretlen;
 'S im, mintha úgy lett volna évek oltá,
 A' sziv magát gyorsan szívhez csatolta.

Bocsáss meg oh dicső! kitől születtem,
 Hogy én a' végzet' óráját előzván —
 Önkényesen kijegyzém sorsomat;
 Nem nem jegyeztem, én csak rabja lettem —
 Rajtam tündérkedő hatalma győzván,
 Mint rab szívesen hordom lánczomat.
 Istennek zárt kapu ellent nem áll,
 Ó Perseus' tornyába bétalál.
 Nem veszhet a' Daemonnak áldozatja —
 'S ha puszta szirtfokokhoz volna kötve,
 'S Atlásznak égtartó két oszlopához —
 Szárnyas lovon azt onnan elkapatja.

A' multa vissza többé nem sohajtok,
 Szivemnek egy hívó hazája sincs;
 Most már csak a' szerelm' szavára hajtok,
 Van ennél boldogítóbb földi kincs?
 Sorsom' nyugalma el nem veszthetem —
 Mert más kedvet nem ismer életem.

Nem ismerem 's ismerni nem kívánom,
 Kik életem' szerzői voltak,
 Ha tőled szívem' édes szép szerelme!
 Vad kénybül engem elszakasztanak;
 Ne nyissa életem' titkát az ég —
 Én értted élek! tudnom ezt elég.

(Figyelve.)

Hah! — a' kedves szólala!
 Nem — nem — a' visszhang vala,
 'S tompa zajja a' hab-árnak,
 Melly partokhoz dőledez; —
 Oh nem a' várt kedves ez!
 Jaj nekem! Utját mi állja?
 Lelkem' a' sötét iszonynak
 Fagylaló dérleple szállja!
 Ime a' nap
 Szüntelen alább hanyatlik —
 Pusztább lesz e' hely' magánya,
 'S terhelőbb szívem' hiánya; —
 Oh egek! hol késik ő?

(Nyugtalanul szerte jár.)

E' kert' biztos őrfalából
 Már kilépni nem merok.
 Borzadék egész tetemben,
 A' midőn itt a' közel-

Lévo isten' hajlékába
 Vakmerészen mentem el.
 Lelkem' legmélyebb mélyébül
 Hajtott egy hatalmas ösztön,
 A' midőn hajh! a' Hórához
 Szólni kezdte a' harang, —
 Hogy buzgón a' szűz anyához
 Szálljon a' szent énekhang:
 Szívem bár mint óvatott,
 Ellen itt nem állhatott. —
 Oh ha kémlelő szemekkel
 Ott egy ember rám lele!
 E' világ itt ellenekkel
 'S árulókkal van tele.
 Tört vet a' rossz álnok elme
 Mindenütt az ártatlannak,
 Száz utat jelel, hogy annak
 Megszülessék veszedelme. —
 Ezt tapasztalám ijedve,
 Termemből midőn kihítt
 Szívem' pajkos játszi kedve,
 'S a' kül emberzajba vitt.
 Merészségemért a' herczeg'
 Nagy halotti ünnepén
 Súlyosan bünhődtem én. —
 Oh az ég volt csak megőrzőm!

Ott egy ismeretlen ifjú
 Sas-szemekkel jött előmbé,
 'S villanó lángpillanattal, —
 Melly valómnak szövevényét
 Rémitőleg átlövellé —
 Nézett szívem' belsejébe.
 Jégiszonynyal tölti most is
 E' tünetkép lelkemet;
 Nem merek többé szemébe
 Kedvesemnek nézni — .tudván
 Ezen titkos vétkeket!

(Figyelve.)

Zaj van a' kertben!
 Emberi szózat
 Csap füleimhez —
 Most hazug álhang
 Nem hitet engem. —
 Hőse szívemnek,
 Most te közelgetsz!
 Fut, repül a' hölgy
 Édes öledbe!

(Tárt karokkal siet a' kert' hátulsó részébe. Don Cesar fellép,
 utána a' Kar.)

DON CESAR, BEÁTRIX, A' KAR.

BEÁTRIX

(irtószya visszaszökken).

Mit látok! jaj nekem!

(Ezen pillanatban a' Kar is belép.)

DON CESAR.

Ne reszkess, gyöngyalak!

(A' Karhoz.)

A' zordon fegyverek reszkettetik
A' gyenge szűz' szivét. — Vonuljatok
Hát vissza, 's a' távolban tisztiesen
Mind állapotodjatok meg.

(Beátrixhez.)

Bátorulj 's ne félj!

A' szűz' szelid szemérme szent előttem.

(A' Kar visszahuzódott, Cesar közelebb lép 's megfogja kezét.)

Oh hol valál? Melly isten' karja rejtett

Előlem téged illy sokáig el?

Téged nyomoztalak szünetlenül;

Ébren-létemben, álmomban te voltál

Egyetlen érzeménye csak szivemnek,

Mióta a' herczeg' halotti ünnepén

Mint egy világos angyaltűneményt

Először láttalak. — Bájid' hatalmát,

Melly rajtam győztes lön, te ismeréd!
 Pillantatimnak lángja, és rebegve
 Ejtett szóhangjaim, 's kezem,
 Melly reszketőleg nyűgovék kezében,
 Árulta el tenéked azt; merészebb
 Vallástételt nem engedett meg akkor
 A' hely' komoly fensége énnekem. —
 Elmentem a' halotti szent misére,
 'S midőn itt térdeimről fölkelék,
 Te voltál, kit szemem vadászva kére;
 Hiába! én reád már nem lelek.
 De ah! mindenható varázs-erővel
 Ragadtad el magaddal szívemet,
 'S azóta mindig gondzavarta fővel
 Nyomozlak, eltűnt drága éltemet!
 Mindegyik várlak- és templomküszöbhez,
 Minden nyilvános és rejtekhelyekre,
 Hol ilyen angyal megfordúl, gyakorta
 Küldöttem én szagúldó kémeket;
 De minden szorgalom, hajh! füstbe szállt!
 Mig végre eggy isten — vezérkezével
 Kémem' vezetvén — ez buvárszemével
 Itt a' közel templomban rád talált!

(Boátrix — ki ezen egész idő alatt reszketve és elfordúlva
 állott — mozdulatival irtózatot jelent.)

Most hát viszont enyím vagy, gyöngyalak!
 'S előbb enyészsen testemből a' lélek'
 Tüz'árja, mint sem én, ki néked élek,
 Távozni többé tőlem hagyjalak!
 'S hogy én a' vak szerencsét megragadjam,
 'S a' sandaló pokol nekem ne ártson,
 Tehát azonnal e' jelenvaló
 Tanúk előtt nőtársommá nevezlek, —
 'S itt e' helyen — szavamnak zálogául
 Nyujtom neked vitézi jobbomat.

— (A' Kárnak őt felmutatja.)

Én nem vadászom azt, ki légy. Csupán
 Csak tégedet kívánlak tenmagadtól;
 Egyébre nincsen gondom, nincs figyelmem!
 Hogy lelked tiszta 's tiszta származásod,
 Erről szemednek első pillanatja
 Meggyőzött esküvőleg engemet —
 'S ha legszegényebb pórszülék' magzatja
 Volnál is, csak te bírnád szívemet;
 Mert választásom' eltökélve tettem,
 Midőn angyalvalódnak rabja lettem.

'S hogy lássad, valljon képes légyek-e
 Szavamnak megfelelni, 's bír-e annyi
 Fénynyel világi sorsom, hogy szívem'
 Imádottját eléggé boldogítsam,

'S erős karokkal ójam vészek ellen:
 Csupán nevem' szükséges hallanod.
 Én Don Cesar vagyok, 's hatalmasabb
 Úr nincsen énkivülem Messzinában.

(Beatrix visszaborsz; Cesar észreveszi, 's rövid szünet után folytatja szavait.)

Én mély elámulásod' tisztelem,
 És tisztelem szemérmes hallgatásod';
 Szerény alázat a' kecsék' királya —
 A' szépség önmagának ismeretlen,
 Önnön hatalma elrettenti őt. —
 Én most eltávozom, 's magadra hagylak,
 Hogy lelked' ijedelme szét oszoljék,
 Mert minden új ijeszt, — még a' szerencse is.

(A' Karhoz,)

Halljátok, — ő az én menyasszonyom!
 Azért ti mint valódi herczegasszonyt —
 Híven hódulva fogjátok becsülni;
 Jelentsétek ki néki, milly magas
 Szerencse várja őt közöttetek; —
 • Én nem sokára ismét visszatérek,
 Hogy udvaromba bévezzem őt,
 Miként Messzina' herczegéhez illik.

(El.)

BEÁTRIX 'A' KAR.

KAR (BOHEMUND).

Szép a' te sorsod
 Oh deli tündér!
 Tisztaszemérmű
 Herczegi asszony!
 Im! koronát nyujt
 A' diadal!

Mint ezen háznép'
 Magviselőjét,
 'S létre kelendő
 Hősfiak' anyját
 Rózsadiszedbe' köszöntelek itt!

(ROGER.)

Szép a' te sorsod!
 Játszi jelekkel
 Lépsz te szerencsés,
 Egy magas — áldott
 Herczegi házba belé;
 Hol koszorúkkal
 Díszlik az érdem —
 Uralkodik a' hír —
 'S a' fejedelmi

Pálcza örökké
Ósrül az ép unokára megy át.

(BOHEMUND.)

A' te szemérmes
Béjövetedre
Elmosolyodnak
A' terem' isteni —
E' komoly-arczú
'S tisztas-aszályú
Százados örök.
A' küszöbön fog
Általölelni
A' nem-halandó
Kellemü Hébe
És az arany Victoria téged,
A' ki kezén lebeg
Égi atyánknak —
'S karja örök diadalra feszül!

(ROGER.)

Az asszonyi szépség'
Gyöngykoronája
E' magas házból
El nem enyészik. —
Egy herczegasszony
A' másikának

Bucsúzva nyujtja

Bíbor-övét

A' kellemeknek,

'S a' szűz szemérem'

Hófátyolát. — —

Oh de ma legszebb

Földi tünettel

Áldatik éltém,

Mert szemem a' hajadonnak

Látja im! égi diszét,

Még mielőtt az anyának

Kelleme halni ered.

BEÁTRIX

(ijedelméből eszmélve)

Jaj nekem! minő kezekbe

Adta a' sors életem'!

Estem volna e' világon

Bár minő emberkezekbe —

Csak csupán ezekben nem!

Most, most értem azt a' titkos

Borzadást 's irtózatot,

Melly egész tetemben engem

Jéghidegen meghatott,

Ha e' szörnyű nemzetséget

Kezdték említeni,

Melly dühödten önmagára

A' halálos tört feni;
 Melly vad ingerrel tenyésztí
 A' gyűlölség' magvait,
 'S gyilkos ellenként emészti
 Önnön háza' tagjait.
 Sokszor a' hír' szárnyain
 Hozzám létijesztve szálla
 E' kigyók' fulánkjaian
 Edzett két testvér' dagálya;
 'S íme mostan szörnyű sorsom —
 Nem kimélve éltemet —
 E' gyűlölség' tengerébe
 Csapkod engem, 's eltemet!

(A' kerti palotába fut.)

A' KAR (BOHEMUND).

Én azon emberlelket irígylem,
 A' ki az ég' áldását aratja: —
 A' hatalom' diadalmas urát!
 Őneki mindig legnemesebb rész
 Osztatik itt a' földi javakból,
 'S a' mit halandók' ajka jelesnek,
 Szép 's delinek mond, — annak örökké
 Zsenge virágait ő töri le.

(ROGER.)

Ó ama' gyöngybül, melyet az úszó

Öszveszed a' mély tenger' ölében,
 Azt veszi el, melly legragyogóbb.
 A' miket a' közszorgalom alkot,
 Legjelesebb mű-részeit a' nép'
 Herczegurának félre teszik;
 És ha a' szolgák sorsokat húznak,
 Akkor is a' legszebbik — övé.

(BOHEMUND.)

Egy sokat érő kincse vagyon még —
 Légyen akármi egyébben az első,
 Érdemeit meg nem tagadom:
 Néki csupán azon eggyet irigylem,
 Hogy szabadon eljegyzí magának
 A' szüzek' első büszke virágát,
 Kit valamennyi szívek imádnak —
 'S hogy maga bírja ez' angyali nőt.

(ROGER.)

Gyilkos aczéllal ugrik a' korzár
 Éj' idején a' tengeri parton
 Szerte lakó nép' házaira —
 Férfiat, asszonyt elragad onnét,
 "S a' szilaj-ösztön' kényeit éli;
 Hajh! de a' legszebb asszonyi termet!
 Szent vagyon — ehhez nyúlni tilalmas —
 Mert ez a' termet — hercegi kincs.

(BOHEMUND.)

Nonsza! siessünk a' kapuhoz most!
 Szent küszöbét e' kerti virálynak
 Mint nemes örök álljuk el ott;
 Hogy be ne lépjen béavatatlan,
 'S herczegurunk dicsérje hűségünk',
 A' ki nekünk ma földi tömérdék
 Kincse közül a' legbecsesebbet —
 Gondviselésül általad!

(A' Kar a' szin' hátuljába húzódik.)

Terem a' palota' belsejében.

DONNA IZABELLA, DON MÁNUEL és DON
 CESAR között áll.

IZABELLA.

Im végre a' boldog nap megjelent,
 Mellyet szívem már olyan rég ohajtott; —
 Békülve látom édes magzatim'.
 Kezők' mi könnyű össze most csatolnom!
 Ma illetén meghitt testvéri körben
 Először állok, és először éled
 Szülői szívem tiszta ép öröme. —

Most visszatartás nélkül szólhatok
 Jó gyermekimhez; — mostan a' vidéki
 Tanúk' kaján csoportja nincs jelen,
 Melly háborút lihegve áll a köztünk;
 A' fegyverek' szilaj zörgése nem
 Bosszontja többé pajkosan fülem' —
 'S miként az éjhez esküdött bagolyfaj
 A' tűz-emésztett ház' odúi közzül —
 Hol számos évek óta fészkele —
 Sötét csapatban fölrepül, ha abba
 A' régi háznép vígan visszatér,
 'S lakóhelyét ismét építeni kezdi:
 Ugy száll az ó gyűlölség, társival:
 A' szemfüles gyanúval, a' kaján,
 Sápadt irígységgel, 's az ölnivágyó
 Vad ártalommal e' kapuk' nyílásin
 Éjszarnyakon ki a' pokol felé,
 'S helyökbe édes meghitt társas-élet,
 Szent béke 's nyájas egygyesség mosolygva
 'S hiven ölelkezőleg érkezik.

(Rövid szünet.)

De e' szerencsés nap, szeretteim!
 Ma nemcsak egy fítestvérrel jutalmaz,
 Még egy leánytestvért is ad tinektek.
 Mit néztek álmélkodva itt reám?
 Úgy van szülöttem! Most már nincs okom,

Hogy zárva tartsam éltes titkomat.
 Atyátok egy lányt is nemzett velem;
 Tinektek él egy húgotok, — 's ma még
 Fogjátok a' virágzót átölelni.

DON CESAR.

Mit mondsz, anyám, — még egy hugunk is él?
 És ez maig titkolva volt előttünk?

DON MÁNUEL.

Hogy egy hugunk is született, — ha jól
 Emlékezem — hallám gyermekkoromban;
 De bölcsejében még — így hirlelék —
 Ragadta őt el tőlünk a' halál.

IZABELLA.

A' hír hazúdott; — ő életbe' van!

DON CESAR.

Életben? és te magzatidnak el-
 Hallgattad azt?

IZABELLA.

Hogy ezt miért tevém, előttetek
 Im fel fogom hiven fedezni most.
 Halljátok, a' mi a' korább időkben.
 Jövendő szép áldás' fejébe' történt. —
 Ti még ügyetlen gyermekek valátok,
 De a' gyászos czivódás' vad tüze,
 Melly többé föl ne éledjen soha! —

Már is különszakasztott títeket,
 'S nagy bút hozott szüleitek' szívére.
 Atyátok ekkor egy nap' rendkívül
 Csodásat álmodott: Látott hites
 Ágyából két növendék szép babérfát
 Tenyészni, melly két jó testvér gyanánt
 Egymásba fonta gyerke ágait —
 Közöttük egy szemérmes líliom
 Emelte föl fejét; — a' szép virág
 Egyszerre fáklya-lánggá változott —
 Ez a' faágokat 's ágy' mennyezetjét
 Megkapta most, pattogva széllyeláradt,
 'S irtóztató tűzvész' szilaj dühével
 A' házat mindenestől elnyelé.

E' tűneményen elrettent atyátok,
 'S egy csillagokbul jósoló arábot, —
 Kinek szavára többet épített,
 Mint sem szerettem — itt megkérdeze,
 Hogy álma mit jelent. A' vén tudákos
 Azt így fejtette meg: Ha egy leányzót
 Szülendek, az meg fogja ölni majd
 A' két fiútestvért 's egészen el-
 Pusztítja nemzetsége' törzsökét. —
 'S ím egy leányzó' anyjává levék;
 'S az ősz atyának itt azon kegyetlen

Parancsa érkezik, hogy a' világra jött
 Piczinyt azonnal a' tengerbe vessék.
 E' vad szándékot én meggátolám,
 'S szegény leánykám egy hű emberem'
 Titkos segélye által megmaradt.

DON CESAR.

Az ég folyaszsa áldását ezen
 Hű emberedre. — Oh a' jó anyának
 Szerelme legbölcsebb tanácsadó!

IZABELLA.

Oh nem csupán szülői vonzatom
 Készített, hogy elragadjam a' halál
 Elől szegény ártatlan gyermekem'.
 Énnékem is volt egy csodálatos
 Álom, midőn ezen lánykát fogantam:
 Egy kisdedit — szépet mint Ámor isten —
 Láték a' gyepnek zöldjén játszadozni;
 És egygy oroszlán jött ki a' vadonból,
 Véres fogak közé szorítva egy
 Fris martalékot vitt, 's szelíden ejté
 A' kisdéd' hófehér keblébe azt —
 És a' levegből sas szállott alá,
 Félénk kis őz vonaglott körme közt,
 'S ez is szelíden ejté martalékát
 A' játszi gyermek' báj-ölébe le, —

És mind oroszlán, mind sas nyájasan
 A' szép gyermekcse' lábához hevert — —
 Álomnak értelmét egy remete,
 Egy jámbor életű bölcs férfiú
 Fejtette meg, kinél eddig szívem
 Minden világi nyomasztó bajakban
 Tanácsot és vigasztalást talált.
 Ez azt mondá, hogy „egy leányt szülendek,
 Ki két fiamnak pártos indulatját
 Leghőbb szerelmi lánggal egyesíti“
 — E' szót szívem' mélyébe zártam el,
 'S nagyobb hitelt adván így a' való' —
 Mint a' rideg hazugság' istenének —
 Megmentettem szerette lányomat
 Ki mint égtől ígért áldás' szülöttje
 Majd békeszerző léssen köztetek,
 'S a' vad vihar' lelkét orkusra űzi.

— DON M Á N U E L (öccsét megölelván).

Már e' miatt szükség reája nincs —
 A' béke már megkötöttett közöttünk,
 Most azt csak a' bomlástól ójja-meg.

I Z A B E L L A.

Legtitkosabb rejtekhelyen — vidéki
 Kezekre bízva — 's tőlem számkivetve
 Neveltetém fel őt; — forrón ohajtott

Kedves tekintetét is megtagadtam
Magamtul, — oh mert féltem a' kegyetlen
Atyától, a' ki a' gyanú' örök
Kigyó-fulánkitól maratva, minden
Léptemre kémszolgákat helyhezett.

D O N C E S A R.

De három hónap óta zárja már
Atyánkat a' sir' terme, mondsza, mi
Gátolt, hogy a' régen titkolva tartott
Lánymagzatot világ' elébe hozzd,
'S testverszivünket megvidítsd vele?

I Z A B E L L A.

Mi más egyeb, mint gyászos üldözéseitek,
Melly jó atyátok' hült porán azonnal
Igázhatatlan dühhel lángra lobbant,
'S a' békülésre sem kívánt időt,
Sem biztos őrhelyet nem engedett?
Állíthatám e a' szüzet kivont
Halálos élű kardotok közé?
'S ti a' viharban hallhattátok-e
A' jó anyának kérlelő szavát?
Tanácsos volt e így idő előtt,
A' béke' drága zálogát — az én
Végső reményem' horgát — bűszüléseitek'
Vad haptorlása közzé ejteni?

— Hogy mint testvéralók lássátok egymást,
 Előbb ezt kellett elviselnetek;
 Aztán állíthatám csak húgotok'
 Szép békeangyal' képében közétek.
 Most itt az alkalom, 's ím elhozom
 Hozzátok őt. — Öreg szolgálmat el-
 Küldöttem immár, hogy rejteklakából
 Őt most szülői karjaim közé
 'S testvéri szívetekhez visszahozza. —
 Már minden órán várom érkezését.

DON MÁNUEL.

'S nem ő az egyetlen csak, a' kit édes
 Szülői kebledhez ma zárni fogsz.
 Öröm tolong ma bé minden kapun,
 A' pusztá ház az élet' vig neszével
 Most újra megtelik 's a' bájszinű
 Virágzó kellemeknek széke lesz. —
 Halld most, anyám! az én szép titkom' is!
 Te egy leánytestvérrel áldsz meg engem,
 Én értte egy másik szerette lánykát
 Adok neked jutalmúl. — Úgy vagyon!
 Add jó anyám, áldásodat fiadra!
 Én feltaláltam azt a' drága lelket,
 Ki vonzatával engem boldogítva
 Társam leend az életen keresztül.

E' nap nem áldozik le még, midőn
Elődbe hölgyet hoz Don Mánuel.

IZABELLA.

Ó szívem' legszebb földi kincse lészen,
Ne lássa ő szerelmem' szűnetét,
Minden nyomán szelíd öröm tenyészsen,
Ezer virág diszezze életét;
'S az ég minden javát kedvezve mérje
Fiamra, mert enyim lesz általa
A' legjelesb szülői dics' füzérje.

DON CESAR.

Ne tékozold egész áldásodat
Anyám! csupán első szülöttfiadra.
Ha a' szerelm az áldás' kutfeje,
Ugy én is ím menyet hozok neked,
— Méltót egy olyan kedves jó anyára,
Ki a' legédesd földi érzeményt
Ismérteté meg jéghideg szívemmel. —
Előbb, mint e' nap alkonyodni fog,
Elhozza Don Cesar is kedvesét.

DON MÁNUEL.

Mindenható vonzat! méltán neveznek
Lelkek' királynéjának tégedet!
Tenéked minden éltető erő
Meghódul; — kéjid a' fölgerjedett

Ellenfelek közt szent békét szereznek.
 A' természetben egy való sem él,
 Kit tisztelő raboddá nem tevé.
 Az én öcsém' vad indulatja is,
 A' mellyet senki meg nem győzhetett
 Mindeddig, — általad meggyőzetett.

(Don Cesart ölelve.)

Már most hiszek szivednek, 's biztosan
 Ölelnék át testvéri karjaim,
 Többé tebenned nem kételkedem,
 Mert látom azt is, — hogy szeretni tudsz.

I Z A B E L L A.

Ezerszer áldassék e' mái nap,
 Melly a' gondok' borongó-fellegit
 Egyszerre bús szívemről szétüze;
 Most dönthetetlen oszlopszúlakon
 Látom nyugodni nemzetségemet;
 Most lelki békességgel nézhetek
 Örök mélyébe a' futó időknek.
 Még tegnap özvegységem' fátyolában
 Sír' rémárnyékaként bujdosam itt
 E' puszta csarnokokban, és anyátlan
 Sorsom felett véres könyűket ejték:
 'S ma ím! — az ifjuság' szűz kellemében
 Három leány fog énmellettem állni.

Mutassa minden asszonyok közül
 Nekem magát azon boldog szülő, ki
 Szülői díszre énhozzám hasonló! —
 De hol virágoznak királyi szűzek
 E' tartomány' szomszéd határain? —
 Mert én valóban egyet sem tudok;
 'S hogy két fiam fejedelmi származása
 Ellen választott volna, — nem hiszem.

DON MÁNUEL.

Oh csak ma még ne kényszeríts, anyám!
 Hogy félre húzzam a' lepelt előtted,
 Melly eltakarva tartja szép szerencsém'.
 Hidd, a' jövő nap mindent fölfedez.
 Hölgyem magát legjobban fejti meg; —
 Ez egyért jót merészlek néked állni,
 Hogy őt te méltónak fogod találni.

IZABELLA.

Nemzője' lelkét és természetét
 Lelem föl a' derék első szülöttben;
 Az szüntelen magába rejtekezve
 Szerette szöni dolgait, 's hozott
 Végzését nyithatatlan zár alatt
 Tartotta. A' kívánt határidőt
 Örömmel engedem meg hát neked —
 De azt tudom, hogy jó Cesar fiam
 Most egy királylányt fog nekem nevezni.

DON CESAR.

Anyám! magam' leplezni nem szokom,
 A' rejtezés nem szívem' éleménye —
 Embervalómnak minden téteménye
 Őszinte és derült, mint homlokom.
 De a' mit tőlem tudni most ohajtasz,
 Arról anyám — igaz vallást teszek —
 Mind eddig enmagam' sem kérdezém.
 Ki kérdi azt, hogy honnan vette a' nap
 Az ő csodásan éltető sugárit?
 Ki a' természetet körülfolyasztja,
 Az kútfejét eléggé fejti meg;
 Tűzfénye vallja, hogy fénynek szülöttje.
 Szemébe néztem én menyasszonyomnak
 Legtitkosabb, szívének rejtekébe
 Lövém nyilát kémelő pillantatomnak;
 Hogy ő igazgyöngy a' gyöngyök' nemébe':
 Ezt tiszta fényéről jelenthetem,
 Hanem nevét meg nem nevezhetem.

IZABELLA.

Hogyan szülöttem? Fejtsd meg ezt nekem!
 Hát a' hatalmas első érzeményt
 Mint istenszózatot fogadta szíved?
 Olly könnyen bódulál te kéjinek! —
 Szerény ifjúi tettet vártam én

Tetőled és nem dőre gyermekit. —
Hadd halljam, a' mi választásodat
Javalta.

DON CESAR.

Választásomat, Szülőm?

Hát választás e az, midőn az embert
A' sorsszabásnak órapercziben
Megszállja a' csillagzatok' hatalma? —
Én nem menyasszonyt indulék keresni;
Valóban illy hiúság a' halál'
Gyászos lakában nem jutott eszembe —
'S lássd, ott lelém fel, a' kit nem kerestem.
Érzéki dermedésben néztem ott,
'S a' szívhuroknak illétése nélkül
Az asszonyok' csacszkálkodó nemére —
Oh mert hozzád hasonló, — szép anyám!
Kit én mint istenképet tiszttelek,
Kémlő szemembe még nem tűnt soha. —
Atyánk' temettetése napja volt,
A' nép' sűrűn tolongó rajja közzé
Vegyülve — ismeretlen öltözetben —
A' mint tudod, valánk mi ott jelen.
Igy rendeléd te bölcsen ezt, nehogy
Gyülölségünk' kironató vad dühe
Az ünnep' érdemét megundokítsa.
— A' templom' öble mély gyászt hirdetett,

Éjbarnán voltak a' falak behúzva,
 Húsz Génusz környékezé az oltárt,
 Égő szövetneket tartván kezökben, —
 'S a' szent oltár előtt gyászalkaton
 Fekütt komoly fenségben a' koporsó —
 Rajt' egy fejrkeresztes sirlepel!
 'S a' sirlepel felett a' korona,
 Fejdelmi pálcza, — sarkantyús-vitézi
 Czímer, 's gyémánt-öves kard tündökölt.
 — Es minden hajlott térdeken feküdt,
 Csendes könyörgésekbe elmerülve,
 Midőn láttatlanúl most a' magas
 Karról aláhangzott az orgona,
 És száz ajakról szerte folyt az ének.
 'S midőn a' kar még folyvást hangozott,
 Gyász-alkatával a' sötét koporsó
 Lassan leszállott a' bús alvilágra;
 A' sirlepel pediglen szélesen
 Kinyúlva eltakarta a' nyilást,
 'S a' földön a' világi ékek hátra
 Maradtak — a' halottat nem követvén.
 De a' szelíd dal' égi szárnyain
 Repült a' tiszta lélek fölfelé —
 Keresve a' kegyelmek' égi honját. —
 — Mind ezt, anyám! tenéked pontosan
 Leírva, hívom emlékedbe vissza,

Hogy láthatd, valljon volt e akkora
 Világi vágy 's kívánság bús szivemben.
 'S ím-e' komoly fényű pillantatot
 Jelelte intézője életemnek,
 Hogy pusztá 's vad vihar közt hányatott
 Keblem' megnyissa a' szép érzelemnek.
 Hogy mint esett ez, — bár miként tünődöm,
 Annak nyomára többé nem vetődöm.

IZABELLA.

Még is beszélj csak, hogy mindent megértsek!

DON CESAR.

Hogy honnan érkezett, 's mikép akadt
 Hozzá, ne kérdezd tőlem azt. Midőn
 Körültekinték, ő mögöttem állott, —
 És egy sötét hatalmu titkos érzés
 Villant keresztül lelkem' éjjelén!
 Nem angyalarczának szelid bűbája,
 'S mosolygásának hajnalbíbora,
 Sem égi természetnek tiszta fénye —
 Az ő legtitkosabb, legmélyebb élte volt,
 Melly szent erővel engem megkapott.
 Szóhang 's küleszköz nélkül láttatának
 Érintni egymást lelkeink, midőn
 Lehelletem végyűlt lehelletével;
 Én ismerős nem voltam övele,

És még is érzem sejtés' szellemével,
 Hogy lelkem egy meghitt rokont lele —
 'S egyszerre egy láng jelt adott szívemben,
 Hogy ő csak az, vagy senki életemben!

D O N M Á N U E L

(tűzzel szavába esvén).

Ez Ámor isten' szent villámsugárja,
 Mellyet löveltet a' lelkekbe ő —
 Ha a' rokon rokontársát találja;
 Itt nincs választás, itt nincs véd-erő.
 Azt, a' mit megköt a' hatalmas ég,
 Nem oldja fel balandó gyengeség.
 — Öcsémme! tartok; ő dicsérni méltó,
 Ő ennensorsomat festette itt —
 Ő azt az érzeményt bölcsen fejezte,
 Melly engemet sötétén lelkesít.

I Z A B E L L A.

Látom, hogy a' bölcs végzet egy tulajdon
 Szabad pályát rendelt ki gyermekimnek —
 Hegyről szakad le a' sebes viz-ár,
 És önerővel mos magának ágyat; —
 Ama' kimért ösvényre nem figyelmez,
 Mellyet folyásának művészkezekkel
 Készít a' pajkos emberértélem. —
 Legyen tehát, — gátolni nincs hatalmam —

A' mint határozták az istenek,
 Kik házam' sorsát titkosan szövik —
 Két jó fiamban él szent bizodalمام,
 Ők fenszülettek, ők fenérzenek!

IZABELLA, DON MÁNUEL, DON CESAR.

DIEGO (az ajtónál megjelenik).

IZABELLA.

De íme itt jó vissza Diego szolgám —
 Oh jer, jer — lépj közelbre jámbor ősz!
 Hol van leányom? — szólj tartózkodás
 Nélkül; — ezek már mindent tudnak itt;
 Már nincs titok többé közöttünk —
 Szólj, hol van ő? ne rejtsd tovább el őt —
 Ím kész szívünk a' legnagyobb öröm'
 Fölvételére — Jer!

(Vele az ajtó felé akar menni.)

Mi ez? hogyan?
 Te této vázol? és te néma vagy?
 Sötét arczod nekem jót nem jövendöl.
 Mi lelt? Egek, szólj! — ím borzadni kezdek —
 Hol van leányom? — hol — hol van Beátrix?

(Ki akar menni.)

DON M Á N U E L

(megütközve — magában).

Beátrix!

D I E G O

(Izabellát visszatartóztatva).

Oh maradj!

I Z A B E L L A.

Hol van leányom?

Lelkem halálos aggsággal vivódik!

D I E G O.

Leányod nem jó, — én őt nem hozom.

I Z A B E L L A.

Minden szentekre! adj választ, mi történt?

D O N C E S A R.

Hol van hugom? balsors' követje, szólj!

D I E G O.

Ő elraboltatott korzárok által; —

Jaj, mért kellett megélnem e' napot?

D O N M Á N U E L.

Oh térj, anyám, magadhoz!

D O N C E S A R.

Végy erőt, anyám!

Előbb hallgasd ki nyugton végig őt!

DIEGO.

Én, a' miként te meghagyád nekem,
 Magam' tüstent sietve felkapám,
 Hogy a' magányosan fekvő monostor
 Felé utolsó útamát tegyem —
 Öröm repített könnyü szárnyakon —

DON CESAR.

Tovább, tovább!

DON MÁNUEL.

Csak a' fő dolgot említsd!

DIEGO.

'S midőn én a' kolostor' udvarába,
 Hol immár annyiszor voltam, belépek,
 'S édes lányod felől békételen
 Szívvel kérdést teszek — sötét iszonynyal
 Mered reám itt minden pillanat —
 'S a' szörnyü dolgot elszörnyedve hallom.

(Izabella haloványan 's reszketve hanyatlak egy székre. —

Don Mánuel ápolja őt.)

DON CESAR.

'S korzárok, mondod, rablották el őt!
 Kitől vevéd a' hírt? ki látta őket?

DIEGO.

Nem messze a' klastromtól egy öbölben
 Láttak kikötni egy korzár-hajót.

DON CESAR.

Sok gálya néz magának védhelyet
Ezen öblökben a' tenger' dühös
Habvésze ellen. — Hol van a' hajó?

DIEGO.

A' tengeren ma reggel az sebes
Vitorlaszárnyakon eltávozott.

DON CESAR.

'S más féle rablást nem követtek el!
Korzárnak egy zsákmány ritkán elég.

DIEGO.

A' marhacsorda, melly ottan legelt,
Galád erővel mind elhajtattott.

DON CESAR.

Mint tudhaták a' klastrom' zárt öléből
Rabló csoportok őt elorzani?

DIEGO.

Magas lajtorja által könnyű volt
Túl hatni a' monostor' kertfalán.

DON CESAR.

'S mint törtek ők a' termék' belsejébe?
Az ég' szüzét szoros törvények őrzik.

DIEGO.

Mivel még esküvés le nem kötötte,
Szabad volt néki a' szabadba menni.

DON CESAR.

'S gyakran szokott e élni ő ezen
Jogával? — Erre válaszolj nekem.

DIEGO.

Sokszor kereste ő a' kert' magányát,
'S csupán ma volt gondatlan visszatérni.

DON CESAR

(miután egy ideig eszmélkedett).

Te ellopatva lenni monddod őt? —
Ki olly szabad, hogy korzárkézbe juthat,
Van annak módja megszökésre is.

IZABELLA (fölkel).

Nem! vakmerő rablás ez és erőszak!
Az én leányom vétkes indulatból
'S önként vad orzót nem követhetett. —
Don Mánuel! Don Cesar! egy nemes
Testvérleányt gondoltam én ma nektek
Adhatni, — 's íme most tulajdon
Vitéz-erőtök által van reményem
Csak visszanyerni őt. — Oh keljetek
Mint bajnokok fel drága magzatim!
Ne szenvedjétek el, hogy hűgotok
Gaz vakmerő tolvaj' zsákmánya légyen.
Fegyverre föl! rendeljétek hajókat!
Vadászszátok körül a' fág öbölt;

Ügyes kémléssel járjatok be minden
Tengert, hogy a' rablóra leljetek,
'S hozzátok vissza a' szerette testvért!

DON CESAR.

Isten veled! sasszárnyakon repülök,
Hogy feltaláljam 's megboszúljam őt!

(Elmegy.)

DON MÁNUEL

(mély andalodásból magához tér 's nyugtalanul Diego-hoz
fordúl).

Mikor, mondád, mikor tűnt el hugom?

DIEGO.

Csupán ma reggel óta nem találják.

DON MÁNUEL

(Donna Izabellához).

'S Beátrix a' te magzatod' neve?

IZABELLA.

Az, az, siess csak és ne faggatózzál!

DON MÁNUEL.

Anyám! csak egy kérdésre még felelj!

IZABELLA.

Menj, menj! öcséd' példája lekesítsen!

DON MÁNUEL.

Anyám! mi tájon? — égre kényszerítlek —

IZABELLA

(öt magával húzva).

Oh nézzd könyűm' — nézzd véres aggodalmam'!

DON MÁNUEL.

Anyám! mi tájon volt rejtekhelye?

IZABELLA.

Föld' gyomra sem rejthette jobban el.

DIEGO.

Oh mostan eggy aggasztó félelem
Lövelli át egyszerre lelkemet!

DON MÁNUEL.

Mit? félelem? — beszélj, mit tudsz te még?

DIEGO.

Most látom által csak, hogy én vagyok
A' rablás' vétlen indítóoka.

IZABELLA.

Boldogtalan! fedezd fel, a' mi történt.

DIEGO.

Én néked eltitkoltam, asszonyom!
Hogy gondokat ne szüljek jó szivednek.
Az nap, midőn a' herczeget temettük,
'S az ujság' dolgain kapó világ
Ezen komoly pompára összetorlott,
Leányod — oh mert a' siralmas hír
A' klastrom' rejtekébe is beszállt! —
Ezer könnyörgés által ostromolt,
Engedjem őt ezen gyászünnepen
Jelenlehetni. Én boldogtalan,

Esdekletét meg nem tagadhatám;
 Egy térdeig lenyúló gyászlepelbe
 Burkolva lett ő a' komoly halotti
 Pompának érzékeny tanúja, 's ottan
 A' nép' sűrűn tolongó rajja közt —
 Ott tűnt talán a' rablónak szemébe;
 Mert kellemének szétfolyó sugárit
 Halandó fátyol el nem fedheti.

DON MÁNUEL

(megkönnyedve — magában).

Oh égi szó, melly szívemet feloldja!
 Ezen vonás hijányzik életéből,
 E' jel vidéki 's nem reá mutat.

IZABELLA.

Megörült ősz! így árultál el engem?

DIEGO.

Jót véltem én mivelní asszonyom!
 A' természet' szavának gondolám
 'S vér' ösztönének hő kívánságát.
 Én a' hatalmas ég' saját mivének
 Tartottam azt, melly sejtés' szárnyain
 Ragadja a' lányt atyja' hűlt porához.
 A' jámbor tartozásnak meg kívántam
 Engedni, hogy nemes jogával éljen —
 'S imígy teremtek, jót akarva, rosszat.

DON MÁNUEL (magában).

Mit állok itt a' kétség 's félelem'
Vad kínja közt? repülök, hogy szemem
Meglássa a' mezítelen valót.

(El akar menni.)

DON CESAR (visszajőve).

Csak egy kevésig várj, Don Mánuel!
Én is veled megyek —

DON MÁNUEL.

Velem ne jőj!
Most énvelem ne merjen senki jőni!

(Elmegy.)

DON CESAR.

Mi érte bátyámat? beszélj anyám!

IZABELLA.

Nem ismerem már, — úgy elváltozott.

DON CESAR.

Anyám, te engem visszatérni látsz,
Buzdúlatom' hevében elfelejtém,
Hogy téged egy jegyért kérdezzelek,
Melly ismértesse elveszett hugom'.
Nyomára mint jövök, ha nem tudom,
Minő helyről orozták őtet el!
A' klastromot nevezd meg hát nekem.

IZABELLA.

Cziczill, annak szent őrasszonya,
 'S a' rengeteg hegytőben, melly az Etna'
 Tüzes torkához halkán felhuzódik,
 Áll a' világtól félrerejtve az,
 Miként a' lelkek' néma lakhelye.

DON CESAR.

Anyám, te édes! bízzál két fiadban!
 Én meghozom leányodat, ha mingyárt
 Száz tartományt 's tengert kell is bejárnom.
 De egy van, oh anyám! melly engem aggaszt.
 Én hölgyemet vidéki ótalom
 Alatt hagyám; e' drága zálogot
 Kivűled másra én nem bízhatom;
 Hozzád küldöm tehát, tekintsd meg őt —
 Meglássd, szived' szivén ha nyugtatod,
 Örömkönyűk közt hal ki bánatod.

(Elsiet.)

IZABELLA.

Mikorra vesz ki már a' régi átok,
 Melly ónsulyával házam' terheli?
 Reményimen tipródni — nyögve látok
 Egy szörnyet, — éhe' teljét nem leli.
 Mint bíztam a' szerencse' zálogában,
 Révpartra vitt immár a' képzelet;

Minden dühét a' vészek' ostromának
Enyészve hittem életem felett —
Már a' napalkonyban vigan mosolygni
Látám felém a' száraz tartományt:
Itt új vész támad a' derült levegből,
'S engem viszont a' vad habokba ránt!

(A' ház' belsőjébe megy. — D i e g o követi.)

HARMADIK FELVONÁS.

Kert, mint a' második felvonásban.

MIND A' KÉT KAR.

(Don M á n u e l' vitézei ünnepi öltözetben jönnek, koszorúkkal ékesítve, 's a' főlebb leírt menyasszonyi ajándékokat kísérve. — Don Cesar' vitézei el akarják utjokat állni.)

ELSŐ KAR (KAJETÁN).

Te jól teendsz, ha félre térsz előlem.

MÁSODIK KAR (BOHEMUND).

Meglesz, ha jobb ember kívánja tőlem.

ELSŐ KAR (KAJETÁN).

Nem látod azt, hogy itt terhemre állsz?

MÁSODIK KAR (BOHEMUND).

'S boszúdra még tovább is itt találsz.

ELSŐ KAR (KAJETÁN).

Enyím e' hely, — mit bolygatod nyugalmam'?

MÁS. KAR (BOH.).

Azért, mivel nekem van itt hatalmam.

ELSŐ KAR (KAJ.).

Uram küld engemet, Don Mánuel.

MÁS. KAR (BOH.).

'S én Don Cesar' szavára tiltlak el.

ELSŐ KAR (KAJ.).

Hátrálj! az éltesebb testvér, vezérem.

MÁS. KAR (BOH.).

Ki elfoglalja, úr a' föld felett.

ELSŐ KAR (KAJ.).

Gyülölt! távozzál, 's hagyd el e' helyet!

MÁS. KAR (BOH.).

Előbb vasam' vasaddal összemérem.

ELSŐ KAR (KAJ.).

Hát minden útamon reád talállok?

MÁS. KAR (BOH.).

A' hol csak tetszik, ott elődbe állok.

ELSŐ KAR (KAJ.).

Hogy mersz kémlelni itt 's őrt állani?

MÁS. KAR (BOH.).

'S ki ad jogot kérdezni 's tiltani?

ELSŐ KAR (KAJ.).

Nem tartozom felelni erre néked.

MÁS. KAR (BOH.).

'S én nem méltatlak egy szavamra téged.

ELSŐ KAR (KAJ.).

Ifjú! becsülj, — hajszálim őszbe esnek.

MÁS. KAR. (BOH.).

Vitézerőm tesz szint' olly érdemesnek.

BEÁTRIX (kirohanna).

Jaj, e' vad sergek itten mit keresnek!

ELSŐ KAR (KAJ.).

Dölyfös tekinteted' nem rettegem.

MÁS. KAR (BOH.).

Uralkodásra méltóbb herczegem.

BEÁTRIX.

Jaj, jaj! ne hozzd el őt most ég nekem!

ELSŐ KAR (KAJ.).

Hazudsz! ő rajta győz Don Mánuel!

MÁS. KAR (BOH.).

Itt a' szabott idő, most — most jön el!

ELSŐ KAR (KAJ.).

A' béke óv csak fegyverem' vasától —

MÁS. KAR (BOH.).

Téged nyulfélelem 's nem béke gátol!

BEÁTRIX.

Oh légy, légy távol e' hely' vad zajától!

ELSŐ KAR (KAJ.).

Törvény ijeszt, 's nem dölyföd' vad tüze.

MÁS. KAR (BOH.).

Jól téssz; ez a' gyáváknak őrszüze!

ELSŐ KAR (KAJ.).

Kezdj, én követlek!

MÁS. KAR (BOH.).

Már kün fegyverem!

BEÁTRIX

(legkinosb szorongásban).

Jaj! a' dühös két fél egymásra üt —

Mindenfelől kardok villámlanak! —

Tartsátok őt most vissza égi lények!

Oh csaljátok — közel ha juthatott —

Csaljátok másfelé tündéri fények!

Hogy elhibázza e' pillantatot; —

'S te angyalkar, kihez repült fohászom,

Hogy gyorsan intézzd hozzám lépteit —

Tagadd ma meg szívem' kérelmeit!

(Besiet. — A' Karok egymást meglámadják.)

DON MÁNUEL 's a' KAR.

Mit látok, szünjete!

ELSŐ KAR (KAJETÁN, BERENGÁR, MAN-

FRED) (a' másikkhoz).

Jer, jer tehát!

MÁSODIK KAR (BOHEM., ROGER, HYP-
POLIT.)

Halál reájok! rajta!

DON MÁNUEL
(kivont karddal közükbe lép).

Szünjete!k!

ELSŐ KAR (KAJ.).

A' herczeg!

MÁS. KAR (BOH.).

A' testvér van itt, nyugodjunk!

DON MÁNUEL.

E' kert' gyepére holtan fektetem,
Ki csak szemöldökét is összehúzza,
'S azzal fenyíteni ellenét merészli!
Megvesztetek! melly ördög ingerel,
Hogy felbojttjátok újra a' gyűlölség'
Emésztő vad tűzét, melly már közöttünk
Örökre megszűnt és eloltatott?
Ki volt ezen czivódás' kútfeje?
Én meg kívánom tudni, szóljatok!

ELSŐ KAR (KAJETÁN, BERENGÁR).
Ők itt állottak —

MÁS. KAR (BOH., ROGÉR)
(amannak szavába esve).

Ők jöttek —

DON MÁNUEL

(az első Karhoz).

Te szólj!

ELSŐ KAR (K A J.).

Uram! mi eljövénk, hogy általadjuk
 Parancsolat szerint a' jegyneműket.
 Inneplő díszben, a' mint látod itt,
 'S korán sem háborút szomjuzva — békén —
 Követtük útunkat; — nem álmodott
 Őszinte elménk semmi rosszat is —
 Hittünk az eggyezés' esküszavának.
 Mi érkezünk, 's im tőlök ellenesen
 Találjuk elfoglalva e' helyet,
 'S a' bójárást erővel elrekesztik.

DON MÁNUEL.

Őrült agyúk! hát minden védhelyet
 Megháborít vad lelketek' dühe?
 Az ártatlanság' csöndes rejtekű
 Lakába is beront — békét zavarva —
 Ölésre vágyó rút dagályotok?

(A' második Karhoz.)

Hátrálj, azon titok, melly itt lakik,
 Merész ittlétedet nem tűri el.

(Midőn az távozni vonakszik.)

El innét! herczeged' nevébe' mondom;

Mert most mi egy fej's érzemény vagyunk,
'S parancsom herczeged' parancsa, menj!

(Az első Karhoz.)

Te itt maradsz és őrt állsz a' kapúnál.

M Á S. K A R. (B O H.).

Most mit tegyek? hogy a' herczegfiak
Ki vannak engesztelve, az való;
És a' nagyok' pörébe hő iparral
'S hivatlanul magát avatni —
Kevés szerencse, néha több veszély.
Mert hogyha a' hatalmas a' czivódást
Megúnja már, azonnal a' csekélyebb
Emberre hányja a' vétségi ok'
Véres palástját, 's ő hamar kitisztúl. —
Azért a' herczegek végezzenek
Egymás között; én azt tanácsolom,
Hogy szót fogadva távozzunk el innét.

(A' második Kar elmegy; az első a' szín' hátuljába vonúl vissza.
Ezen pillanatban berohan Beátrix 's magát Don M á n u e l'
karjai közé veti.)

B E Á T R I X, D O N M Á N U E L.

B E Á T R I X.

Te vagy! Viszont öllelek — oh kegyetlen!
Soká — soká hagytál epedni engem —

A' félelemnek martalékul adva,
 'S a' rettenet' száz gyilkoló nemének! —
 De most egy szót sem többet erről!
 Hiszen viszont enyím vagy; hű öledben
 Védpaizst lelek minden veszélyek ellen.
 Ők nincsenek már itt! jer most időnk
 Van a' futásra; — minden perczszökést
 Becsülni kell — jer, jer — sietve fussunk!

(Don Mánuel magával akarja húzni, 's csak most néz figyel-
 mesebben rá.)

Mi bánt? te engem olly nagy ünnepi
 Csenddel fogadsz! — kifejlesz karjaimból —
 Úgy — mintha engem végképen kívánnál
 Inkább magadtól eltaszítani.
 Én már nem ismerlek. Te vagy tehát
 Don Mánuel? te férjem 's kedvesem?

DON MÁNUEL.

Beátrix!

BEÁTRIX.

Oh ne szólj! most nincs idő
 Beszédre! jer velem sietve innét!
 Mert drága minden pillanat —

DON MÁNUEL.

Maradj.

'S felelj nekem.

BEÁTRIX.

Jer, oh jer, míg ezen
Vad férfiak nem jönnek vissza ismét!

DON MÁNUEL.

Maradj, azok nem ártanak nekünk!

BEÁTRIX.

De még is — még is — Angyalom! te még nem
Isméred őket; — oh jer fuss velem!

DON MÁNUEL.

Karom ha véd, nem félhetsz semmitől.

BEÁTRIX.

Oh hidd el, — itt hatalmas emberek
Vannak!

DON MÁNUEL.

Legyen! de nálam itt hatalmasabb
Nincs kedvesem!

BEÁTRIX.

Hogyan? te olly sok ellen?

DON MÁNUEL.

Én egymagam! Kiktől te félsz, azok —

BEÁTRIX.

Kedves! te őket még nem ismered —
Még nem tudod, kinek szolgálnak ők!

DON MÁNUEL.

Nekem szolgálnak, — én urok vagyok!

BEÁTRIX.

Te? — jég-iszony fut lelkemen keresztül!

DON MÁNUEL.

Tanúlj ismerni végre engemet.
 Beátrix! én nem az vagyok, kinek
 Előtted lenni láttaték; nem az
 Az ismeretlen és szegény vitéz,
 Ki csak szeretve kért tőled szerelmet.
 Igaz sorsom', hatalmam', származásom' —
 Ezt én előtted mind eltitkolám.

BEÁTRIX.

Te nem volnál tehát Don Mánuel?
 Jaj nékem! Hát ki vagy?

DON MÁNUEL.

Don Mánuel
 Vagyok, de a' legfőbb, kit így szokás
 Nevezni e' városban. Én vagyok
 Don Mánuel, Messzina' hercege.

BEÁTRIX.

Hogyan? te Don Cesar' testvére vagy?

DON MÁNUEL.

Az; — Don Cesar az én öcsém.

BEÁTRIX.

Öcséd?

DON MÁNUEL.

'S te megrettensz ezen? — Szólj, ismered
Te Don Cesart? ismersz te még egy
Embervalót, ki véremmel rokon?

BEÁTRIX.

Te vagy tehát az a' Don Mánuel,
Ki öccsével dühös viharban él?

DON MÁNUEL.

Már e' vihar megszűnt örökre köztünk.
Mi mától fogva testvérek vagyunk —
'S nemcsak szülék után, de szívből is.

BEÁTRIX.

És mától fogva csak?

DON MÁNUEL.

Felelj, mi ez?

Mi hozza illy zavarba lelkedet?
Hát tudsz te többet is házam' nevénél?
Nincs semmi titkod, mellyet én ne tudnék?
Nem hallgatál nekem te semmit el?

BEÁTRIX.

Hogyan? Miféle titkom volna még?
Miről kívánod, hogy vallást tegyek?

DON MÁNUEL.

Nekem te eddig még anyád felől
Egy szót se mondottál — Mi sorsu ő?

Megismernéd e, hogy ha őt leírnám,
Vagy megmutatnám?

BEÁTRIX.

Mit? te ismered?
'S nekem, szívetlen! elhallgattad azt?

DON MÁNUEL.

Jaj, jaj neked 's nekem, ha ismerem!

BEÁTRIX.

Oh, ő kegyes, miként a' napsugár!
Előttem látom állni képzetemben —
Lelkemnek mélyiből emelkedik
Az ő szüz angyalképe 's termete!
Hajának barna fürteit gyűrűzve
Látom szétfolyni hószinú nyakán;
Látom sugárzó tiszta homlokát —
Tüzes bogárfényét két nagy szemének —
Sőt még szavának tündérhangja is
Föléled égbe-röptető bűbájjal
Lelkemben —

DON MÁNUEL.

Jaj nekem! — te fested őt!

BEÁTRIX.

'S én megszökém, — durván elhagytam őt —
Talán azon nap' reggelén, melly engem
Örökre egyesített volna övele!
Lássd, enn-anyám' feláldoztam neked!

DON MÁNUEL.

Anyád leend Messzina' herczegasszonya,
Hozzá vezetlek most, — ő vár reád.

BEÁTRIX.

Mit mondasz? a' te — 's Don Cesarnak anyja?
Ehhez vezetni? — nem, nem, nem soha!

DON MÁNUEL.

Te borzadsz? Mit jelent e' borzadás?
Te ismered tehát az én anyámat?

BEÁTRIX.

Irtóztató, gyászos nyilatkozás!
Oh mért kellett ezen napot megélnem!

DON MÁNUEL.

Mit félsz, midőn most sorsomat tudod,
'S herczegé változott az ismeretlen?

BEÁTRIX.

Oh add ez ismeretlent vissza ismét!
Add vissza! 's én kietlen, sivatag
Pusztában is legboldogabb leszek!

DON CESAR

(a' szín' hátuljában felrivalva.)

El! vissza! melly tömérdek nép ez itt?

BEÁTRIX.

Mi szózat! Ég, hol rejtsem el magam'!

DON MÁNUEL.

Isméred ezt a' szózatot? — Nem, még te nem
Hallottad azt, — ismérned nem lehet!

BEÁTRIX.

Oh fussunk, kedvesem; jer, jer, ne késsél!

DON MÁNUEL.

Mi fussunk? mért? Öcsém' szózatja ez,
Ő engem itt keres; de azt csodálom
Még is, miként fedezte föl . . .

BEÁTRIX.

Az égnek minden angyalára kérlek,
Kerüljed őt! ne jőj itt szembe most
A' szélvész szivűvel — ódd magad',
Nehogy reád akadjon e' helyen.

DON MÁNUEL.

Lelkem' szerelme! Téged megzavar
A' félelem, — te nem hallgatsz reám;
Mi összebékült testvérek vagyunk.

BEÁTRIX.

Oh ég! enyésztesd tőlem ezt az órát!

DON MÁNUEL.

Mit sejtek én! Melly szörnyű gondolat
Kap most meg engem! Úgy lehetne é? —
Nem volna néked e' szózat vidéki?
Beátrix, szólj! te voltál . . . szörnyedek

Tovább folytatni a' kérdést! — te voltál
Az én atyám' halotti ünnepén?

BEÁTRIX.

Jaj, jaj nekem!

DON MÁNUEL.

Te voltál —

BEÁTRIX.

Oh ne gyűlölj!

DON MÁNUEL.

Boldogtalan! te voltál?

BEÁTRIX.

Voltam, úgy van!

DON MÁNUEL.

Irtóztató!

BEÁTRIX.

Hatalmas volt az ösztön —
Bocsáss meg! Én előtted felfödöztem
Kiváнатom', — hanem te itt sötéten
Néztél reám, — félben szakasztatád
Kérésemet, 's így én is hallgaték.
De nem tudom, melly rossz csillag' hatalma
Üzött legyőzhetetlen ingerekkel;
Szivem' hő vágya 's lángzó gerjedelme
Elégülést kívánt. Diego, ezen

**Jó ősz adá vezérkezét nekem,
'S mint engedetlen hölgyed elmenék.**

(Szívére simúl; az alatt belép Don Cesar. — Az egész Kar követi.)

**DON CESAR, DON MÁNUEL, BEÁTIX,
's a' KAR.**

**MÁSODIK KAR (BOHEMUND).
Te nem hiszsz nekünk, higgy tenszemednek!**

DON CESAR

(tüzesen fellép 's bátyja' tekinteténél irtózva visszahanyatlík).

Bübájoló pokol! mit? karja közt!

(Közelebb lép Don Mánuelhöz.)

Vesztett kigyó! ez hát testvérszerelmed?

Ezért hazudtál békülést nekem?

Oh én az égi lelkektől nyerém

Ama' lángösztönt, hogy gyűlöljelek —

Szállj hát hazádba — a' pokolba, ördög!

(Agyon szúrja.)

DON MÁNUEL.

Halál int! — oh Beatrix! oh öcsém!

(Leesik 's meghal.)

BEÁTRIX

(íjultában melléje omlik).

ELSŐ KAR (KAJETÁN).

Gyilkos! dühös gyilkos! — mind — mind ide!

Ragadjatok fegyvert vitézi társak!
Vérrel boszúljuk a' véres gonoszt!

(Mindnyájan kardot rántanak.)

M Á S. K A R (B O H E M U N D).

Hálá! kiholt a' hosszú vad czivódás —
Messzina most csak egy fejedelmet ismer.

E L S Ő K A R (K A J E T Á N).

Halál! halál! A' gyilkos veszszen el —
Urunknak mint békítő áldozat!

M Á S. K A R (B O H., R O G., H I P P.).

Uram, ne félj, mi melletted vagyunk!

D O N C E S A R

(méltósággal közükbe lép).

El! vissza! egy vad ellent öltem én meg,
Ki megcsalá őszinte szívemet,
'S testvért hazudva, tört vetett nekem;
Iszonytató a' tettnek arcza bár,
De a' bíráló ég' végzése volt.

E L S Ő K A R (K A J E T Á N).

Jaj, jaj Messzina, százszor jaj neked!
A' szörnyü rettentő ma végbe ment
Falaid között. — Jaj mindazoknak, a' kik
Anyák és gyermekek; jaj, a' kik ifjak —
'S elaggult vének ősi városodban —
Jaj a' még létre nem viradt piczinynek!

DON CESAR.

Késő panasz — Most itt segítsetek!

(Beatrixre mutatva.)

Híjátok őt életre vissza! Gyorsan

Vigyétek őt ez irtózat' helyéről!

Én itt nem késhetem tovább; elorzott

Hugom felé röpítnek gondjaim.

— Vigyétek őt anyámnak karjai

Közé, 's mondjátok ott, hogy Don Cesar

Az, a' ki küldi őt neki.

(Elmegy; az ájult Beatrix a' második Kartól ülésre tétetvén, elvitetik. Az első Kar a' halottnál marad, molly körül a' jegyajándékokat tartó gyermekek fél-körben állnak.)

KAR (KAJETÁN).

Elmém tünődik 's meg nem tudja fogni,

Mint eshetett ez ilyen hirtelen;

Rég láttam én e' vértett rémcsohaját

Nagy lépésekkel erre andalogni, —

Sejtettem azt, hogy egyszer megjelen.

'S most még is borzadok 's elhinni félek,

Midőn előttem áll 's betöltetett,

A' mit retteggetések közt a' lélek

Jóslott, 's velem sötéten sejtetett.

Vitéz-eremben minden vér meghűl

E' vad jelenlét' ijedelmitől.

EGY A' KARBÓL (MANFRED).

Kelj ajkainkon bús halotti ének!

Fölséges ifjú! —
 Itt fekszik ő kinyujtva
 Aranykorában életének!
 Itt nyugszik a' szegény
 Jövendő vőlegény
 Ónkarja közt a' mord halálnak!
 'S mellyek fölötte viradást találnak,
 Azok: bús síralom
 'S jajtjeljes fájdalom!

(K A J E T Á N.)

Ünnep' diszében
 Jövünk üdvezleni
 A' szép menyasszonyt;
 Hozzák a' gyermekek
 A' drága gyönggyel
 Hímzett ruhákat —
 Már int az ünnep,
 A' menyegzői fény
 Jelen — tanúival,
 De a' virágzó
 Fejdelmi vőlegény
 Semmit sem hall;
 Őt a' vadászkürt'
 Víg rivadása
 Többé nem költi fel, —
 Mert a' halottak'

Szunnyadozása

Mély — mély! nem oszlik el!

AZ EGÉSZ KAR.

Mély a' halottak' szunnyadozása —
A' gyönyörű hölgy kéjbe merülve
Szép szava ált nem költi fel őt;
Nem soha a' kürt' víg rivadása —
Teste merően 's jéghidegen
Fekszik az ősi földre terülve!

HARMADIK (KAJETÁN).

Mik e' világon a' czélok 's remények,
Mellyekhez szítnak a' pormagzatok?
Ti már ma mint igaz testvéri lények
Egymásnak hű szivén nyugodtatok.
Ezen nap, melly most készül alkonyodni,
Ez látta szép kötésteket fonódni!
'S most itt heversz a' föld' hideg porában
Testvérkezeztől gyilkosan lesújtva —
Most itt heversz lelketlenül kinyújtva;
Egy szörnyű seh tested' baloldalában —
Mi itt az ember' czélja és reménye,
A' mellyet ő sejtések' érzeménye
Között mint percz' futamló magzata
Az omlékony fővényen alkota! —

BERENGÁR.

Elviszem édes — kedves anyádhoz
 Herczegi magzat! hűlt tetemed' —
 Szíve buvában meg fog hasadni,
 Hogyha megérti gyászeseted' —
 Nossza! terítsük ezt a' kupresszust
 Földre, melly égnek ölti nyakát —
 'S ágaiból itt ízibe fonjunk
 Kedves urunknak egy nyoszolyát. —
 E' fa örökké árva maradjon,
 Rajta gyümölcsös ág ne tenyészsen,
 Termete' kellő dísze enyészsen,
 'S árnyat utasnak soha se adjon!
 És mivel itt, hol földi dagálynak
 Karja ma gyilkolt, sarjada 's nőtt —
 Ingjon örökké, mint a' halálnak
 Fája, mohos sírhalmok előtt.

KAJETÁN.

De jaj neked, gyilkos! ki egy Kain'
 Mójára innen elmenél kevélyen —
 Az áldozat' kiontott vére mélyen
 Lefoly, — foly a' földnek nyílásain;
 'S alatt az éjsötétben szótalan
 De lángoló emlékerővel élnek
 Themisz' leányi, kik minduntalan

A' legszorosb törvény szerint ítélnek.
 A' vért ők barna vaskupákba töltik,
 'S a' vad boszúállást habarva költik.

BERENGÁR.

Könnyen kivesz a' tetteknek nyoma
 E' napvilág-éltette föld' színéről,
 Könnyen — miként az arcza' külsejéről
 A' lány szeszélyek' játszi ostroma. —
 De nem vesz-el, de nem megy semmibe,
 A' mit láttatlan' a' világ' szívének
 Uralkodó órái fölvevének
 A' nemzés' éjhomályu keblibe.
 A' szárnyaló idő egy zöld mező,
 És a' természet szép élő Egész,
 'S belőle minden kis parányi rész
 Örökké magzó és gyümölcsező!

KAJETÁN.

Jaj a' gyilkosnak, a' ki vak dühében
 Illyen halálos termést aratott.
 A' tettnek arcza más volt kezdetében,
 És más, midőn most végre hajtatott.
 Bátran tekint feléd az és merészen,
 Mig a' szilaj boszú kebledbe' lészen;
 De hogy ha végbe ment, iszonynyal hatja
 Valódat akkor sápadt arczulatja!

Oresztést rút kigyókkal rettegették
 Az Eumenídák, míg reá vehették,
 Hogy gyilkoló aczélt anyjára fent;
 Szívét a' szent igazság' tűkőrével
 Mindaddig ámitották, míg kezével
 A' szörnyü átkozott tett végbe ment.
 'S midőn halálnak azt feláldozá,
 Ki egykor őt méhében hordozá, —
 Midőn szülőjét törrel átveré:
 Vad dühhel fordulának
 Ők vissza a' bűnös
 Oresztre itt!
 És ő megismeré
 A' bosszuállás'
 Rettentő szűzeit,
 Kik a' gyilkost kezökkel megragadják,
 'S szívét örök nádályoktól maratják;
 Készítik tengerről tengerekre futni,
 Sehol sem hagyják békepartra jutni —
 És űzik — űzik, valamig
 Nem űzik a' szent Delphoszig!

(A' Kar elmegy; 's egy emelcsőn viszi Don Mánuel' tetemét.)

NEGYESEDIK FELVONÁS.

Oszlopos csarnok. — Éjszaka. — Felülről nagy
lámpa terjeszt világosságot.

DONNA IZABELLA és DIEGO (föllépnek).

IZABELLA,

Még mostanig sem vettem semmi hírt
Egyik fiamtól is, ha jöttek e
Nyomára már a' kedves elveszettek.

DIEGO.

Bízz' herczegasszonyom! két jó fiadban
Nagy a' vitézi lélek és ügyesség.

IZABELLA.

Oh Diego, mint fél 's ijedez szívem!
Ezen csapást gátolni rajtam állott.

DIEGO.

Méltatlanul ne vádold szívedet —
Hát mit felejtettél te végbe vinni,
A' mit szülői tisztod megkívánt?

IZABELLA.

Szívem már régen izgatott, hogy őt
Hozassam vissza a' szülői házba.

DIEGO.

Az ész' tanácsa ezt tilalmazá; — te
Bölcsen tevé. — Azonban fenn az ég'
Kezében nyugszik a' következés.

IZABELLA.

'S így nincs tehát a' földön ép öröm!
A' legtökéletesebb lehetne most
Ez egy eset nélkül ember-szerencsém.

DIEGO.

Ezen szerencse csak halasztva van,
De porba döntve nincs, — örülj te most
Két hős fiadnak összebékülésén.

IZABELLA.

Én láttam őket, mint ölelkezének;
'S mint döltek egymás' engesztelt szívére —
Éltemben a' legújabb tűnemény!

DIEGO.

'S e' tűnemény nem volt csak pusztá játék.
Szívből eredt az, mert őszinte lelkek
Nem ismer semmi álszint 's tettetést.

IZABELLA.

Látom, hogy a' szelíd érzelmeket

'S szép vonzatot szintűgy alkalmas
Felfogni lángszivők; — gyönyörködéssel
Tapasztalom, hogy ők azt tisztelik,
A' mit szeretnek. Ők lemondanak
A' féktelen szabadságról; — szilaj
És délczeg ifjúságjok enged a'
Törvény' szavának; 's még viszátkodásuk
Sem lépe túl az erkölcsnek határin. —
Most, Diego, önként felfödöm neked,
Hogy én nagy aggság, gond és félelem közt
Képzeltém azt az érkező időt,
Mellyben az érzemény' virága fejlík.
A' szerelem mi könnyen lesz dühössé
A' hirtelen természetekben. — Hogy ha
A' régi gyűlölség' tüzes kanótya
Közé ezen halálos lángszesz is —
A' féltő indulat' villámja csap —
Irtózva gondolok reá! — 's ha érzeményök,
Melly gyászos lángviharban volt örökké,
Egymással épen itt talál először
Két vészes ár gyanánt ütközni össze! —
De áldassék az isten! már ezen
Felhő is, a' melly mennykőterhesen
Függött felettem, egy jó angyal által
Vihartalan 's szelíden széthuzódott —
'S könnyen dobog most a' szabad kebel.

DIEGO.

Örülj müvednek, asszonyom! te azt
 Nyugalmas észszel 's gyöngéd érzeménnyel
 Véghez vivéd, mit a' kemény atya
 Fejedelmi méltósága és hatalma
 Által nem eszközölhetett. Tiéd
 E' szép, magas dicsőség; mindazáltal
 Szerencséd' csillagát is kell dicsérnem!

IZABELLA.

Igaz, hogy én sokat már végbe vittem,
 De a' szerencse is sokban segített.
 Nem volt csekélység annyi évek óta
 Hordozni illy mély titkot a' kebelben —
 Az emberek közt a' legélesebb
 Látásu férfiút amítani,
 'S a' szívbe visszanyomni a' vér'ösztonét,
 Melly, mint a' tűz' rekesztett istene,
 Erőködött kitörni foghelyéből.

DIEGO.

Én a' szerencse' tartós kedvezésén
 Táplálom a' reményt, hogy mindenek
 Örvendetes kifejlést fognak érni.

IZABELLA.

Mindaddig nem dicsérem csillagim',
 Miglen szemem végét nem láthatá
 E' ritka tetteknek. Hogy a' gonosz

Lélek nem alszik, intőleg jelenti
 Leányom' elveszése azt nekem.
 — Diego! dicsérd, vagy vádold tettemet,
 Neked, hűséges, el nem titkolom;
 Szívem nem engedé meg, hogy tunyán
 Itt vesztegeljek, 's lessem a' jövődőt,
 Mig két fiam vitézi szorgalommal
 Nyomozza lányomat; — munkáltam én is —
 Hol a' halandó ész elégtelen,
 Az ég adott már sokszor ott tanácsot.

DIEGO.

Fedezzd tehát fel, a' mit tudnom illik.

IZABELLA.

Az Etna' ormán él egy sírlakos,
 Istent dicsérve tölti napjait —
 Ő a' hegy' őszének neveztetik
 Egy század óta már. Közelbre
 Levén az éghez ez, mint más halandók
 A' mély alanton, földi érzetit
 A' tiszta aetherben kifinomítá;
 Ő hegyfokáról a' sok évezernék
 Lelát az érthetetlenül csigásan
 Szövődött élet' nyílt játékiba;
 Flótté házom' sorsa tudva van —
 A' mennyet e' szent férfiú sok ízben

Kérdezte érettünk 's imádkozással
 Rólunk sok terhes átkot oszlatott.
 Ehhez küldöttem egy erős-inú,
 Tüzzvérü ifjut el, hogy hozna hírt
 Az elveszett leány-gyermekek felől —
 'S már minden órán várom visszajöttét.

DIEGO.

Ha nem csalódom, asszonyom, tehát
 Ő az, ki ott sietve jó felénk;
 Valóban a' serényt dicsérni méltó!

EGY KÜLDÖTT 'S A' VOLTAK.

IZABELLA.

Szólj, és ne titkolj el se' jót se' rosszat —
 A' tiszta szent valót hirdesse nyelved;
 Mit válaszolt tenéked a' hegy' ősze?

KÜLDÖTT.

Sietve térjek vissza — így felelt —
 Az elveszett meg van találva már.

IZABELLA.

Áldott ajak! vidító égi szó!
 Nekem te, a' hányszor kérdeztelek,
 Még szüntelen kívánt választ adál!
 'S mellyik fiam volt hát azon szerencsés,
 Ki föllelé elorzott lányomat?

KÜLDÖTT.

A' mélyen elrejtettre élteőbb
Fiad talált.

IZABELLA.

Don Mánuel tehát

Az, a' kinek hálával tartozom?
Oh! őt én még mindenkor úgy tekintém,
Mint áldásnak szülöttjét; 's valljon a'
Szentelt viaszgyertyát od' adtad é,
Mellyet küldöttem általad neki,
Hogy szentje' érdemének gyűjtsa meg?
Mert a' szerencse' minden más javára,
Mellynek halandó szív örülni szok,
Megvetve néz ez isten' embere.

KÜLDÖTT.

Némán vevé el a' gyertyát kezemből —
Elment az oltárhoz, 's a' lámpafénynél,
Melly ottan a' szentnek világola,
Azt meggyújtotta hirtelen, 's vele
Emésztő tűzbe hozta a' karámat,
Mellyben kilenczven évek óta már
Tisztelte jámbor szívvel istenét.

IZABELLA.

Mit mondsz, mi szörnyet hirdetsz itt nekem?

KÜLDÖTT.

És három ízben jajt kiáltva szállott
 Alá a' hegyrül, énnekem pedig
 Hallgatva intett, hogy ne jőjek
 Utána, sem ne merjek visszanézni,
 'S iszonytól hajtva így jövék ide.

IZABELLA.

A' kétségeknek új hullámai
 Közé csap engem e' vizás beszéd!
 Hogy éltesebb fiam — Don Mánuel
 Kedves leányom' megtalálta már:
 E' jó hír ilyen borzasztó esettel
 Párulva nem bír felvidíteni engem.

KÜLDÖTT.

Nézz vissza, herczegasszony! 's lássd szemed
 Előtt az ősz' szavát beteljesülni —
 Mert vagy vakítatom, vagy a' te el-
 Veszett leányod ez, a' kit keressz —
 Hozatva magzatid' vitézítől.

(Beatrixet karszéken hozza a' második félkar, 's leteszi a' szin'
 elején. — Még semmi jelét sem adja az életnek.)

IZABELLA, DIEGO, KÜLDÖTT, BEÁTRIX.
 KAR (BOHEMUND, ROGER, HIPPOLIT
 és Don Cesar' kilencz vitéze).

KAR (BOHEMUND).

Urunk' parancsát híven teljesítve
 Teszszük le itt lábadnál a' szüzet
 Fejdelmiasszony! és jelentjük, hogy
 Fiad Dón Cesar az, ki küldi őt!

IZABELLA

(kiterjesztett karokkal közelit felé 's borzadva visszatántorog).

Jaj! halovány 's merő, mint a' halál!

KAR (BOHEMUND).

Ő él 's viszont fölébred! — Hagyj időt
 Csak néki, hogy magát fölmentse önként
 Azon irtóztató nagy súly alól,
 Melly még az ő lelkét lenyomva tartja.

IZABELLA.

Oh gyermekem! ki végett annyi gond
 És fájdalom borítá éltemet,
 Tehát így látjuk, — így viszont mi egymást!
 Hát így üled te a' szülői házba
 Beérkezésed' ünnepét leányom?
 Oh engedd meg nekem, hogy éltedet
 Meggyújtsam életemmel! — Mellemen
 Tartlak szorítva — mig csak fel nem olvad

A' kék ereken a' halál' fagya,
'S véred vigan ismét nem ömledez!

(A' Karhoz.)

Oh szólj, mi szörnyü ment itt végbe? hol
Akadtál őreá? miként jutott
E' drága magzat illy siralmas és
Illyen jajokkal teljes állapotra?

KAR (BOHEMUND).

Tőlem ne értsd meg azt; én hallgatok.
Fiád, Don Cesar, itt lesz nemsokára —
Mindent világosan tudtadra ad;
Mert ő az, a' ki küldi őt neked.

IZABELLA.

Te Mánuel't akartad mondani?

KAR (BOHEMUND).

Nem, asszonyom, Don Cesar küldi őt.

IZABELLA

(a' küldöttökhöz).

A' jósoló nem Mánuel't nevezte?

KÜLDÖTT.

Úgy van, Don Mánuel't, fejedelmiasszony!

IZABELLA.

Mindeggy, akármellyik legyen közülök;
Ő szívemet megörvendezteté,
Ő visszaadta jó leányom' — áldás
Szálljon reá! — Oh mért vegyít epét

E' rég ohajtott pillanatnak édes
 Mézébe ismét a' pokol! — Csatára
 Idéz tulajdon elragadtatásom!
 Előttem látom ím leányomat,
 De ő nem látja anyját és nem hallja —
 Szent kedvemet nem tudja visszonozni.
 Oh nyilj' fel — nyilj' te drága szemhüvely,
 'S arany világodat löveld reám!
 Tenyészszetek melegre jégkezek!
 Emelkedj' holt kebel 's dobogj vigan! —
 Ez jó Diego! az én leányom; ez
 Az én sokáig eltitkolva tartott
 'S megmentetett leányom; — most egész
 Világ előtt enyimnek vallhatom!

KAR (BOHEMUND).

Egy rendkívüli újabb szörnyet ím
 Sejdítek én itt — és ámulva várom,
 E' vad zavar magát mint fejti ki!

IZABELLA

(a' Karhoz, melly megütközést és zavarodást mutat).

Oh a' ti szolgaszívetek kemény,
 És általjárhatatlan, mint az ércz!
 Pánczélotok hasonlít a' merően
 Kinyúló szirthez a' vad tengeren.
 Nyilmódra pattan arról vissza ismét

Szülői kedvem' boldog szárnyalása!
 Hiába nézek itt e' nagy seregben
 Magam körül, hogy egy lágy-érzetű
 Embervalóra leljek — oh hiába!
 Hol késnek illy sokáig magzatim?
 Miért nem jönnek, hogy kedves szemökben
 Ragyogni látnám a' részvét' sugárít? —
 Mert itt úgy tetszik, mintha a' kietlen
 Pusztáknak vérszopó csoportjai,
 Vagy a' tenger' csodái vennének körül.

DIEGO.

Ím nyitja már szemét! — ő mozdul — él!

IZABELLA.

Ő él! Vegyétek hálám', istenek!
 Első pillantatát anyjára vesse! —

DIEGO.

Szemét iszonynyal ismét bérekeszti.

IZABELLA (a' Karhoz).

Állj félre! ő ijed tekintetedtől.

A' KAR (hátralep) (BOHEMUND).

Pillantatit mellőzöm szívesen.

DIEGO

(Izabellához).

Téged merően és csodálva néz!

BEÁTRIX.

Oh hol vagyok? — milly ismerős vonások!

IZABELLA.

Csak lassan tér viszont eszméletére!

DIEGO.

Nézzd, mit cselekszik? a' szegény letérdel!

BEÁTRIX.

Oh nyájas angyalarcza jó anyámnak!

IZABELLA.

Szívem' magzatja, jer — jer karjaimba!

BEÁTRIX.

A' bűnös íme' lábadhoz borúl le!

IZABELLA.

Ismét enyim vagy — Minden el legyen
Felejtve!

DIEGO.

Nézz reám is! ösmersz engemet?

BEÁTRIX.

Az őszfejű őszinte Diego!

IZABELLA.

Gyermekkorod' nemes, hűlelkű őrje!

BEÁTRIX.

Most hát viszont — viszont itthon vagyok?

IZABELLA.

És most csak a' halál szakaszszon el!

BEÁTRIX.

Nem fogsz magadtól számkivetni többé?

IZABELLA.

Nem már; a' sors kiengeszteltetett.

BEÁTRIX

(mellére borúl).

'S igaz, hogy én most szíveden vagyok —
'S mind az csak álom volt, a' mit megéltem?
Irtóztató nehéz egy álom; — oh anyám!
Én őt meghalva láttam lábaimhoz
Leesni! — Hah, de mint jövék ide?
Eszméletem nem fogja azt meg. — Oh be
Boldognak érezem magam', hogy én
Megmentve karjaid között vagyok! —
Mert engem ők Messzina' herczeganyja
Elébe szándékoztak hozni. — Inkább
A' sírba!

IZABELLA.

Jőj magadhoz, gyermekem!
Messzina' herczeganyja —

BEÁTRIX.

Oh ne említsd
Őt énnekem! — jégborzadást lövel
E' névnek hangja minden tagjaimba!

IZABELLA.

Hallgass reám —

BEÁTRIX.

Önéki két fia

Van, kik halálban egymást gyűlölik;
Nevök Don Cesar és Don Mánuel.

IZABELLA.

Hisz én vagyok — Ismérj reám anyádra!

BEÁTRIX.

Mit, mit beszélsz — mi szót mondasz te itt?

IZABELLA.

No 's én tulajdon édes jó anyád
Vagyok Messzina' herczegasszonya.

BEÁTRIX.

Te Mánuel' 's Cesarnak anyja vagy?

IZABELLA.

És tennanyád! te testvérid' nevezted.

BEÁTRIX.

Szörnyű — irtóztató nyilatkozás!

IZABELLA.

Mi bánt szivem? mi rázkodtat meg így?

BEÁTRIX

(vadúl tekint maga körül, 's a' Kart megpillantja).

Ők, ők azok! — most ismerem meg őket! —
Nem volt az álom, a' mit láttam. — Úgy van!

Ezek valának ott jelen —
 Mind — mind irtóztató — szörnyű valóság! —
 Vadszívűek, hová tettétek őt?

(Sebes léptekkel megy a' Kar felé, melly tőle elfordúl. — Gyász-
 szos hadi muzsika hallik a' távulból.)

A' KAR.

Jaj! jaj!

IZABELLA.

Kit tettek el? mi lett valóvá?
 Ti megdöbbenve hallgattok. — Nekem
 Úgy látszik, hogy ti őtet értitek.
 Nézésitek és törött szólástok' hangja
 Egy ritka sorscsapást árulnak el,
 Mellyet ti eltitkoltatok. — Mi történt?
 Ki azzal! — én kívánom tudni. — Mért
 Néztetek ti olly iszonytatóan az
 Ajtó felé? — 'S mi gyászhangok verődnek
 Létborzogatva itt az én fülembe?

KAR (BOHEMUND).

Üt már az óra! A' mélyen fedett
 Titok' rémarcza ím derülni készül —
 Tűrd herczegasszony — oh tűrd el vitézül
 A' nagy csapást, melly várja szívedet!

IZABELLA.

Mit tűrjek el? mi várja szívemet?
 Én a' halotti gyász' irtóztató

Hangjával hallom házamat körül
Rendíteni. — Hol — hol édes két fiam?

(Az első Fél-kar emelőn hozza Don Mánuel' totomét, melyet a szin' üresen hagyott oldalán letesz. A' halottira fekete lepel van borítva.)

IZABELLA, BEÁTRIX, DIEGO. MIND A'
KÉT KAR.

ELSŐ KAR (KAJETÁN).

A' várasoknak
Utczáin átkos
Jajtól követve
Léptet sötéten
A' balszerencse; —
Kémlelve kullog
Az embereknek
Hajléki mellett;
Ma itt kopogtat
És holnap ismét
Egy másik ajtón;

De meg senkit se szán. —

A' lét-ijesztő,
Fájdalmas hirrel
Minden halandó'
Házánál békőszön
Vagy későn vagy korán!

(BERENGÁR.)

Ha az ősz' szelének
 Mérgétől lehullnak
 A' száraz levelek,
 És erőtlen vénnek
 A' sírba indulnak —
 'S megszűnik lételek:
 Ekkor a' természet
 Csak örök törvényét
 'S szokását követi;
 Itt nincs ollyas, a' melly
 Valónk' szövevényét
 Borzongni kényteti.

De hajh az undok szörnyet is —
 A' rendkívülvalók' csodáját
 Várd el mulandó napjaidban.
 A' gyilkosság dühülten vágja szét
 A' vér' legszentebb kötelét.
 Markában áll
 Az élet' legkellőbb virága —
 Szabad kényére
 Taszítja Styx' vizére
 A' rózsakort is a' halál!

KAJETÁN.

Hogyha mennydörög 's a' felhők' tornyozatja
 A' szelíd eget sötéten leplezi,
 Mindenik szív ekkor félelmét mutatja,
 Mert magát a' sors' kezében érezi.
 Hajh! de felhőtlen magasról is tehet
 Szintugy öldöklő csapást az ég' villáma —
 Azért, hogyha ringat az öröm' hulláma,
 Féld a' balszerencsét, mert közel lehet.
 Szíved a' világ' árnyék-javán ne csüggyön,
 Mert ha tőled elvál', sajnosan lenyom;
 A' ki boldog, jókor veszteni tanuljon,
 Szokja meg korán, mi bú és fájdalom.

IZABELIA.

Mit hallok én? — Mit rejt ezen lepel!

(Egy lépést tesz a' halotti nyoszolyához és határozatlanul ismét megáll.)

Borzasztva vonz hozzá az indulat
 'S borzasztva ránt viszontag tőle vissza
 Egy lélek' élet-fagylaló keze!

(Beátrixhez, ki anyja 's a' nyoszolya közé vetette magát.)

Ereszsz! ereszsz! akármi legyen az —
 Én fel kívánom a' titkost fedezni!

(A' lepelt fölemeli, 's Don Mánuel' tetemét megpillantja.)

Örök mindenható! az én fiam!

(Irtózáttól dermesztve megáll. — Beatrix fájdalom' sikoltásával
a' halott mellé leomlik.)

KAR (KAJETÁN, BERENGÁR, MANFRED).

Úgy van, fiad — szerencsétlen szüle!

Te mondottad ki a' jaj-szózatot,

Enajkamról füledhez nem hatott!

IZABELLA.

Szülöttem! Mánuel! — Oh ég' örök

Irgalma! hát így kell e téged is

Viszont meglátnom? — Tennen életeddel

Kellett e a' vad tolvajok' kezéből

Szerette húgodat kimenteni?

Hol volt Cesar öcséd, hogy karja nem

Védelmeszt? — Oh átkozott legyen

Azon kéz, melly ezen döfést tevő —

Ezerszer átkozott azon anya,

Ki egy veszett fiút szült, hogy megölje

Édes szülöttem; — átkozott legyen

Egész háznépe 's nemzetsége!

KAR.

Jaj! jaj

Neked!

IZABELLA.

Tehát így töltitek be, égiek!

Igy, a' mit énnekem fogadtatok?

Illyen tinálatok hát istenek
 A' szent igazság? Jaj, jaj annak, a' ki
 Őszinte szívvel bennetek bizik;
 Miért reméltem, mért rettegtem én,
 Ha illyen a' vég? — Oh ti, a' kik el-
 Szörnyedve vesztek engem itt körül,
 'S vad fájdalommal így vivódni láttok —
 Tanuljátok meg a' hazug kurúzsást
 Ismerni, mellyel minket annyiszor
 Vakitnak álmok és jövendölők!
 Ne higgyetek többé az isteneknek!
 — Midőn ezen kedves leányszülöttem'
 Anyjává lenni érezém magam',
 Nemzője azt álmodta egy napon,
 Hogy menyegzői ágyából diszes
 Növendék két babérfa nőtt; ezeknek
 Közötte egy szép líliomvirág
 Lövelte föl fejét; — ez lánggá változott —
 Megkapta a' fák' sűrű ágait,
 'S irtóztató tüzvész' szilaj dühével
 A' házat mindenestül elnyelé.
 Megrettenvén az ébredő atya
 Ezen vad álomtűneményen, egy
 Jövendölő tudóst megkérdezett,
 Hogy álma mit jelent. — A' jósoló
 Azt így fejtette meg: Ha egy leányzót

Szülendek, az meg fogja ölni mind
A' két fimagzatot, 's az ő egész
Nemzetségét ki fogja törteni."

KAR (KAJETÁN, BOHEMUND).

Jaj! jaj! mit mondasz, oh fejedelmiasszony!

IZABELLA.

Azért is, atyja — a' herczeg — megölni
Parancsolá; de én őt a' siralmas
Vad sors elől még jókor elragadtam.
— Oh a' szerencsétlen már csecsemős
Gyermekkorában számkivettettet
Anyjának hű öléből, hogy virág-
Évében meg ne ölje bátyjait —
'S most Mánuel rablók döfök agyon,
'S nem e' vétlen leány gyilkolta meg.

KAR.

Jaj, jaj, jaj!

IZABELLA.

A' jósló' szavát nem hittem én;
Egy jobb remény ihlette lelkemet —
Mivel nekem más földi bölcsnek ajka,
Kit én mindíg igaznak ismerék,
Ezen leány felől azt hirdeté,
Hogy „ő vitézi két fimagzatom'
Szívét idővel a' leglángolóbb

Vonzat' hatalma által egyesíti.“ —
 Lássátok, egymásnak milly rendesen
 Mondának ellen a' jövendőlők —
 Egyszerre átkot és áldást löveltek
 Lányom' fejére. — A' boldogtalan!
 Ő nem lön a' vad átok' kútfejévé,
 És alkalom nem szolgált, hogy lehessen
 Éltevel a' szép áldás' eszköze.
 A' két tudákos egyaránt hazug volt —
 A' látók' tudománya tarka semmi.
 Történetéről a' jövő időknek
 Előre tudni semmit sem lehet.
 Te len merítesz a' pokol' vizénél,
 Te fen merítesz a' fény' kútfejénél!

ELSŐ KAR (KAJETÁN).

Mit mondasz? jaj! ne sértsd a' bölcseket!
 Vess gátot a' nyelv' káromló szavának!
 Ők jól fejték az álomképeket —
 A' vég mutatja majd, hogy nem csalának.

IZABELLA.

Nem! nyelvemet nem fékezem; merészen,
 A' mint szívem sugalja, szólok én —
 Miért megyünk zarándok öltözetben
 A' szent helyekre? vagy miért emeljük
 Hón esdekelve ég felé kezünket?
 Mi jószivű bolondok! mit nyerünk

E' vak hitünkkel? messze fen lakoznak
 Az istenek, hozzájok hatni olly nehéz,
 Mint nyíllal a' merengő holdba lőni.
 Nagy kőfal áll az ember és jövőndő
 Között 's az égi érczkemény kapun
 Nem hat keresztül semmi hő könyörgés.
 Hogy a' madár most jobbra 's balra száll,
 'S a' csillag illy vagy olly helyzetben áll:
 Az vaktörténet, annak semmi bé-
 Folyása nincs embernek életére —
 'S így minden álom 's minden jel hazud.

MÁS. KAR (BOHEMUND).

Szünj meg szerencsétlen! jaj, jaj! ne merd
 Vak szemmel a' nap' tűzfényét tagadni;
 Hidd el, hogy élnek fenn az istenek,
 Ők most rémítve környüllengenek!

EGÉSZ KAR.

Hidd el, hogy élnek fenn az istenek,
 Ők most rémítve környüllengenek!

BEÁTRIX.

Anyám! anyám! miért levél te meg-
 Mentőm? miért nem engedél amaz
 Átoknak által, melly világgra-jöttöm
 Előtt már engem üldözőbe vett?
 Rövid-látásu! mint akarhatál

Te bölcsőbb lenni a' mindentudóknál,
 Kik a' közel 's a' messzelévőt
 Egymással összefűzik, 's a' jövődő
 Legtitkosabb tenyészetébe látnak?
 Te mind az én, mind tennen, sőt egész
 Házunk' kinos vesztére húztad el
 Az istenek' kijegyzett áldozatját;
 'S most íme hármias étellel veszik
 Azt vissza. Én hálát nem adhatok
 E' gyász-ajándékért neked; te csak
 A' kinra 's jajra tartottál meg engem.

ELSŐ KAR (KAJETÁN)

(indulatos mozgások közt ajtó felé tekintve).

Nyiljakok sebek!
 Folyjatok! folyjatok
 Barna özönnel
 Onnan elő, ti vérpatakok!

(BERENGÁR).

Ónnehezékű
 Lábkopogások
 Hatnak fülemhez,
 'S orkuszi kígyók'
 Rút sziszegése —
 Már közelítnék az Eumenidák!

(KAJETÁN).

Dőlj be te várfal!
 Süllyedj el házküszöb
 A' szörnyü lábnyomok'
 Súlya alatt!
 Szálljatok, szálljatok fekete gőzök
 A' pokolfenékről!
 Nyeljétek el a' nap'
 Arany' sugárit —
 Tűnjetek el ház'
 Őristenei!
 Boszuló Fúriák, jertek elő!

DON CESAR, IZABELLA, BEÁTRIX,
 A' KAR.

(Don Cesar' bejöveténél a' Kar futó mozgással oszlik kétélfő. —
 Ő egyedül áll meg a' szín' közepén.)

BEÁTRIX.

Jaj nékem, ő az!

IZABELLA

(elibe megy).

Oh, édes fiam,
 Cesar! — jer, oh jer! és tekints ide!
 Nézzd, milly iktóztatót vitt végbe itt
 Egy istentől megátkozott kéz!

(A' halotthoz vezet.)

DON CESAR

(irtózva visszalép 's elfedi arcát).

ELSŐ KAR (KAJETÁN, BERENGÁR).

Nyiljatok sebek!

Folyjatok! folyjatok

Barna özönnel

Onnan elő, ti vérpatakok!

IZABELLA.

Te itt irtózva állsz? — Úgy van, fiam!

Ez minden, a' mi megmaradt neked

Szerette bátyádból. — Csirázatában

Vesztett el a' ti békességek' ifjú

Virága, és nekem nem volt szabad

Láthatni annak szép gyümölcseit.

DON CESAR.

Vigasztalódj' anyám! mi tiszta szívvel

Kivántuk a' békét, de vért akart

A' sorsot intéző hatalmas ég.

IZABELLA.

Oh! hogy szeretted őt, azt én tudom —

Örvendve láttam a' szent összehangzás'

Aranykötését köztetek fonódni!

Te szíveden kivántad őt viselni,

És tízszeres haszonnal hozni helyre

A' villongásban elfolyt éveket;

De a' rettentő gyilkosság' esetje
 Meggátolá nemes szándékokat —
 Érette most már semmit sem tehetsz,
 Mint férfikkal megboszúlni őt.

DON CESAR.

Jőj, jőj! ezen hely nem nekedvaló —
 Távozz'! ne nézzd e' szörnyü tüneményt!

(Anyját el akarja húzni.)

I Z A B E L L A

(nyakába borúl!).

Te vagy, te most az én egyetlenem!

BEÁTRIX.

Jaj! mit mivelsz, anyám!

DON CESAR.

Sírd itt ki, sírd

Magad' hű mellemem! — Szülöttödet

Te nem vesztetted el; hozzád való

Jó indulatja halhatatlanúl

Fog élni Cesar magzatod' szívében.

ELSŐ KAR (KAI., BERENG., MANFR.).

Nyiljakok sebek!

Szóljakok ti némák!

Barna özönnel

Rontsatok — rontsatok

Onnan elő, ti vérpatakok!

IZABELLA

(mindkettőnek kezét fogja).

Oh gyermekim!

DON CESAR.

Miként örvendek én
Anyám! hogy karjaid közt látom őt —
Fogadd leányodnak, — hugom —

IZABELLA

(szavába esik).

Fiam! te megtartád ígéreted',
Te megküldötted őt kedves! nekem —
Érette sokkal tartozom —

DON CESAR

(álmélkodva).

Kit értesz
Anyám! kit küldöttem meg én neked?

IZABELLA.

Kit értenék mást, drága gyermekem! —
Hát húgodat, ki itt előtted áll.

DON CESAR.

Mit? ő az én hugom?

IZABELLA.

Ki más tehát?

DON CESAR.

Az én hugom?

IZABELLA.

Kit tenmagad

Küldöttél énnekem —

DON CESAR.

'S az ő huga?

A' KAR.

Jaj, jaj, jaj!

BEÁTRIX.

Oh anyám!

IZABELLA.

Én bámulok —

Mi ez? feleljetek!

DON CESAR.

Légy átkozott

Tehát nap, a' mellyen születtem!

IZABELLA.

Mi ért egyszerre? — jaj szerelmes isten!

DON CESAR.

És átkozott a' méh, melly engem hordozott!

És átkozott — ezerszer átkozott

'Titoklappangtatásod, korcs anya!

Mellyből ezen pokoltett származott!

Szálljon le hát a' mennykő 's zúzza össze

Anyátlan szívedet! — Kimélve már

Tovább azt vissza nem tartóztatom. —

Most tudd meg és iszonykodjál! — Magam
 Verém agyon nemes testvéremet. —
 Ezen leány az, a' kit én szerettem,
 A' kit kijegyzettem menyasszonyomnak. —
 Én karja közt lelém Don Mánuel —
 Minden világos most előtted! — Ha
 Igaz, hogy e' leány testvérhugunk:
 Úgy olly undok vétket követtem el,
 Mellyet le nem mos semmiféle bánat.

KAR (BOHEMUND).

Most tudod, a' mi házadat érte,
 'S tudhatod e' szörny' képeiből —
 Úgy leve, mint a' jóslat ígérte,
 Senki se' futhat a' végzet elől;
 'S a' ki ez ellen küzd vak eszével —
 Győzni segíti tette' nemével.

IZABELLA.

Mi gondom hozzá, hogyha mint igaz,
 Vagy mint hazug valók tűnnek szemembe
 Az istenek? — Énrajtam legnagyobb
 Csapást követtek el. — Most őket arra
 Ingerlém, hogy még súlyosabban
 Büntessenek meg, hogysem büntetésnek. —
 Kinek már nincs miért reszketni, az
 Többé haragjokat fel nem veszi.

Meggyilkoltatva fekszik jó fiam,
 'S az előtől magam válok meg önként.
 Ő nem fiam már; — egy veszett kigyót
 Ápoltam én szülői mellemen,
 Melly jobbik magzatom' halálra szúrta.
 — Jer, jer leányom! Itt már nincs helyünk —
 A' bosszuló egeknek engedem
 Ezen hajlékot által. — Egy gonosz tett
 Hozott belé, 's olly tett űz is ki abból.
 Én szívem ellen léptem bé küszöbjén,
 Rettegve laktam azt 's kétségbe esve
 Megyek ki most belőle. — Mind ezt
 Én érdemetlen szenvedem — de íme
 A' jósolás tovább is tiszteletben
 Marad, 's az istenek megmentye vannak!

(Elmegy. Diego követi.)

BEÁTRIX, DON CESAR, A' KAR.

DON CESAR

(Beatrixet visszatartva).

Maradj hugom! Ne válj el tőlem így!
 Átkozzon engemet bízvást anyám,
 Vádoljon a' kiontott vér 's kiáltson-
 Fel a' mennyégbe ellenem; — pokolra
 Ítéljen e' világon minden élő —

Hanem — hanem te engemet ne átkozz!
Tetőled azt el nem viselhetem!

BEÁTRIX

(elfordított arcával mutat a' halottra).

DON CESAR.

Nem öltem én meg a' te kedvesed' —
Testvérünknek vagyok csak gyilkosa —
Most nincs közelb tehozzád a' halott,
Mint én az élő, 's engem sokkal inkább
Lehet sajnálni, mintsem Mánuel —
Ő tiszta lélekkel hagyá ezen
Világot el, de én — bűnös vagyok.

BEÁTRIX

(hő könyekre fakad).

DON CESAR.

Sirassd bátyádat, én veled sírok —
Sőt a' mi több, meg is boszulom őt! —
Csak a' kivégzett kedvesért ne sirj;
Mert — mert ez elsőségnek érdemét,
Mellyet fölöttem a' halottnak adsz,
Eltűrni nem tudom. — Engedd keservünk'
Irtóztató mélyéből azt az egy
Végső vigasztalást merítenem,
Hogy Mánuelnek — áldott, jó szivedben
Nincsen nagyobb értéke és becse. —

Mert a' mi rettentő vad házisorsunk
 Egyenlő részre osztja jogainkat
 És balszerencsénket. Mi eggyazon
 Esetbe szőve — mint három szives
 Testvérek — egyesült rokon valóval
 Fogunk elalkonyodni, 's a' könyűk'
 Gyászmértékében egykép osztozunk. —
 De hogyha az talál eszembe jutni,
 Hogy Mánuelben inkább a' jegyest,
 Mint a' szerette testvért gyászolod,
 Akkor dühös kajánság poklosítja
 Fájdalmamat, 's a' csendes, lágy kesergés'
 Végső vigasztalása szét enyészik;
 Akkor dicső árnyékának, szívem
 Szerint — békén áldoznom nem lehet;
 De lelkemet szelíden röptetem
 Utána, csak tudjam, hogy hamvamat
 Hamvával egy vederbe gyűjtöd-össze.

(Karjával átöleli — érzékeny szelídséggel).

Szerettelek, mint senkit életemben,
 Midőn előttem még csak ismeretlen
 Leány valál. — Mivel téged határ
 Nélkül szerettelek, nyom mostan olly
 Vad súllyal a' testvér-ölésnek átka;
 Hozzádvaló szerelmem tett bűnössé —

Mostan hűgom vagy, szánakozz' siralmas
Sorsom felett; — ezt szent adó
Fejében várom én meg jó szivedtől.

(Kémlő szemekkel 's fájdalmas várással nézi-öt, — aztán indulatosan elfordul tőle.)

Nem, nem, ne sírj! nem nézhetem könnyűid' —
Itt a' halott' jelenlétében elvesz
Erőm 's gyanú szaggatja keblemet —
Hagyj tévedésben! — félrerejtve sírj!
Te engemet ne láss többé — ne láss soha!
Örökre távozom tőled 's örökre
Anyámtól. — Néki hozzám soha sem volt
Szülői vonzódása; — végre ím!
A' fájdalom felzárta álszívét —
Ó jobb fiának hitta Mánuel —
Imígy üzött ő tettetést egész
Éltében! — És te szintolly csalfa vagy!
Ne kényszerítsd magad' — mutassd irtózatod!
Gyűlölt tekintetem többé ne jőjön
Elődbe. — Ím örökre istenhozzád!

(Elmegy. — Beatrix tétovázva áll az ellenmondó érzések' harczában. — Végre tökéltlen eltávozik.)

KAR (KAJETÁN).

Ezerszer boldog, a' ki elfelejtve
Él a' mezők' csöndes virányain —
'S a' nagy világrabajtól messze ejtve

Megnyugszik a' természet' karjain.
 Fáj szívem a' dús herczegudvarokban,
 Ha a' szerencse' fényfokárul itt
 Ledőlni látom gyors pillantatokban
 A' nagyság' és dicsőség' magzatit.

'S az is bölcsen vetett ágyat magának,
 Ki klastromok' csöndébe rejtezett —
 'S imígy az élet' vészkörnyékezett
 Hullámi sorshatárán elhalának.
 Ki a' hirnévnek ingerét mellében,
 A' kényt 's hiú gyönyört elaltatá,
 'S a' sok kívánság' tikkasztó hevében
 Forró szomját korán elolthatá —
 Őt a' vak indulat' szilaj hatalma
 A' föld' zajában nem ragadja el,
 Ő ismeretlen, — édes órnyugalma'
 Ölében a' sors' vak cseréivel —
 A' bűn 's veszély eredve ingerektől
 Csak egy jelelt térpont körül bolyong —
 Dögvész gyanánt fut a' magas helyektől,
 'S gőzölgő városok felé tolong.

(BERENGÁR, BOHEMUND, MANFRED.)

Fen a' hegyek' zöld ormain mulatnak
 A' gyöngy szabadság' tündérkedvei —

A' tiszta kék levegbe föl nem hatnak
A' sír-üreg' halálos gőzei;
Ott a' világ vidám tökélyben áll,
Hová az ember' kinja nem talál!

AZ EGÉSZ KAR (ismétli).

Fen a' hegyek' 's a' t.

ÖTÖDIK FELVONÁS.

DON CESAR 's a' KAR.

DON CESAR (esilapult indulattal).

Ma én, utólsó ízben teljesítem
Fejdelmi tisztet', — sírba tétetem
E' drága testet; — ebben áll utólsó
Világi dísze mindegyik halottnak.
Halljátok hát komoly szándékomat,
És pontosan vigyétek véghez, a' mit
Mostan tinektek én parancsolok.
Még ép emlékezetben él, tudom,
Ama' komoly szolgálat nálatok,
Mivel néhány hónapja még csupán,
Hogy a' sírboltba kísértétek a' ti
Uralkodótok' tetemét. Alig
Szűntek meg itt e' várfalak között
A' gyász-siralmak, 's íme egy halott
Sirjába tolja a' másik halottat;
A' fáklya csak nem egymást gyújtja meg,

'S a' kriptá' lépcsőin jó csak nem össze
 Egymással a' számos halotti nép.
 Rendeljetek tehát ezen
 Vár' templomában itt, melly boldogult
 Atyámnak hamvait magába' rejti,
 Ma egy fényes halotti ünnepet.
 Bezárva tartsátok vasajtajit,
 'S mindent olly csöndesen végezzetek,
 Mint a' midőn atyámat eltemettük.

KAR (BOHEMUND).

Ezen parancsodat tüstént fogod
 Uram, beteljesülve látni, — mert
 A' gyászszos alkotmány — ama'
 Halotti ünnep' bús emlékjele —
 Ma is fenáll még, 's egyetlen halandó
 Sem illeté azt romboló kezekkel.

DON CESAR.

Valóban, az korán sem jót jelentett,
 Hogy a' sírboltozatnak öble nyitva
 Maradt az élők' lakhelyében. —
 Honnét eredt, hogy e' gyászszalkatot
 Szolgálatát után szét nem verék?

KAR (BOHEMUND).

Azt a' nehéz idő okozta volt,
 És a' szerencsétlen viszátkodás,

Melly Messzinát ellenfelekre osztván,
Tüstént lángokra gyult. Elvonatott
Figyelmünk a' halottakról egészen,
'S e' szent hely ekkorig felejtve lőn.

DON CESAR.

Most dolgotokhoz lássatok tehát,
Hogy még ez éjjel minden végbe menjen —
A' felkelő nap e' vár' belsejét
Feloldva lássa minden bűn alul,
'S áraszsza boldogabb háznépre fényét.

(A' második Kar Don Mánuel' tetemével eltávozik.)

ELSŐ KAR (KAJETÁN).

Meghíjam a' jámbor barátokat,
Hogy templomunknak ősszokásai
Szerint itten misét szolgáljanak,
És szent dalokkal a' dicső halottat
Örök nyugvóhelyére beavassák.

DON CESAR.

A' gyertyafénynél jámbor énekők
Sírunk felett örökké zengedezzen,
Hanem ma élni azzal nem szabad —
Mert a' vér-tett elől a' szent enyészik.

KAR (KAJETÁN).

Kérünk, uram! ne forralj semmi véres
Szándékot ellened kétség' dühében —
Mert e' világon senki sincs, ki téged

Büntetni mer, mint törvényes bíród,
 'S a' tiszta bűnbánat lecsöndesíti
 A' bűnboszúló istennek haragját.

DON CESAR.

Tudom, hogy e' világon olly halandó
 Nincs, a' ki büntető bíróm lehet —
 A' büntetést tehát így enmagamnak
 Kell végbe vinni rajtam. Jól tudom,
 Hogy a' szivből eredt bűnbánatot
 Az isten elfogadja; — oh de csak
 Vérével képes a' gyilkos leróni
 Irtóztató adósságát!

KAR (KAJETÁN).

Uram!

A' jajnak árjait, mellyek körül-
 Lövellik e' lakást, illik neked
 Megtörni, nem jajt jajra gyűjteni.

DON CESAR.

Halálom által házunk' régi átkát
 Feloldozom. Csak a' szabad halál
 Szakasztja össze a' sors' láncozgyűrűit.

KAR (KAJETÁN).

Te a' kesergő árva tartományak
 Fejdelme lenni tartozol, mivel
 Az éltesebb főt tőle elvevéd.

DON CESAR.

Először azt rovom le, a' mivel
 A' holtak' istenének tartozom;
 Az élő nemzeteknek más kegyes
 Isten viselje bölcsen gondjokat.

KAR (KAJETÁN).

A' meddig a' szelid nap' fénye terjed,
 Addig hat a' remény' sugára is;
 Csak a' halálnál nem lehet haszonra
 Számolni; — jól vedd fontolóra ezt!

DON CESAR.

Te szolga lévén — szótfogadva hallgass!
 És hagyj ama' léleknek engem által,
 Mellynek hatalma rettentően űz.
 Az én szivembe egy boldog se' láthat;
 'S hahogy fejedelmedet nem tiszteled
 Itt félve bennem, félj tehát 's ijedj
 Mint olly gonosztevőtül, a' kit a'
 Legsúlyosabb átoknak terhe nyom!
 Becsüljed a' szerencsétlen' fejét,
 Melly még az ég előtt is becsbe' van.
 Oh, a' ki azt a' vad kint érezé,
 A' mellyet én keblemben hordozok,
 Számot nem ad többé az földieknek!

DONNA IZABELLA, DON CESAR, A' KAR.

IZABELLA

(késádelmesen jó — tétovózva néz Cesarra. — Végre közelebb járul hozzá 's határozott hangon beszél).

Téged ne lászon már szemem soha —
 Irtóztató kinomban ezt fogadtam;
 De gőz gyanánt enyészik semmibe
 Az eltökélés, mellyet egygy anya
 Természet ellen, és önnön szívének
 Helybenhagyása nélkül tesz. — Fiam,
 Te kedves! egygy igen boldogtalan
 Gyászszos hír űz tehozzád engemet
 Ijesztő lakhelyemből. Adjak e
 Hitelt szavának? Hát igaz, hogy egy
 Nap két fiamtól fog megfosztani?

KAR (KAJETÁN).

Ím nézzd, egészen eltökélten áll —
 Szándékosan kész ím utat magának
 Az orkuszt' éjtorkához nyitni ő!
 Próbáld, szavad talán szívére száll,
 Kérelme hathatós lesz egygy anyának —
 Az én szavamban látom nincs erő.

IZABELLA.

Én visszahúszom ismét azt az átkot,
 Mellyet kétségbeestem' vak dühében

Kedves fejedre szórtak ajkaim.
 Egy jó szülő tulajdon gyermekét,
 Kit kínnal szült, nem átkozhatja el.
 Az ég nem hallgat illetén bűnös
 Imádságnak nemére; — könny-itatva
 Lövelli vissza azt a' csillagos
 Menny' boltozatja. — Élj, fiam!
 Inkább kiyánom látni én az eggyik
 Szülöttnek gyilkosát, mint gyászosan
 Mindkettejének elvesztét siratni.

DON CESAR.

Anyám! hibásan gondolod meg azt,
 A' mit magadnak és nekem kívánsz;
 Az élők közt nekem már nincs helyem.
 Igen, 's ha el lehetne is viselned
 A' gyilkos' átkozott tekintetét,
 Én nem viselhetném el itt örök
 Búbánatodnak néma vádszavát.

IZABELLA.

Egy vádfulánk se sértse szívedet —
 Ne láss te azt sem szóban sem jelekben.
 Fájdalmamat szelíden tűröm el.
 Mi együtt búslakodjunk; így sirassuk
 Majd a' szerencse' gyászos fordulását,
 'S lepelt borítsunk a' vétek fölé.

DON CESAR

(kezét fogja — 's szelíd hangon).

A' mint te mondod, úgy lesz jó anyám!
 Szavadba helybezem reményemet —
 Fajdalmad itt szelíd bánatra fog
 Változni. Akkor jó anyám! ha majd
 A' gyilkos a' gyilkoltattal egy
 Azon sírbolt alatt fog szenderegni,
 'S egy kő lapúl mindkettőnek porára —
 Akkor kivész átkodnak üldöző
 Hatalma; — akkor a' te gyermekid'
 Többé különböztetni nem fogod;
 A' könnyek szép szemedből egyikért
 Úgy folynak akkor, mint a' másikért. —
 Hatalmas békeszerző a' halál.
 Itt a' harag lángolni megszűnik,
 Engesztelésre lágyul a' gyűlölség —
 'S a' szánás egy kesergő hölgy gyanánt,
 Gyöngén, szelíden átfogó karokkal —
 Lehajtja majd fejét a' hamvvederre.
 Azért, anyám, ne gátolj engemet,
 Leszállni a' holtak' sötét honába,
 'S imígy kiengesztelni átkodat.

IZABELLA.

Sok szent helyek találkoznak, fiam!
 A' nagy keresztyén földön, a' hová

Ha jámbor czéllal elmegy a' bűnös,
 Bocsánatot nyer és léleknyugalmat.
 Sok ember már lerázta vétke' súlyát
 Lorettóban; malasztal-feljes egy
 Csudás erő környékezi
 A' szent koporsót; — itt feloldatik
 Minden nehéz bűnétől a' világ.
 A' jámborok' fohászkodása is
 Erős és hathatós, sok érdemök
 Van mennyben; — és azon véres helyen,
 Hol a' gyilkosság végre hajtattott
 Egy templom épülhet bűnöd' fejében.

DON CESAR.

Hogy a' szivből kihúzható legyen
 A' nyíl, megengedem — de a' halálos
 Sebet megorvosolni nem lehet.
 Éljen, ki egy kin' tengerébe süllyedt
 Életben élni tud, — törölje le
 Lassan bűnbánatos sanyargatással
 Örök bűnének szörnyű véradóját —
 De én, anyám, illy összeszaggatott
 Szívvel nem élhetek; — nekem vigan
 Kell a' vidámhoz föltekinteni,
 'S lélekszabadsággal magam felett
 A' kék levegbe nyúlni. — A' kaján
 Irigység poklosítá éltemet,

Midőn még eggyaránt birtuk vala
 Szülői vonzatod'! — Hát azt hiszed,
 Hogy én az elsőségnek érdemét
 Megszenvedem, mellyet te néki adsz
 Fölöttem? — A' halál csodálatos
 Nagy tisztító erővel bír; örök
 Házában a' halandó létszer egy
 Erkölcsi tiszta gyémánttá simúl,
 'S a' földi gyarlóság' sok foltjai
 Kitörlődnek. — Miként a' csillagok
 A' föld' színétől messze fön ragyognak:
 Szintolly magasan áll majd ő felettem;
 'S ha életünkben már különszakaszta
 Bennünket a' veszett gyűlölség,
 Midőn még eggyaránt osztozkodó
 Két testvérek valánk: tehát bizonynyal
 Ízekre fog szakulni most szívem,
 Midőn a' halhatatlan részt nyere
 Fölöttem el, 's minden vetélkedésen
 Túl — mint egy isten — él az emberi
 Emlékezetben —

IZABELLA.

Oh, csupán azért
 Jövétek hát ti Messzinába, hogy
 Mindketten itt a' sírba szálljatok?
 Én udvaromba hívtalak, szülöttim,

Hogy itt előttem egymással ti meg-
BéküljeteK, 's ím szép reményimet
Az üldöző sors végkép porba dönti,
'S engem kétségbeesni kényszerít.

DON CESAR.

A' véget oh ne káromold, anyám!
Mind úgy leend, a' mint ígérve volt;
Mi békesség' reményével jövénk
Be itt ezen kapuk' nyílásain —
'S békén fogunk együtt nyugodni majd —
Örökre, ah, egymással eggyesülve —
Sötét hónapban a' hideg halálnak.

IZABELLA

Élj, drága gyermekem! ne hagyj anyádat
Magát itt vissza e' külnép' hónapban;
Ő a' szívetlen embergúny' szabad
Játéka lesz, mihelyt szülöttinek
Hatalma őt nem védelmezheti.

DON CESAR.

'S ha eggy egész világ kigúnyol is
Szívetlenül — lelsz védhelyet sirunknál —
Híjjad segítségül ott istenekké
Lett magzatid' — mert istenek vagyunk
Mi akkor 's halljuk esdeklésidet —
'S miképen Kastor és Pollux világos
Szép csillagok' képében a' hajósnak —

Fogunk közel tehozzád lenni majd
Szelíd vigasztalásunkkal, 's erőre.
Lobbantjuk a' te csüggedt lelkedet.

IZABELLA.

Élj, élj szülöttem! tedd meg azt anyádért!
Nem birja el szívem, hogy mindenét
Egyszerre elveszítse.

(Karjait kérlelő, érzékeny indulattal veti Cesar' nyaka körül. —
Ez magát azokból szelíden kifejezi, 's elfordított arczczal kezét nyújt
anyjának.)

DON CESAR.

Isten hozzád!

IZABELLA.

Oh kínosan látom most 's érzem,
Hogy a' szülői szónak nincs hatalma
Rajtad! hol — hol talállok én tehát
Olly jó teremtetést, a' kinek szava
Érzékenyebben hat kemény szivedre!

(A' szunyilaa' felé megy.)

Oh jer leányom! Hogy ha űtet holt
Testvére olly erőszakkal ragadja
Magához a' sírnak sötét ölébe —
Talán te mint szelíd, édes huga,
A' szép életremény' sugárral
E' napvilághoz visszacsálhatod.

BEÁTRIX (megjelen a' szinnyilásnál), DONNA IZABELLA, DON CESAR és A' KAR.

DON CESAR

(látására lelkében megindul 's magát elfedi).

Anyám, anyám! Mit gondolál te ki?

IZABELLA

(Beatrixet előre vezeti).

Szülője néki hasztalan könyörgött;
Te kérjed őt most — 's bird reá, hogy éljen!

DON CESAR.

Ármánykodó anyám! hát így hozasz
Te kísértetbe itten engemet?
A' küzködésnek új hullámai
Közé akarsz e visszadönteni?
A' nap' sugárit édessé kívánod
Még tenni énnekem, midőn örök
Éjébe a' halálnak indulok? — —
Ím bájoló erőben áll előttem
A' földi élet' nyájas angyala —
Ezer virágot önt ki és ezer
Aranygyümölcsöt a' bőségszarúból;
A' jégshiv a' verőfényen felolvad, —
A' szép remény 's az életnek szerelme
Föléled újra a' kiholt kebelben.

IZABELLA.

Oh kérjed őt, esenkedj' néki; csak te
Lágyítod meg szívét, vagy senki sem —
Hogy tartsa meg miértünk életét.

BEÁTRIX.

Egy áldozatra vár az ártatlan halott:
Anyám! ő nyerje meg — de én leszek
Az áldozat. — Halálnak voltam én
Ajánlva, még midőn napot se láttam —
Engem kíván ama' nagy súlyos átok,
Melly ezt a' házat szörnyen üldözi,
'S egy égen végbe vitt rablás azon
Siralmas emberélet, melyet élek.
Én — én vagyok, ki meggyilkoltam őt,
Ki felköltötte újra a' gyűlölség'
Elszunnyadt fúriáit lelketekben —
Kiengesztelni árnyékát csak én
Bűnös leánytestvére tartozom.

KAR (KAJÉTÁN).

Boldogtalan szülő! sírhoz tolong
Vetélkedőleg minden magzatod,
'S magadra hagynak a' kietlen élet'
Sok üldöző dühös szélvésze közt.

BEÁTRIX.

Bátyám! te kíméld életedet,

Kiméld anyánkért! — Néki rád fiúra
 Szüksége van; most nyert ő egy leányt csak,
 'S a' nélkül szíve könnyen el
 Fog lenni, a' mivel nem birt soha.

DON CESAR

(mélyen sebzett lélekkel).

Anyám! mi élhetünk vagy halhatunk,
 Csak ő kerüljön össze kedvesével!

BEÁTRIX.

Irgyled hát te bátyád' hamvait?

DON CESAR.

Ő boldog életet fog váltig élni
 Fájdalmad' érzetében; — én örökké
 Holt váz leszek csak a' holtak között.

BEÁTRIX.

Oh bátyám, Cesar!

DON CESAR

(legnagyobb indulat-hévyel).

Érttem sírsz, hugom?

BEÁTRIX.

Élj jó anyánkért!

DON CESAR

(eleresztí kezét; — visszavonúlva).

És csupán anyánkért?

B E Á T R I X

(mellére simúl).

Élj értte és — vigasztald hűgodat!

A' KAR (BOHEMUND).

Hálá! szivére győztesen hatának
Szelid kérelmi széplelkű hugának.
Örvendj, anya! 's bizzál, vitéz fiad
Gyámul tenéked életben marad!

(E' pillantathan kar-ének hallatszik. — Az ajtó' szárnyai kőtfelé nyílnák. — Láthatni a' templom' belsejét, hol gyászalkaton egy koporsó nyugszik, mellét számtalan égő gyertya környékezi.)

D O N C E S A R

(a' koporsó felé fordúlva).

Nem, drága bátyám! én az áldozattól,
Mellyet te óhajtsz, meg nem fosztalak —
Hatalmasabb hangon kiált koporsód'
Sötét öléből szózatod felém,
'S mélyebben érdekel, mintsem szülém'
Forró könnyűi, és hatalmasabban,
Mint a' szerelm' tüzes kérelmei.
Én karjaimmal átölelve tartom,
Melly istenek' sorsává tenni képes
Halandó éltemet. — De íme! én mint
Gyilkos, szerencsés légyek, 's a' te szent
Ártatlanságod a' mély sírgödörben
Megbosszulás nélkül heverjen é? —
Mentsen meg a' világ' igaz bírāja,

Hogy illy bal osztozás legyen teremtet
 Valói közt. — Én láttam a' könyűket,
 Mellyek szeretve érttem is folyának;
 Nyugtatva van szivem — most hát követlek!

(Törrel átveri magát 's halálvonaglások közt leomlik huga mellé,
 ki magát anyjának karjai közé veti.)

KAR (KAJETÁN).

Rázkodva állok itt, és nem tudom,
 Sorsát sirassam vagy dicsérjem é? —
 Ez egyyet érzem és nyilván igazlom:
 Az élet e' földnek nem főjava —
 De a' bűn' súlya első földi rossz!

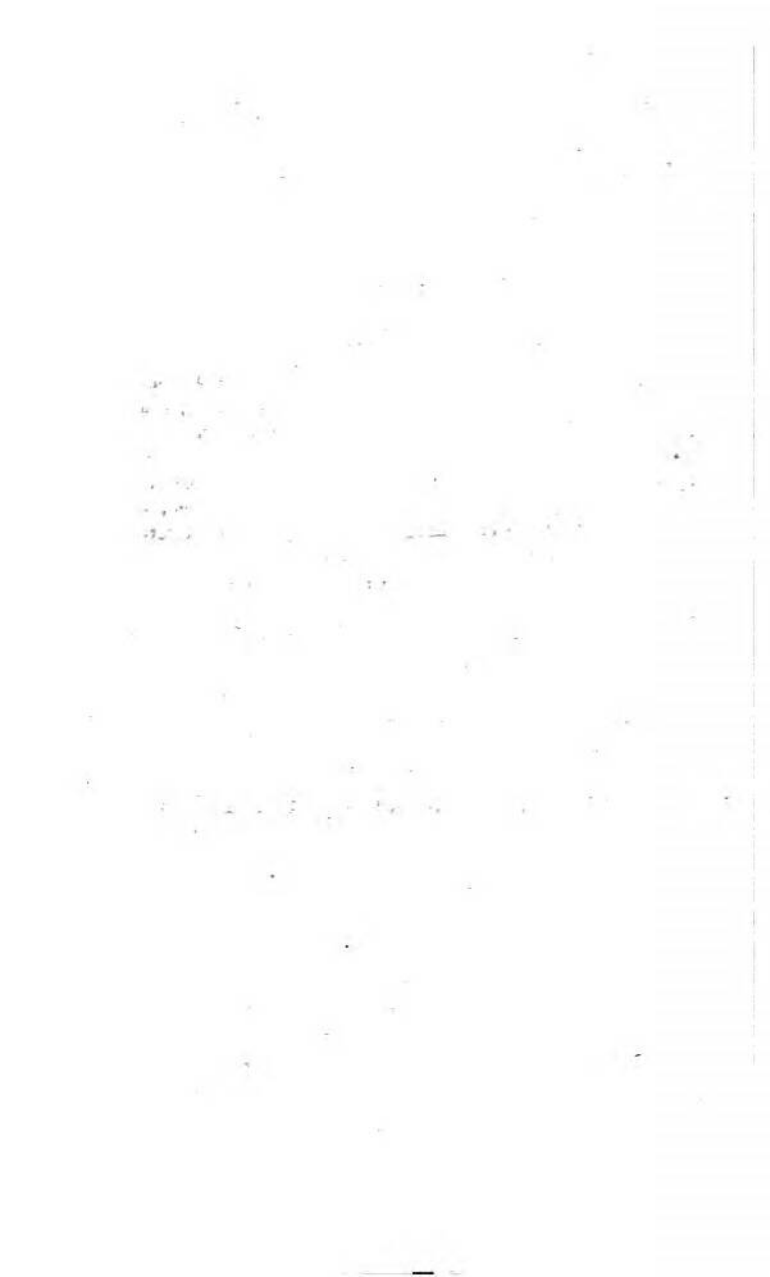
TUDNIVALÓK.

1. A' m. t. társaság ezen munkának csak kiadója lévén, nem kezeskedik a' benne követett nyelvszabályokról, sem írásmódról, sem végre akármilyen mű nyelvet 's írást illető elvekről; egyedül arra kívánt a' kéziratok' bírálatában ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó munka, mint egész egy vagy más tekintetből ajánlható legyen, 's a' literatura' jelen állapotjában kiadásra méltónak tartathassék.

2. Nem vizsgálhatván meg a' benyújtott kéziratokata' társaság fejenként és egészben: ez, u. m. A' Messzini hölgy, Schiller után Szenveytől, Vörösmarty Mihály r. és Jakab István lev. tagok', mint e' végre hivatalosan megbizottak' írásbeli ajánlására adatott sajtó alá.

3. A' társaság által kiadott kéziratok közül ez XXXII-dik számu.

D. Schedel Ferencz,
titoknok.

Österreichische Nationalbibliothek

+Z174549701

